

WÓJT GMINY DOBRE

**Z M I A N A S T U D I U M
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY DOBRE**

**Załącznik Nr 1
do UCHWAŁY Nr XXV/160/2012
RADY GMINY DOBRE
z dnia 13 grudnia 2012 r.**

Dobre, grudzień 2012

Generalny projektant studium
mgr inż. Wiera Kulczyńska

Członek Północnej Okręgowej
Izby Urbanistów Nr G-203/2006

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE	9
1. Podstawa opracowania	11
2. Cel i zakres opracowania.....	11
3. Metoda opracowania	13
4. Wykaz opracowań i materiałów wykonanych na potrzeby studium lub wykorzystanych dla potrzeb studium.....	13
5. Ogólna charakterystyka gminy	13
II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRE.....	15
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	17
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU.....	17
2.1. Struktura przestrzenna gminy	17
2.2. Sytuacja planistyczna	18
2.3. Stan prawny gruntów.....	19
3. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU.....	20
3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego.....	20
3.2. Formy ochrony przyrody w gminie.....	28
3.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu turystyki.....	30
3.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	30
3.5. Uwarunkowania wynikające ze stanu leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	34
4. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	35
4.1. Uwarunkowania demograficzno – społeczne	35
4.2. Uwarunkowania gospodarcze.....	43
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	45
5.1. Rys historyczny.....	45
5.2. Zabytki nieruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	46
5.3. Zasoby dziedzictwa kulturowego wskazane do ochrony w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	46
5.4. Zagrożenia	74
5.5. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego.....	74
5.6. Program Opieki nad Zabytkami gminy Dobre na lata 2011-2014.	75
5.7. Obszary pomników zabytków i ich stref ochronnych	76
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI	76
6.1. Uwarunkowania zewnętrzne	76
6.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	78
6.3. Wnioski.....	80
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	80
7.1. Uwarunkowania zewnętrzne	81
7.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	81
7.3. Wnioski.....	90
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	90
8.1. Zagrożenia powodziowe.....	91
8.2. Zagrożenia antropogeniczne.....	91
8.3. Instytucje, jednostki ratownictwa i szybkiego reagowania.....	92
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY.....	92

10. BILANS UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY	92
 III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRE.....	
94	
1. CELE ROZWOJU GMINY, MOŻLIWOŚCI I POTRZEBY.....	96
1.1. Cele wynikające z uchwalonej „Strategii rozwoju gminy Dobrze”	96
1.2. Cele polityki przestrzennej.....	97
2. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYNIKAJĄCE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO	98
3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	101
3.1. Ogólne zasady polityki przestrzennej.....	101
3.2. Funkcje gminy i struktura sieci osadniczej.....	103
3.3. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów – strefy polityki przestrzennej.....	103
4. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	109
5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK.....	112
5.1. Przyrodnicze kierunki rozwoju gminy	112
5.2. Kierunki rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku.....	114
5.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony krajobrazu kulturowego.....	114
5.4. Obszary, obiekty i zasady ochrony uzdrowisk.....	114
6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	114
6.1. Zasady ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków.....	114
(wymienionych w tabeli 19).....	114
6.2. Kierunki kształtowania polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego.....	115
6.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej.	115
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.....	116
7.1. Komunikacja drogowa.....	116
7.2. Komunikacja kolejowa	117
7.3. Komunikacja zbiorowa.....	117
8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	117
8.1. Zaopatrzenie w wodę	118
8.2. Odprowadzenie i unieszkodliwianie ścieków	119
8.3. Gospodarka energetyczna.....	119
8.4. Telekomunikacja	122
8.5. Gospodarka odpadami.....	122
8.6. Melioracje	123
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	123
10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM – ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1	124
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JEST OBOWIĄZKOWE NA PODSTAWIE ART. 10 UST. 2 PKT 8 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.....	124

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MPZP, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	125
13. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	126
13.1. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	126
13.2. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	127
14. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA MAS ZIEMNYCH	128
14.1. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	128
14.2. Obszary osuwania mas ziemnych.....	128
15. OBIEKTY I OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY.....	128
16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH.....	128
17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI.....	129
18. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE.....	129
19. OBSZARY PROBLEMOWE	129
20. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	132
21. INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	134
22. MONITORING	135
23. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ	136
24. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM	137

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa opracowania

Niniejsze Studium stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre przyjętego Uchwałą Nr XVI/112/2000 Rady Gminy Dobre z dnia 24 stycznia 2000 roku sporządzonego na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.).

Zmiana została sporządzona zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647) oraz na podstawie Uchwały Nr XXIX/166/09 Rady Gminy Dobre z dnia 30 lipca 2009 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszej zmiany.

2. Cel i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowane zostało dla całego obszaru gminy Dobre, która w granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię około 71 km² (7079 ha), w celu określenia polityki przestrzennej samorządu lokalnego. Określa ono politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnienie zadań własnych gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Decyzja o podjęciu prac nad zmianą Studium wyniknęła przede wszystkim z potrzeby doprowadzenia do zgodności treści w/w dokumentu z dynamicznie zmieniającym się w naszym kraju prawodawstwem. W ciągu dziesięciu lat obowiązywania dokumentu uległo zmianie szereg ustaw związanych z tematyką kształtowania przestrzeni oraz wpłynęło od mieszkańców wiele wniosków i postulatów inwestycyjnych niezgodnych z ustaleniami studium.

Ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym w bardzo ograniczonym zakresie określała formę studium oraz tok prac nad jego sporządzeniem. Koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012r. poz. 647) wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące toku formalno – prawnego nad sporządzeniem studium, określiła jego formę a także zmieniła zakres jego problematyki. Wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej określony został w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest aktem prawa miejscowego. Jest „aktem kierownictwa wewnętrznego” gminy wykorzystywanym przy podejmowaniu decyzji w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy oraz stanowi podstawę do koordynacji planów miejscowych. Ustalenia studium realizowane są poprzez plany miejscowe i są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu tych planów.

Studium powinno być komplementarne wobec strategii rozwoju lokalnego oraz programów i planów rozwoju gminy – w stosunku do strategii i programów, studium wyznacza ramy przestrzenne realizacji ich ustaleń.

Zgodnie z art. 10, pkt. 1, cytowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;
- 8) stanu prawnego gruntów;
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;

- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych
- 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z art. 10, pkt. 2, cytowanej w/w ustawy, w studium określa się w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych oraz obszary przestrzeni publicznej;
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 11) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- 12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady
- 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 16) inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Rozporządzenie ministra infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w paragrafie 4, pkt. 1. przedstawia wymaganą zawartość projektu studium. Powinien on zawierać:

- 1) część określającą uwarunkowania, o których mowa w art. 10 ust.1 ustawy, przedstawioną w formie tekstowej i graficznej;
- 2) część tekstową zawierającą ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy;
- 3) rysunek przedstawiający w formie graficznej ustalenia, określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, a także granice obszarów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy;
- 4) uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium.

3. Metoda opracowania

Pierwszy etap prac nad aktualizacją studium obejmował wstępną analizę zapisów obowiązującego studium oraz ocenę aktualności posiadanych materiałów planistycznych.

Drugi etap to sporządzenie diagnozy stanu obejmującej wieloaspektowe rozpoznanie i ocenę uwarunkowań rozwoju gminy Dobre na podstawie aktualnie wykonywanych dostępnych opracowań i materiałów.

Trzeci etap obejmował ocenę kierunków i zasad rozwoju przestrzennego gminy przyjętych w obowiązującym studium.

Czwarty etap związany był z opracowaniem celów, zasad rozwoju, kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz formułowaniem zapisu ustaleń studium.

W toku prac nad studium, w kwestii najbardziej trudnych i kontrowersyjnych tematów, odbyły się spotkania, na których zaprezentowane i przedyskutowane zostały poszczególne grupy zagadnień.

Uwarunkowania rozwoju i szczegółowe ustalenia dotyczące kierunków i zasad rozwoju przestrzennego gminy zapisane zostały w tekście studium oraz na mapach problemowych w skali 1:10 000 - uwarunkowania rozwoju oraz kierunki rozwoju przestrzennego gminy Dobre, stanowiącymi obok tekstu załączniki do uchwały o uchwaleniu studium.

4. Wykaz opracowań i materiałów wykonanych na potrzeby studium lub wykorzystanych dla potrzeb studium

- Opracowanie ekofizjograficzne wykonane na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre, kwiecień 2010r.;
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre”, przyjęte Uchwałą Nr XVI/112/2000 Rady Gminy Dobre z dnia 24 stycznia 2000 roku; oraz materiały wejściowe sporządzone do w/w studium;
- „Plan rozwoju lokalnego gminy Dobre na lata 2004-2013”, Dobre maj 2004r.
- Strategia rozwoju gminy Dobre na lata 2004 – 2018” przyjęta uchwałą nr XVII/85/04 Rady Gminy Dobre z dnia 14.04.2004r., Włocławskie Towarzystwo Naukowe;
- „Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla gminy Dobre. Aktualizacja na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015r.”; Dobre 2010r.;
- „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Kujawsko - Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, czerwiec 2003 (obecnie sporządzana zmiana planu);
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020, Uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr XLI/586/05 z dnia 12 grudnia 2005r.
- „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2008r.” - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2009r. oraz „Raporty...” z lat wcześniejszych;

5. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Dobre położona jest w południowej części województwa kujawsko – pomorskiego. Pod względem administracyjnym należy do powiatu ziemskiego radziejowskiego. Gmina zajmuje powierzchnię około 71 km² (7079 ha) i należy do najmniejszych gmin w województwie kujawsko - pomorskim. Pod względem administracyjnym wydzielono tu 19 jednostek sołectw oraz 22 miejscowości.

Gmina graniczy:

- od północy z gminą Zakrzewo (powiat aleksandrowski),
- od zachodu z gminą Kruszwica (powiat inowrocławski),
- od południa z gminą Radziejów (powiat radziejowski),
- od wschodu z gminą Osiężnica (powiat radziejowski).

W gminie Dobre na koniec 2009r. zamieszkiwało 5647 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła około 77 osób/km².

Gmina Dobrze jest obszarem o dominacji działalności rolniczych, stanowiących podstawowe źródło utrzymania znacznej części mieszkańców. Wskaźniki przydatności rolniczej przestrzeni oraz wskaźniki stanu rozwoju rolnictwa określają gminę jako obszar o dobrych warunkach i wysokiej kulturze rolnej.

Przedsiębiorczość pozarolnicza jest przeciętnie rozwinięta (wskaźnik odniesiony do liczby mieszkańców jest nieco niższy od średniej). Gmina nie wykazuje szczególnie korzystnych predyspozycji dla rozwoju turystyki, nie jest obszarem postrzeganym jako atrakcyjny i nie wykazuje rozwoju bazy ogólnodostępnej.

Miejscowość gminna należy do ośrodków niezbyt dużych, ale jest prawidłowo rozwinięta w zakresie usług o charakterze gminnym. Jest położona centralnie, na skrzyżowaniu głównych ciągów komunikacyjnych gminy w relacjach wschód – zachód (drogi kategorii powiatowej o nr 2574C Dobrze – Kruszwica i o nr 2805C Dobrze – Lekarzewice) oraz północ-południe (droga kategorii wojewódzkiej nr 266 Ciechocinek – Konin i droga kategorii powiatowej o nr 2808 Dobrze – Morzyce).

**II. UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY DOBRE**

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Uwarunkowania regionalne o charakterze decyzyjnym oraz postulatywnym wynikające z ustaw szczególnych

Na obszarze gminy występują następujące obiekty ustanowione na poziomie województwa na podstawie przepisów szczególnych:

- obiekty i zespoły zabytkowe podlegające ochronie i opiece – ewidencja wojewódzkiego konserwatora zabytków - Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku,
- drogi wojewódzkie wg wykazu dróg wojewódzkich – Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 lutego 2000 roku w sprawie numeracji i ewidencji dróg (Dz. U. Nr 32 poz. 393), Zarządzenie Nr 6 Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 9 maja 2000r. zobowiązujące do dokonania wymiany oznakowania,

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Dobrze

Uwarunkowania zewnętrzne funkcjonowania gminy należy rozpatrywać jako wpływ polityki regionalnej na funkcjonowanie gminy – w tym zwłaszcza ustaleń polityki regionalnej wobec terytorium gminy lub funkcji i działalności szczególnie istotnych dla gospodarki gminy.

Wyznacznikiem polityki regionalnej wobec danego terytorium są dwa podstawowe dokumenty:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa (przyjęty Uchwałą Nr XXI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego)
- Strategia rozwoju województwa (przyjęta Uchwałą Nr XLI/586/05 z dnia 12 grudnia 2005r. Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego).

Obydwa dokumenty zostały szczegółowo przeanalizowane w celu identyfikacji uwarunkowań istotnych dla rozwoju gminy Dobrze. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa są obligatoryjnie uwzględniane w Studium. Zagadnieniu temu poświęcono odrębny rozdział w niniejszym opracowaniu.

Ustalenia Strategii rozwoju nie traktują gminy Dobrze lub szerszego otoczenia, w którym gmina funkcjonuje, w szczególny sposób. Strategia nie zawiera specyficznych ustaleń wobec gminy lub też ustaleń szczególnie istotnych dla rozwoju funkcji ważnych dla gminy Dobrze (znaczną część strategii poświęcono rozwojowi obszarów wiejskich – ale rozumianych jako całość terenów wiejskich województwa – ustalenia dotyczą wszystkich terenów tego typu, nie wyróżniają gminy). Można ją uznać za opracowanie neutralne dla rozwoju gminy, gdyż zakres ustaleń dla gminy jest tożsamy, jak dla pozostałych obszarów.

Drugi aspekt uwarunkowań zewnętrznych to funkcjonowanie gminy w systemie społeczno-gospodarczym województwa, czyli rola, miejsce, znaczenie, pozycja gminy na tle powiatu i województwa oraz uwarunkowania rozwoju wynikające z konkretnych relacji z sąsiednimi obszarami, jak też z osadzenia w sieciach infrastrukturalnych znaczenia regionalnego. Zagadnienia te zostały omówione w poszczególnych rozdziałach uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

2.1. Struktura przestrzenna gminy

Pod względem pełnionych funkcji, gmina jest obszarem o dominacji działalności rolniczych, stanowiących podstawowe źródło utrzymania znacznej części mieszkańców. Wskaźniki przydatności rolniczej przestrzeni oraz wskaźniki stanu rozwoju rolnictwa określają gminę jako obszar o dobrych warunkach i wysokiej kulturze rolnej. Pomimo małej powierzchni, gmina zaznacza się wśród producentów żywności na terenie województwa.

Przedsiębiorczość pozarolnicza jest przeciętnie rozwinięta (wskaźnik odniesiony do liczby mieszkańców jest nieco niższy od średniej). Gmina posiada korzystne predyspozycje dla rozwoju turystyki, szczególnie krajoznawczej oraz agroturystyki.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy charakteryzuje się zabudową jednorodzinną przede wszystkim w miejscowości gminnej Dobrze oraz zabudową zagrodową ukształtowaną

historycznie w formie niewielkich jednostek osadniczych. Na terenie gminy dominuje funkcja mieszkaniowa, mieszkaniowo – usługowa uzupełniona dodatkowo funkcją produkcyjno-usługową.

W przestrzeni gminy można wyróżnić niewielkie kompleksy leśne, tereny rolne, tereny eksploatacji kruszywa naturalnego przede wszystkim w miejscowości Koszczały i Smarglin, elektrownie wiatrowe w miejscowości Kłonówek i Przysiek oraz tereny zabudowane o zabudowie zwartej i rozproszonej zabudowie zagrodowej.

Większość miejscowości na terenie gminy jest wynikiem rozwoju sieci drogowej i zlokalizowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

2.2. Sytuacja planistyczna

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Z dniem 31 grudnia 2002r. utracił moc miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrze, przyjęty uchwałą Nr XXXIV/97/84 Gminnej Rady Narodowej w Dobrem z dnia 10.02.1984r. (ocena aktualności i zmiany planu przyjęta Uchwałą Nr XX/113/92 Gminnej Rady narodowej w Dobrem z dnia 26.03.1992r.)

Gmina posiada dwa obowiązujące, sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrze dla wybranych obszarów przyjęty Uchwałą Nr XXIX/173/01 Rady Gminy Dobrze z dnia 25.10.2001r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 15 poz. 276 z dnia 15.03.2002r.);

- wprowadzenie funkcji terenów powierzchniowej eksploatacji (żwirownie) na terenach rolnych we wsi Koszczały, na działkach o nr ewidencyjnych: 67/1, 21, 65/1 i we wsi Smarglin na działce o nr ewidencyjnym 216/1,
- wprowadzenia funkcji usług rekreacyjno-sportowych na terenach rolnych we wsi Krzywosądz na działce o nr ewidencyjnym 32/2,
- wprowadzenie urządzeń gospodarki wodno-ściekowej i funkcji mieszkaniowo-usługowej na działce 305/36 teren wsi Dobrze,
- wprowadzenie funkcji urządzeń technicznej obsługi komunikacji samochodowej (stacja paliw) w miejscowości Buczyna Kolonia na terenach rolnych – działka o nr ewidencyjnym 99,
- wprowadzenie linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia na terenach rolnych w północnej części gminy przez sołectwa Smarglin, Bronisław i Krzywosądz,
- wprowadzenia i uporządkowania zgodnie z dokonanymi realizacjami poszczególnych inwestycji: funkcji produkcyjno-usługowej i urządzeń gospodarki wodno-ściekowej w obszarach Cukrowni Dobrze,
- wprowadzenie funkcji produkcyjno-usługowej na działce nr 161 teren wsi Dęby,

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrze dotyczący wprowadzenia funkcji urządzeń komunalnych wysypisko odpadów przyjęty Uchwałą Nr XXXV/203/02 Rady Gminy Dobrze z dnia 28.03.2002r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 63 poz. 1274 z dnia 18.06.2002r);

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku braku miejscowego planu określenie sposobu zagospodarowania i warunków zabudowy następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub w drodze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, których podstawą są przepisy szczególne.

Decyzje o warunkach zabudowy wydawane od 2003r. na terenie gminy dotyczyły przede wszystkim rozbudowy i przebudowy istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oraz budowy nowych budynków mieszkalnych i gospodarczych w ramach istniejącej i projektowanej zabudowy oraz w mniejszym stopniu zabudowy usługowej i produkcyjnej oraz zmiany sposobu użytkowania istniejących obiektów, a decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego przede wszystkim realizacji infrastruktury technicznej (budowa sieci wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych) i komunikacyjnej.

2.3. Stan prawny gruntów

Granice administracyjne obejmują 7079 ha powierzchni gminy. Do gminnego zasobu nieruchomości (na podstawie art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami), należą grunty:

- stanowiące własność gminy;
- co do których gmina posiada udział;
- będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy;
- zajęte pod drogi;
- oddane w trwały zarząd;
- oddane w użytkowanie.

Tabela 1 Struktura własnościowa gruntów

LP	Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów w ha	Powierzchnia gruntów w %
1	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	337	4,76
2	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	97	1,37
3	Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	0	0,00
4	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	116	1,64
5	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste	1	0,01
6	Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0,00
7	Grunty osób fizycznych	6 458	91,23
8	Grunty Spółdzielni	1	0,01
9	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	41	0,58
10	Wspólnoty gruntowe	0	0,00
11	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przeznaczonych w użytkowanie	19	0,27
12	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0,00
13	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	0	0,00
14	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0,00
15	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób innych niż wyżej wymienione	9	0,13
16	Razem	7079	100

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Radziejowie, stan na 01.01.2009r.

3. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

3.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego

Uwarunkowania zewnętrzne

Do podstawowych uwarunkowań zewnętrznych, które wiążą się z obszarem gminy Dobre można zaliczyć:

- Ø położenie w strefie wododziałowej Wisły i Odry. Przez terytorium gminy przebiega dział wodny I-go rzędu oddzielający dorzecza tych rzek;
- Ø położenie w obszarze najniższych opadów w skali kraju (poniżej 500 mm/rok). Konsekwencją tego jest, między innymi, deficyt wody dla potrzeb produkcji roślinnej, sięgający w okresie wegetacyjnym 100 – 150mm.
- Ø przebieg regionalnego korytarza ekologicznego w północnej części gminy, który tworzy Kanał Bachorze z doliną,

Uwarunkowania wewnętrzne

Rzeźba terenu

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Dobre położona jest na styku dwóch Mezuregionów tj. Pojezierze Kujawskie oraz Równina Inowrodawska (J. Kondracki).

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy w znacznej części położony jest na płaskiej wysoczyźnie morenowej młodoglacjalnej z zagłębieniami wytopiskowymi, zbudowanej głównie z utworów gliniastych.

Obszar gminy charakteryzuje się monotonną, mało urozmaiconą rzeźbą powierzchni, która ukształtowana została podczas zlodowacenia północnopolskiego.

Pod względem hipsometrycznym najniższy punkt znajduje się na wysokości 84 m npm. w rejonie Smarglina (w północno-zachodniej części gminy), najniższy 98 m npm w Szczebłotowie (południowa część gminy). W Szczebłotowie przy granicy z gminą Radziejów znajdują się pojedyncze kemy stanowiące element dość wyraźnie zaznaczający się w krajobrazie.

Zasadniczymi jednostkami geomorfologicznymi są formy pochodzenia lodowcowego, wolnolodowcowego, rzeczno i denudacyjnego oraz utworzone przez roślinność i człowieka.

Do form pochodzenia lodowcowego należą:

- wysoczyzna morenowa płaska zajmująca południowo-zachodnią część gminy. Wysokości bezwzględne wynoszą tutaj 92-95 m npm, nachylenie stoków do 2°,
- wysoczyzna morenowa falista, która występuje w części południowo-wschodniej. Zaznaczają się tu lekkie nabrzmienia i obniżenia w formach zaokrąglonych, małych nachyleniach (2-5°) i małych deniwelacjach dochodzących miejscami do 5,0 m. Wysokości bezwzględne wynoszą generalnie: w obniżeniach 92 m npm, w najwyższych punktach 97-98 m npm. Wysoczyzna falista występuje również między kolonią Krzywosądz, Markowem i Morawami oraz między wsią Bronisław i Dobre. Wysokość jej waha się od 88 do 95 m npm.,
- moreny czołowe występujące w okolicy Bodzanowa i Czołpina (północno-wschodnia część gminy) tworzą ciągi pagórków, garbów i wałów o wysokości dochodzącej do 94-95 m npm, względem otoczenia terenu 3-5 m. Między pagórkami znajdują się obniżenia, zakłębłości, często bezodpływowe z mokradłami i małymi stawkami po eksploatacji torfów. Pomiedzy miejscowościami Czołpin i Bodzanowo wyraźnie ukształtowane zostały stosunkowo niewielkie formy wydymowe.

Powierzchnia wysoczyzn jest zbudowana z glin zwałowych, miejscami przykrytych niewielką warstwą piasków lodowcowych, natomiast pagórki moreny czołowej z piasków i piasków ze żwirem, czasami budują je gliny.

Do innych interesujących form rzeźby terenu w gminie Dobre należą występujące na powierzchni piaski eoliczne znajdujące się przy północnej granicy gminy, towarzyszące południowej części doliny Kanału Bachorze. W części północnej występują tereny o rzeźbie bardziej urozmaiconej. Wyraźnie zaznacza się tutaj strefa doliny Bachorze, która decyduje o zmianach w rzeźbie. Kanał Bachorze łączy Gopło ze Zgłowiączką, z którą łączy się na północ od Brześcia Kujawskiego. Kanał

zbiera wody z przeważającej części gminy. Elementem sieci hydrograficznej jest ponadto sieć rowów i cieków oraz jezioro Dobre.

Formy utworzone przez roślinność czyli równiny torfowe wypełniają obniżenia zarówno na wysoczyznach jak i równinie wodnolodowcowej. Tworzą torfowiska typu niskiego i przejściowego. Szczególnie duże ich nagromadzenie śledzi się w rejonie wsi Morawy i Krzywosądz.

Tereny równinne zajęte są najczęściej przez pola uprawne, co jednocześnie uwarunkowane jest występowaniem najbardziej urodzajnych glebach – czarnych ziemiach kujawskich.

Budowa geologiczna i gleby

Charakter budowy geologicznej stanowi silną determinantę walor i zasobów przyrodniczych danego obszaru. Z uwagi na to, iż województwo kujawsko-pomorskie usytuowane jest w strefie granicznej dwóch wielkich jednostek geologicznych Europy (przebiega tu granica pomiędzy platformą prekambryjską wschodniej Europy, i platformą paleozoiczną środkowej Europy) budowa geologiczna gminy Dobre posiada znamiona tych jednostek oraz czasu w jakim powstawały.

Rozpatrywać tu należy budowę wysoczyzny kujawskiej oraz równiny inowrocławskiej. W obrębie wysoczyzny wyróżnić można dwa różniące się krajobrazowo obszary: pierwszy, obejmujący północną i środkową część to płaskie równiny morenowe zbudowane przeważnie ze słabo przepuszczalnych glin morenowych, na których wykształciły się żyzne gleby zwane czarnymi ziemiami oraz drugą płaską rzeźbę tej części Kujaw, którą urozmaicają rozległe doliny marginalne utworzone przez późnoplejstocenyjskie wody roztopowe wcięte w wysoczyznę od 5 do 12 m, a także dwie rozległe rynny subglacialne, goplańską i pakoską. Na południe od Strzelna, Chełmc i Radziejowa występuje kilka stref marginalnych z licznymi wzgórzami morenowymi o wysokościach względnych do 45 m, pomiędzy nimi zespoły form powstałych w lodzie stagnującym i martwym (kemy, ozy), a także lokalne wzgórza sandrowe. Ponadto na urozmaicenie rzeźby tej części Kujaw wpływa dodatkowo gęsta sieć rynien polodowcowych.

Należy zaznaczyć, iż cechą charakterystyczną budowy geologicznej całego powiatu radziejowskiego jest występowanie w podłożu utworów wału kujawsko-pomorskiego (tzw. antyklinorium kujawskie lub kujawsko-pomorskie). Są to osady wydźwignięte na przełomie ery mezozoicznej i kenozoicznej (na przełomie górnej kredy i na początku trzeciorzędu). W późniejszych okresach następowało pękanie warstw skalnych wału a przez szczeliny skalne zaczęła wdzierać się sól cechsztyńska tworząc charakterystyczne dla wału kujawsko-pomorskiego wysady solne. W trzeciorzędzie nastąpiło wyraźne ścięcie wyższych partii wału i przykrycie ich przez młodsze osady. Dla budowy podłoża szczególne znaczenie miało zalanie tego terenu w miocenie i w pliocenie i powstanie wielkiego zbiornika wodnego pokrywającego teren całej centralnej Polski, w tym obszar obejmujący dzisiejszy powiat radziejowski. W zbiorniku tym powstawały różnego rodzaju osady, w tym udokumentowane na terenie powiatu trzeciorzędowe węgle brunatne. Na przełomie trzeciorzędu i czwartorzędu - w okresie dużych wahań klimatycznych - nastąpiło wyrównanie powierzchni terenu. Zasadniczy kształt współczesnej powierzchni obecnego powiatu radziejowskiego ukształtowany został w okresie czwartorzędu. W okresie tym zdeponowane zostały na tym terenie różnej miąższości serie piaszczysto-żwirowe, stanowiące ważny, udokumentowany i eksploatowany zasób surowców naturalnych znajdujących się na terenie powiatu.

Na obszarze gminy dominują gleby dobre i bardzo dobre. Pod względem genetycznym są to głównie czarne ziemie, gleby brunatne oraz gleby płowe. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych (I – III) zajmują około 2 887,6 ha, co stanowi 47,3% powierzchni użytków rolnych. Łącznie gleby bardzo dobre i dobre (od I do IVb) zajmują około 4 675 ha, co stanowi 76,6% powierzchni użytków rolnych.

Na terenie gminy Dobre **występują prawie wszystkie kompleksy rolniczej przydatności gleb, obejmujące gleby orne i trwale użytki zielone**, nie występuje tu jedynie kompleks (3) pszenno-wadliwy. Wszystkie pozostałe kompleksy obejmują zespoły gleb, które wykazują przybliżoną wartość dla rolnictwa i mogą być podobnie użytkowane. Pod względem przydatności rolniczej gleb uwidacznia się generalny podział gminy na dwie części: część południową i centralną (z wyjątkiem rejonu Byczyny) z glebami o wysokiej przydatności rolniczej (kompleksy 1- 4) oraz północną o glebach słabszych (kompleksy 5-9 i 14). W części południowej przeważają czarne ziemie i gleby brunatne o bardzo dobrej żyzności i dużej urodzajności. Są to gleby zaliczane do klasy bonitacyjnej I – III. W północnej części gminy występuje znaczny udział gleb wytworzonych najczęściej z piasków lekkich i należące do klas bonitacyjnych IV-VI. W tej części gminy, w dnach obniżenia terenowych występują ponadto gleby pochodzenia organicznego mułowo-mineralne.

Kompleks (1) psenny bardzo dobry zajmuje w gminie 9,5 % powierzchni gruntów ornych. Gleby tego kompleksu to głównie czarne ziemie i gleby brunatne utworzone z glin lekko spiaszczonych i glin pyłowych. Charakteryzują się dużą miąższością poziomu próchnicznego, dobrą i trwałą strukturą oraz właściwym uwilgoceniem.

Kompleks psenny dobry (2) zajmuje największy odsetek gruntów ornych gminy (33,1 %). Gleby tego kompleksu utworzyły się z glin. Charakteryzują się mniejszą miąższością poziomu próchnicznego i mniej korzystnym położeniem niż gleby kompleksu (1). Stąd też w obrębie tego kompleksu występują niewielkie różnicowania wilgotności gleb.

Kompleks żytni bardzo dobry (4) obejmuje gleby lepsze klas bonitacyjnych III a i III b i mocniejsze klasy IV a. Kompleks ten obejmuje gleby występujące na terenach o urozmaiconej rzeźbie, utworzone z piasków gliniastych pościelonych gliną. Charakteryzują się korzystnymi warunkami powietrzno-wodnymi. W gminie gleby tego kompleksu zajmują 7,9 % powierzchni gruntów ornych.

Kompleks żytni dobry (5) zajmuje 11,5 % powierzchni gruntów ornych gminy. Do tego kompleksu zalicza się gleby lekkie i bardzo lekkie utworzone z piasków gliniastych lekkich pościelonych gliną lekką lub piaskiem słabo gliniastym. Gleby tego kompleksu wykazują okresowe niedobory wilgoci w okresie wegetacyjnym. Wysokość plonów uzależniona jest od rozkładu opadów atmosferycznych. Gleby kompleksu żytniego słabego (6) stanowią 10,9 % powierzchni gruntów ornych gminy. Są to gleby utworzone z piasków gliniastych lekkich o dużej przepuszczalności i małej zdolności magazynowania wody. Wysokość plonów (głównie żyto i ziemniaki) uzależniona jest od występowania opadów atmosferycznych w okresie wegetacji.

Kompleks żytni bardzo słaby (7) zajmuje 8,8 % areálu gruntów ornych w gminie. Gleby tego kompleksu są najslabszymi, utworzonymi z piasków luźnych, wykazują niekorzystne warunki wodne do produkcji roślinnej. O wysokości plonów na tych obszarach decydują opady atmosferyczne w czasie wzrostu roślin.

Gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego (8) są bardzo żyzne i charakteryzują się dużym potencjałem produkcyjnym. Ze względu jednak na wadliwe stosunki wodne (okresowo podmokłe) są one zawodne w plonowaniu. Gleby te utworzone są z piasków gliniastych na lepszym podłożu. Na terenie gminy gleby kompleksu 8 zajmują 11,5 % powierzchni gruntów ornych.

Kompleks zbożowo-pastewny słaby (9) obejmuje gleby lekkie i bardzo lekkie utworzone z piasków słabo gliniastych. Gleby te są okresowo podmokłe, gdyż występują na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych. Gleby tego kompleksu występują w sąsiedztwie użytków zielonych. W gminie zajmują 6,6 % powierzchni gruntów ornych.

Na terenie gminy Dobre występujące kompleksy trwałych użytków zielonych zajmują łącznie 463 ha powierzchni. Najmniejszą powierzchnię zajmują trwałe użytki zielone bardzo dobre i dobre (1z). Zdecydowanie przeważają kompleksy użytków zielonych średnich (2z) oraz w mniejszym stopniu słabych i bardzo słabych (3z).

Z przeprowadzonych przez WIOŚ w Bydgoszczy w 2002 r. badań wynika, że gleby w sąsiedztwie drogi krajowej nr 62 przebiegającej przez teren powiatu nie są zanieczyszczone przez metale ciężkie. Zważywszy na fakt, że na drodze tej występuje największy ruch samochodowy można przyjąć tezę, że w pozostałej części powiatu, w tym również na terenie gminy Dobre, tego typu zanieczyszczenia gleb również nie występują.

Klimat

Klimat zaliczany jest do elementów środowiska przyrodniczego, który należy rozpatrywać uwzględniając szerszy zasięg terytorialny, którym dla gminy Dobre jest powiat radziejowski. Klimat na analizowanym obszarze ma cechy typowe dla klimatu Polski.

Występuje tu duża zmienność typów pogody, co jest wynikiem oddziaływania wilgotnych mas powietrza z zachodu i kontynentalnych ze wschodu.

Pod względem klimatycznym gmina Dobre wg podziału W. Okołowicza położona jest w obszarze nizin – subregion środkowopolski.

Charakterystyczną cechą klimatu obszaru opracowania jest jego przejściowość – pomiędzy klimatem morskim a kontynentalnym. Odnosi się on nie tylko do terenu gminy Dobre, ale również do całego obszaru powiatu radziejowskiego i jest klimatem typowym dla Polski oddziaływanie mas powietrza o cechach oceanicznych z zachodu i kontynentalnych ze wschodu przynosi częste zmiany kierunku napływu tych mas, które z kolei przyczyniają się bezpośrednio do znacznej zmienności stanów pogodowych.

Średnia roczna temperatura wynosi 7,8 °C, natomiast średnia roczna temperatura dla miesięcy najcieplejszych i najzimniejszych wynosi odpowiednio 18,2 °C dla lipca i - 2,7 °C dla lutego. Rejon powiatu radziejowskiego jest szczególnie zagrożony deficytem wody. Obszar ten charakteryzuje się

najmniejszymi w Polsce rocznymi sumami opadów atmosferycznych (około 500 mm). Największa ilość opadów przypada na miesiące letnie. Jednakże suma opadów od kwietnia do sierpnia wynosi tu mniej niż 250 mm.

Średnia roczna liczba dni pogodnych (gdy średnie dobowe zachmurzenie jest mniejsze od 2) wynosi 34 dni, a pochmurnych (średnie dobowe zachmurzenie większe od 8) wynosi 113 dni.

Czas trwania okresu zimowego oraz letniego szacowany jest na około po 80 -90 dni.

Średnie dzienne nasłonecznienie waha się od 0,8 godz. w grudniu do 7,4 godz. w czerwcu, przy średnim dziennym 4,1 godz. w skali roku.

Pokrycie terenu i działalność człowieka jest czynnikiem decydującym o zróżnicowaniu warunków klimatycznych na skalę lokalną. Inne warunki panują w lasach, inne nad polami i łąkami. Odmienne, specyficzne warunki występują w obrębie terenów miejskich – najbardziej przekształconych przez człowieka. Modyfikacje w stosunku do ogólnych warunków klimatycznych nie są jednak duże.

Słabo urozmaicona rzeźba terenu, brak większych powierzchni leśnych i wodnych powodują, że w obrębie gminy brak jest istotnych zróżnicowań topoklimatycznych. Wyjątek stanowi tutaj jedynie dolina Bachorza, wyróżniająca się specyficznym mikroklimatem. Charakteryzuje się ona przede wszystkim zwiększoną wilgotnością powietrza oraz wyraźną inwersyjnością.

Wiatr w tym rejonie ma przeważnie kierunek z sektora zachodniego i południowo – zachodniego. Głównymi parametrami umożliwiającymi oszacowanie wielkości zasobów energetycznych wiatru są: prędkość wiatru i częstotliwość powtarzania się poszczególnych prędkości. Dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego nie opracowano dotychczas mapy zasobów wiatru, dlatego też oszacowanie zasobów energetycznych wiatru można opisać jedynie na podstawie ogólnej mapy opracowanej dla całego terytorium kraju przez prof. H. Lorenc (Rys.). Z mapy tej, obejmującej 5 stref zasobów energii wiatru wynika, iż województwo kujawsko-pomorskie znajduje się w znacznej części w III strefie, tj. warunków korzystnych charakteryzujących się średnioroczną prędkością wiatru 3-4 m/s. Natomiast południowa część województwa znajduje się w II strefie, tj. warunków bardzo korzystnych charakteryzujących się średnioroczną prędkością wiatru 4-6 m/s. Przyjmuje się ogólnie, że strefy I-III charakteryzują się korzystnymi warunkami dla rozwoju energetyki wiatrowej. Należy zatem stwierdzić, iż województwo kujawsko-pomorskie, jak również gmina Dobre, posiada korzystne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej pod względem zasobów energii wiatru.

Na terenie Polski wg danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie występują zróżnicowane warunki wiatrowe, zapewniające optymalne wykorzystanie energii wiatru dla pokrycia potrzeb energetycznych. Teren gminy Dobre znajduje się w obszarze określonym przez IMGW jako warunki korzystne dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Rysunek 1 Strefy energetyczne wiatru w Polsce wg H. Lorenc

Legenda: strefa I - wybitnie korzystna, strefa II - bardzo korzystna, strefa III – korzystna, strefa IV - mało korzystna, strefa V - niekorzystna

Charakterystyka warunków terenowych do wykorzystania dla potrzeb energetyki wiatrowej pokazana na powyższej mapie, wskazuje, iż gmina dobrze położona jest w drugiej strefie, która wykazuje bardzo korzystne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Głównym elementem różnicującym warunki klimatyczne obszaru gminy jest ukształtowanie terenu i jego zróżnicowanie wysokościowe. Różne ekspozycje zboczy powodują powstawanie znacznych różnic termicznych, sięgających nawet kilku stopni. W zagłębieniach terenu występuje niekorzystny mikroklimat powstający na skutek inwersji termicznych, zalegania mas chłodnego powietrza i tworzenia mgieł. Zjawiska te są szczególnie odczuwalne w okresie jesiennym. Na znaczne różnice temperatur na omawianym terenie wpływ mają również inne warunki lokalne, takie jak bliskie sąsiedztwo lasu czy zbiorników wodnych.

Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Dobrze położona jest na Pojezierzu Kujawskim. Sieć hydrograficzna jest stosunkowo słabo rozwinięta. Tworzą ją głównie otwarte rowy melioracyjne oraz nieliczne ciek naturalne poddane dużym zmianom antropogenicznym.

Głównym elementem sieci hydrograficznej jest Kanał Bachorze łączący poprzez rzekę Zgłowiączkę, Wisłę z Gopłem. Kanał Bachorza wykorzystuje pradolinę, którą wody pra-Wisły odpływały ku zachodowi w fazie poprzedzającej powstanie pradoliny Noteci. Później, przez długi czas dolina Bachorzy stanowiła ramię pomocnicze Wisły. Ciek ten stanowiący jeszcze w XV wieku drogę żeglowną jest obecnie kanałem melioracyjnym. Jego średni przepływ przy ujściu do Zgłowiączki koło Nowego Młyna (na północ od Brześcia kujawskiego) wynosi zaledwie 0,15 m³/sek. Lustra wody w rzece znajduje się na wysokości 81,6-82,6 m n.p.m. Do Bachorzy uchodzi szereg cieków (bez nazw) płynących z północy i północnego zachodu i południa. Ciek te charakteryzują się niewielkimi przepływami, a w czasie suchych lat wysychają i nie funkcjonują.

Na obszarze gminy brak jest większych zbiorników wód powierzchniowych. Pozostałe elementy składające się na hydrografię w gminie Dobrze to drobne „oczka” wodne, stawy skupione koło dawnych parków dworskich m.in. w Bronisławiu, stawy po eksploatacji torfów i kruszywa, których największe skupisko znajduje się w Krzywosądzy i Koszczalach oraz kopane specjalnie do zbierania wody wykorzystywanej później do podlewania upraw.

Największą rolę odgrywa jezioro położone w miejscowości gminnej Dobrze, które zajmuje powierzchnię kilkunastu hektarów i jest silnie zdegradowane co można stwierdzić na podstawie obserwacji terenowych. Brak jest danych dotyczących stanu czystości wód Kanału Bachorze oraz jeziora Dobrze.

Do wód powierzchniowych na pograniczu z najniższym poziomem wód gruntowych należą podmokłości, Związane są one z obszarami obniżień wypełnionych torfami, namułami oraz marami rzecznyymi w dolinie Bachorzy.

Gmina charakteryzuje się wysokim deficytem wody opadowej w stosunku do potrzeb roślin uprawnych w okresie wegetacyjnym. Gmina leży w obszarze województwa gdzie wielkość tego deficytu wynosi ca 100 – 150 mm. Deficyt ten staje się z każdym rokiem bardziej dotkliwy dla rolników. Aby temu przeciwdziałać rolnicy wiercą studnie głębinowe oraz kopią lub powiększają istniejące stawy dla potrzeb magazynowania wody do nawadniania upraw.

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi na terenie gminy są:

- wody gruntowe występujące najpłycej i oddzielone są od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji) Ich zasilanie odbywa się poprzez infiltrujące opady atmosferyczne,
- wody wgłębne znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia,
- wody głębinowe są wodami izolowanymi od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

Na terenie gminy występują wszystkie w/w wielowarstwowe związane z czwartorzędem. Podstawowym źródłem zasilenia wód podziemnych są opady atmosferyczne, z których prawie 20% infiltruje w głąb powodując ciągłą wymianę.

Podstawowym źródłem wody dla potrzeb socjalno – bytowych ludności oraz dla celów gospodarczych są wody podziemne pozyskiwane z utworów czwartorzędowych. Zużycie wody na

terenie gminy wynosi – około 233 tys. m³/rok - pozyskiwanej z ujęć w Dobrem, Krzywosądz, Byczynie i Bronisławiu.

Poziom wód czwartorzędowych związany jest z piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi osadami rozdzielającymi różnowiekowe poziomy glin zwałowych. Wody występują więc na różnych głębokościach (od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów), zwierciadło jest zwykle napięte i po nawierceniu wznosi się o kilka lub kilkanaście metrów. Wody są zwykle twarde lub średnio twarde, często mają zbyt dużą zawartość żelaza i manganu.

Dla studni głębinowych nie zostały wyznaczone strefy ochrony pośredniej. Strefy te mają duże znaczenie w ochronie tych wód. Należy jednak podkreślić, że nie występują konflikty zagrażające czystości wód w sąsiedztwie tych studni. Sprzyjającym dla utrzymania czystości tych wód jest także fakt, że studnie czerpią wody podziemne z dobrze izolowanych poziomów wodonośnych.

Gmina położona jest prawie w całości w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – 144 „Wielkopolska dolina kopalna”. Są to wody czwartorzędowe dolin kopalnych wymagające wysokiej ochrony. Średnia głębokość ujęć wynosi 60 m, natomiast zasoby dyspozycyjne szacowane są na 480 tys. m³/dobę.

Jakość wód podziemnych klasyfikowana w 4 klasach (Ia, Ib, II i III) oceniana jest przed ich uzdatnianiem. Z przeprowadzonych w latach 1997–2002 badań jakości tych wód w wybranych studniach na terenie powiatu wynika, że występują tu wody średniej (II klasa) i niskiej jakości (III klasa). Należy jednak podkreślić, że wody podziemne w powiecie w większości nadają się do wykorzystania do celów gospodarczych oraz – po uzdatnieniu (usunięciu naturalnych pierwiastków) – do celów konsumpcyjnych.

Wody w studniach głębinowych w gminie Dobrze odpowiadają normom III klasy, przy czym występuje tu podwyższone stężenie żelaza i wodorowęglanów.

Badania jakości zwykłych wód podziemnych w ramach krajowej sieci pomiarowej monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w 2007r. na obszarze województwa kujawsko – pomorskiego prowadzono w 61 otworach obserwacyjnych, między innymi w otworze obserwacyjnym zlokalizowanym na terenie ujęcia wody w Dobrem (wody czwartorzędowe). Stwierdzono w badanym otworze III klasę czystości – wody zadawalającej jakości oraz przekroczenie zawartości manganu dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi. W 2007r. nie przeprowadzono badań jakości zwykłych wód podziemnych w ramach sieci regionalnej i lokalnej.

Złoża kopalin

Surowce naturalne w Polsce zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze traktowane są jako kopaliny, które dzielą się na kopaliny podstawowe i pospolite. Do kopalin podstawowych zalicza się np. węgiel brunatny występujący na terenie powiatu radziejowskiego. Zdecydowana jednak większość pozyskiwanych na terenie powiatu bogactw naturalnych należy do kopalin pospolitych.

Wśród elementów abiotycznych ważnym elementem są oprócz wód podziemnych są kopaliny, które użyteczne są jako surowce skalne i energetyczne.

Na obszarze gminy Dobrze zgodnie z „Bilansem zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2006r. (dane Państwowego Instytutu Geologicznego, Warszawa) występują złoża piasku i żwiru:

- złożo eksploatowane „Koszczały” o powierzchni 11,6 ha o zasobach bilansowych 877 tys. ton (zasoby przemysłowe 670 tys. ton),
- złożo eksploatowane „Koszczały – Smarglin” powierzchni 5,6 ha o zasobach bilansowych 185 tys. ton (zasoby przemysłowe o 185 tys. ton).

W gminie zlokalizowane są również prognostyczne złoża piasków, a północno zachodniej części gminy, na granicy z gminą Zakrzewo fragment złoża piasków o zasobach udokumentowanych w kat. C2.

Głównym surowcem naturalnym jest niewielki fragment złoża węgla brunatnego zalegające w północnej części gminy (złożo „Kobielice”). Zasoby bilansowe, określone w kategorii C2, szacuje się na około 6,6 mln ton. Jest jednak mało prawdopodobne aby złożo to było eksploatowane z uwagi na ochronę gruntów rolnych oraz gleby wysokich klas bonitacyjnych.

W gminie Dobrze występują także złoża torfu i gytyi. Zasoby torfu są znaczne, szacowane na 337 tys. m³. Występują one w miejscowościach Krzywosądz, Bachorza i Bodzanowo. Gytyie o zasobach około 38 tys. m³ spotkać można w miejscowościach Borowo i Byczyna.

Do rozpoznanych w gminie torfów należą:

- Torfowisko „Krzywosądz-Bachorze” – zbudowane z torfu turzycowo-drzewnego o średnim rozkładzie 63% i popielności 43%. Pokrycie terenu stanowią łąki,
- Torfowisko „Byczyna” składa się z 3 oddzielnych pól pokrytych szuwarami. Występują w nich torfy turzowe o miąższości 0,31-0,87 m i popielności od 18-19%.

Hałas

Głównym źródłem hałasu w przypadku gminy wiejskiej jest komunikacja. Położenie gminy Dobry poza głównymi szlakami komunikacyjnymi powoduje, że problem hałasu pochodzącego z komunikacji jest stosunkowo niewielki. Nie przeprowadzono, zatem pomiarów natężenia hałasu komunikacyjnego na tym terenie. Uciążliwości wynikające z nadmiernego hałasu są lokalne. Mogą one dotyczyć mieszkańców większych miejscowości, mieszkających wzdłuż drogi publicznej kategorii wojewódzkiej, po których odbywa się ruch tranzytowy o nr 266 Ciechocinek - Konin.

Na terenie gminy może również pojawić się problem hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, a mianowicie w miejscach eksploatacji kruszywa występuje większe natężenie hałasu jak również w miejscu lokalizacji generatorów energii wiatrowej.

Lasy i szata roślinna

Teren gminy Dobry jest ubogi w szatę leśną. Na terenie gminy znajduje się jedynie 211,72 ha lasów, w tym 133,72 ha lasów państwowych oraz 78,0 ha lasów prywatnych. Lesistość gminy wynosi 2,99 % i jest niższa od średniej powiatowej (4,6 %) a zwłaszcza od średniej wojewódzkiej (23,0 %).

Stosunkowo niewielkie tereny leśne znajdują się w centralnej i wschodniej części gminy. W lasach przeważają drzewostany sosnowe. Obok sosny w zbiorowiskach leśnych występują domieszki świerka, dębu, brzozy, klonu, buka i olszy. W zespołach lasów liściastych i mieszanych przeważa dąb.

W niżej położonych fragmentach obniżeń wysoczyznowych oraz w sąsiedztwie Kanału Bachorze występują liczne gatunki krzewów, z których przeważają: leszczyna, kruszyna i jarzębina.

Świat roślin i zwierząt gminy Dobry jest zróżnicowany. Decydują o tym warunki naturalne, takie jak: klimat, gleby, poziom wód gruntowych, zasoby pokarmowe, miejsca lęgowe itp. Świat roślin i zwierząt zmienia się także w wyniku gospodarczej działalności człowieka, która – w przypadku roślin - przyczyniła się do rozprzestrzenienia się gatunków synantropijnych.

Obok szaty leśnej na terenie gminy najbardziej atrakcyjnymi pod względem występowania gatunków roślin są: obrzeża jez. Dobry i innych mniejszych zbiorników wodnych dolina Kanału Bachorze oraz trwale podmokłe obniżenia terenowe, na których najczęściej wykształciły się kompleksy szuwarowo-łąkowe.

Należy podkreślić, że w gminie występuje szereg enklaw środowiska o charakterze zbliżonym do naturalnego (użytki ekologiczne) i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (trzciniowiska, śródpolne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, skarpy itp.) znacznie uatrakcyjniające wiejską przestrzeń.

Szczególnie urozmaicone są zbiorowiska roślinne na niżej położonych powierzchniach (łąki, zarośla, zadrzewienia, roślinność związana z terenami podmokłymi). Wśród roślinności szuwarowo-łąkowej występują m. in.: trzcina pospolita, mozga trzciniowata, pałka wąskolistna, oczeret jeziorny, natomiast zarośla łożowe porasta najczęściej krzewiasta wierzba.

Na obszarze gminy występują także zbiorowiska chwastów pól uprawnych. Należą do nich takie m. in. gatunki jak: maki polne, ostroróżyczka polna, gorczyca polna, wilczomlec, przetacznik, jasnota, wiosnowka, rzodkiewnik.

Znaczne zróżnicowanie środowiskowe gminy wpłynęło także na bogactwo świata zwierzęcego tego obszaru. Są to przede wszystkim gatunki związane z biocenozami polnymi. Spośród ssaków na tym terenie licznie występują sarny i zające. Nieco rzadziej można spotkać jelenia, lisa, jeża, kunę, czy tchórza. Płazy związane ze środowiskiem wodnym lub łąkami reprezentowane są przez takie gatunki jak: traszka zwyczajna, ropucha szara i zielona, rzekotka drzewna oraz żaby: jeziorkowa, wodna, śmieszka i moczarowa.

Najbardziej jednak ruchliwym składnikiem środowiska są ptaki. Są to gatunki związane głównie ze środowiskiem polnym. Z polami uprawnymi i łąkami związany jest skowronek, ortolan, potrzecz, pliszka żółta, rokitniczka, potrzos i łożówka. Dość licznie na tych terenach występują także kuropatwy i przepiórki.

Obrzeża terenów podmokłych porośnięte wierzbą, grabem i brzozą tworzą dobre warunki do gniazdowania myszola, grzywacza i dzięcioła, natomiast w trzciniowiskach bytują baki i czaple. W zadrzewieniach topolowo-wierzbowych dobre warunki gnieźdzenia znalazły pustulki, kobuzy, myszolowy i sowy. Na terenach leśnych spotkać można kruki, gołębiarze, dzięcioły, gile i paszkyoty.

Bardzo ważnym elementem środowiska biotycznego są **kompleksy łąkowo-bagienne**. Ważną rolę spełnia drugi składnik omawianych kompleksów, jakim są tereny bagienne. Są one naturalnymi i potężnymi zbiornikami retencyjnymi wody. Kompleksy te stanowią również ostoje dla wielu gatunków zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza licznej fauny wodnej.

Bardzo ważną rolę spełnia drugi składnik omawianych kompleksów jakim są tereny bagienne. Tworzą je przede wszystkim silnie nawodnione torfowiska. Są one naturalnymi i potężnymi zbiornikami retencyjnymi wody, wpływającymi hamująco, a zarazem regulującą na odpływ wód powierzchniowych ze zlewni oraz wód podziemnych znajdujących się w sąsiedztwie torfowiska (bagna).

Inną ważną rolę, jaką pełnią **torfowiska**, jest ich rola sanitarna. Torfowiska pełnią doniosłą rolę jako magazyny ogromnej ilości materii organicznej. Torf jest znakomitą filtracją, który przeciwdziała skutkom stosowania chemicznych środków ochrony roślin, oczyszcza ścieki przemysłowe itp.. Kompleksy łąkowo – bagienne stanowią również ostoje dla wielu gatunków zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza licznej fauny wodnej (głównie płazy), odgrywającej ważną funkcję w łańcuchu pokarmowym i stanowiącej pożywienie dla takich zwierząt jak ptaki i drobne ssaki.

Z uwagi na nieduże zalesienie istotne znaczenie w systemie ekologicznym gminy odgrywają **zespoły roślinności krzewiastej oraz zadrzewienia** występujące jako: przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe. Tworzą one niewielkie z reguły zespoły zieleni, rozmieszczone na całym analizowanym obszarze. Te enklawy drzew i zarośli krzewiastych, wkomponowane w układ pól i łąk, tworzą charakterystyczną strukturę „ziarnistą” krajobrazu. Stanowią one również wiodący element ekosystemów „pułapkowych” ograniczających negatywne zjawiska związane z procesami erozji eolicznej a także wodnej. Kompleksy zieleni śródpolnej i przyzagrodowej są często stosunkowo bogate pod względem gatunkowym. Pełnią one również ważną funkcję jako ostoja drobnej fauny.

Identyczną rolę spełniają **parki podworskie**. Są one jednak znacznie bogatsze pod względem florystycznym. Występujące w nich gatunki roślin są często unikatowe, co powoduje, że obiekty te mają również znaczenie dydaktyczne. Na obszarze gminy Dobre znajduje się kilka obiektów posiadających zachowane w różnym stopniu cechy parków.

Ważną funkcję, zbliżoną do parków podworskich, spełnia zieleń towarzysząca i ochronna. Występuje ona w sąsiedztwie takich obiektów jak: szkoły, kościoły, cmentarze itp., tworząc dla nich tło przyrodniczo-krajobrazowe.

Mimo stosunkowo niedużej powierzchni (1,1% użytków rolnych), znaczącą funkcję w środowisku przyrodniczym pełnią **sady**. Są to z reguły niewielkie kilkunasto arowe obiekty o charakterze przyzagrodowym. Pomimo, że sady są obiektami typowo antropogenicznymi, wykorzystywanymi dla produkcji, to jednak stanowią istotny element regulacyjny środowiska. Dotyczy to zwłaszcza ich funkcji glebochronnej i wiatrochronnej. Sady stanowią także miejsca czasowego pobytu i żerowania drobnej fauny, a zwłaszcza ptaków.

Ogólną miarą zasobów środowiska biotycznego gminy jest wielkość powierzchni terenów biologicznie czynnych. Obejmują one fragmenty porośnięte trwałą szatą roślinną, bez względu na jej rodzaj oraz miejsce występowania.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe

Wszystkie obiekty prawnie chronione należą do Systemu Obszarów Chronionych, który pełni ważne zadanie związane z zabezpieczeniem prawidłowego funkcjonowania przyrody. Gmina Dobre położona jest poza obszarami chronionymi na mocy przepisów szczególnych.

W gminie Dobre występują 4 pomniki przyrody i są to: platan klonolistny o wysokości 17 m i obwodzie 420 cm; lipa drobnolistna wysokości 14 m i obwodzie 385 cm; jesion wyniośle o wysokości 18 m i obwodzie w pierśnicy 435 cm we wsi Dobre oraz głąz narzutowy o obwodzie 766 cm, we wsi Altana przy drodze powiatowej Krzywosądz - Sęczkowo.

Z innych elementów podlegających ochronie (układ kompozycyjny, cenny starodrzew) wymienić należy założenia parkowo-dworskie w miejscowości Dobre Wieś oraz parki podworskie z cennym starodrzewem w miejscowościach: Dobre, Dobre Wieś, Krzywosądz i Kłonowo. Jednoczesne nagromadzenia wielu rzadkich gatunków drzew i roślin powoduje, że obiekty te mają również znaczenie dydaktyczne. Posiadają wartość historyczną oraz stanowią istotny element krajobrazu wiejskiego.

Bogata historia gminy oraz ciekawe zabytki stanowią walory kulturowe gminy. Do najbardziej charakterystycznych zabytków, o dużej wartości historycznej należą: Kościół parafialny p.w. św. Jadwigi i Najświętszej Marii Królowej Polski w Byczynie zbudowany w 1882 r., Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja w Bronisławiu, wybudowany w latach 1870-1876, neogotycki Kościół parafialny p.w. Wniebowstąpienia Najświętszej Marii Panny w Krzywosądku wzniesiony w 1861 r. (świątynia drewniana), Dwór Modlińskich (obecnie plebania - budynek późno – klasycystyczny) zbudowany ok. połowy XIX w., nagrobek Heleny Modlińskiej, wnuczki Adama Mickiewicza w Krzywosądku oraz zabytkowe wiatraki w Byczynie: koźlak z XIX w. i paltrak z początku XX w.

W gminie Dobre warto też odnotować obecność stanowisk archeologicznych o różnej wartości poznawczej.

Wnioski

Preferencje rozwoju

- dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna gminy,
- występowanie dobrych gleb,
- występowanie gleb hydromorficznych, w przeważającej części wykorzystywanych jako trwałe użytki zielone,
- występowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazowego,
- dobre warunki topoklimatyczne gminy,
- zasoby surowców naturalnych – kopalin, pod warunkiem racjonalnego ich wydobywania oraz prowadzonej rekultywacji obszarów powyrobowiskowych

Ograniczenia rozwoju

- bardzo niski odsetek lasów w gminie,
- występowanie obszarów narażonych na procesy erozji wodnej i eolicznej,
- deficyt wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Jego wielkości w okresie wegetacyjnym wynoszą od 100 do 150 mm opadu - wynika on z niskiego zasilania opadowego w okresie wegetacyjnym oraz w ciągu całego roku;
- powierzchniowa eksploatacja surowców naturalnych, powodująca duże zmiany w rzeźbie terenu i krajobrazu.

3.2. Formy ochrony przyrody w gminie

Ochrona przyrody w Polsce realizowana jest głównie w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. Ochrona przyrody w rozumieniu tej ustawy polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody takich jak: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych, siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin zwierząt i grzybów, tworów przyrody żywej i nie ożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt, krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach, zadrzewień.

Celem ochrony przyrody jest:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody

Parki krajobrazowe

Na terenie gminy Dobre nie występują parki krajobrazowe.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Dobre nie występują obszary chronionego krajobrazu.

Rezerваты przyrody

Na terenie gminy Dobre nie występują rezerваты przyrody.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Dobre znajdują się 4 pomniki przyrody i są to: platan klonolistny o wysokości 17 m i obwodzie 420 cm; lipa drobnolistna wysokości 14 m i obwodzie 385 cm; jesion wyniosły o wysokości 18 m i obwodzie w pierśnicy 435 cm we wsi Dobre oraz głąz narzutowy o obwodzie 766 cm, we wsi Altana przy drodze powiatowej Krzywosądz - Sęczkowo.

Użytki ekologiczne

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 1/2004 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego nr 8 poz. 76), na terenie gminy Dobre występują dwa użytki ekologiczne (bagna) zlokalizowane w obrębie ewidencyjnym Bodzanowo (leśnictwo Osięciny, obręb leśny Włocławek), o łącznej powierzchni 1,04 ha.

Obszary Natura 2000

Istniejące i projektowane Obszary Natura 2000 nie obejmują terenów gminy Dobre.

Najbliżej południowo - zachodniej granicy gminy Dobre, w odległości około kilkunastu kilometrów, wyznaczony został obszar ochrony ptaków Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska – obszar specjalnej ochrony ptaków PLB 040004 OSTOJA NADGOPLAŃSKA utworzony rozporządzeniem Ministra Środowiska w lipcu 2004 r. oraz planowane jest utworzenie ostoi siedliskowej Jezioro Gopło.

Parki podworskie

Na obszarze gminy Dobre, w miejscowościach Dobre, Dobre Wieś, Krzywosądz i Kłonowo znajdują się parki podworskie. Mimo poważnych przekształceń i odstępstw od pierwotnych założeń, prezentują się stosunkowo korzystnie. Generalnie, stan drzew jest dobry, niektóre tylko wymagają prac pielęgnacyjnych.

Lasy ochronne

Za lasy szczególnie chronione, zwane „lasami ochronnymi” mogą być uznane lasy, które:

- chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowianiem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
- chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz obszarach wododziałów,
- ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
- są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,
- mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa.

Na terenie gminy Dobre występują niewielkie fragmenty lasów ochronnych położone w kompleksach leśnych w sołectwie Bodzanowo.

Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych terenów narażonych na występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych.

3.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu turystyki

Dla rozwoju turystyki na danym obszarze konieczne są odpowiednie walory zarówno przyrodnicze (wody, lasy, urozmaicona rzeźba terenu, sprzyjający klimat) jak i kulturowe (zabytki). Jeziora, dają możliwość wypoczynku zarówno mieszkańcom jak i przyjezdnym, jednak na obszarze analizowanej gminy istniejące jezioro w miejscowości Dobre nie należy do dobrze zagospodarowanych oraz wykazujących odpowiednie stany czystości wód. Szansą dla rozwoju turystyki mogą stać się stawy po eksploatacji kruszywa w miejscowościach Koszczały oraz Krzywosądz.

Bogata historia gminy oraz ciekawe zabytki powinny zostać wykorzystane w celu promocji gminy. Do najbardziej charakterystycznych zabytków, o dużej wartości historycznej należą: Kościół parafialny p.w. św. Jadwigi i Najświętszej Marii Królowej Polski w Byczynie zbudowany w 1882 r., Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja w Bronisławiu, wybudowany w latach 1870-1876, neogotycki Kościół parafialny p.w. Wniebowstąpienia Najświętszej Marii Panny w Krzywosądzu wzniesiony w 1861 r. (świątynia drewniana), Dwór Modlińskich (obecnie plebania - budynek późno – klasycystyczny) zbudowany ok. połowy XIX w., nagrobek Heleny Modlińskiej, wnuczki Adama Mickiewicza w Krzywosądzu oraz szereg innych obiektów zabytkowych znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Prezentowane przez gminę walory są dosyć często spotykane i nie zaliczają się do wysokich klas atrakcyjności, stąd gminy nie można uznać za rejon o szczególnych walorach dla rozwoju turystyki.

Walory przyrodniczo- krajobrazowe gminy, predestynują gminę do rozwoju krajoznawczych form turystyki. We współczesnej turystyce właśnie konglomerat cech, różnorodność rodzajowa walorów turystycznych i możliwość ich wielostronnego wykorzystania, stanowią ważne kryteria atrakcyjności turystycznej obszaru. Powodem takiej tendencji w ocenie uwarunkowań rozwojowych turystyki są coraz silniej występujące w światowej turystyce zrównoważonej trendy łączenia celów wypoczynkowych z poznawczymi i aktywny stosunek do odwiedzanego środowiska.

Inna forma turystyki jest agroturystyka – ta forma turystyki staje się coraz popularniejsza i zdobywa znaczący rzeszę zwolenników. Jednocześnie jest formą przedsiębiorczości mieszkańców wsi prowadzących działalność agroturystyczną. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje jedno gospodarstwo agroturystyczne.

Na terenie gminy może być również lokalizowana zabudowa rekreacji indywidualnej, realizacja zielonej szkoły oraz ścieżek rowerowych i hippicznych.

3.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Uwarunkowania zewnętrzne

Rolnictwo należy do tych działów gospodarki narodowej, który niewątpliwie najbardziej uzależniony jest od środowiska przyrodniczego. Analizując zewnętrzne uwarunkowania przyrodnicze dla rolnictwa należy zwrócić uwagę na to, że przejawiają się one najwyraźniej w warunkach klimatycznych i geomorfologicznych.

Obszar gminy położony jest w strefie przejściowej między klimatem morskim a kontynentalnym, gdzie ścierają się dwie przeciwstawne masy powietrza. Według podziału na regiony klimatyczne należy on do regionu wielkich dolin, rozciągającego się szerokim pasem od zachodniej granicy kraju przez całą Polskę środkową do granic wschodnich. Region ten charakteryzuje się łagodnymi zimami na zachodzie a surowszymi na wschodzie, roczną amplitudą temperatur w granicach 19-23,5°C oraz najmniejszymi opadami w kraju (wg Okołowicza region nizin – subregion środkowopolski).

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy wchodzi w skład obszaru o rzeźbie młodoglacjalnej Polski północnej. W plejstocenie obszar ten poddawany był procesom lodowcowym (złodowacenie bałtyckie), którego efektem są utwory widoczne w obecnej rzeźbie terenu.

Oprócz przyrodniczych uwarunkowań zewnętrznych występują również gospodarcze, do których zaliczyć można:

- bazę przetwórczą, przechowalniczą dla produkcji rolnej,

- odbiorców pierwotnej produkcji rolnej (punkty skupu),
- dostawców nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz innych środków technicznych dla rolnictwa.

Uwarunkowania wewnętrzne

Uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Dobry charakteryzuje się niezbyt dużym zróżnicowaniem warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa. Na ogół są to warunki bardzo sprzyjające użytkowaniu rolniczemu. Świadczy o tym jakość gleb, jako podstawowego komponentu środowiska przyrodniczego dla gospodarki rolnej, których przestrzenne rozmieszczenie, pozwala na wskazanie obszarów szczególnie predysponowanych dla jej rozwoju. Najlepsze gleby – I-IIIb klasy bonitacyjnej, zajmują ponad 47% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Natomiast najgorsze – klasy V-VI – stanowią około 23% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Wśród zagrożeń przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa, jakie występują na obszarze gminy, a o którym należy tu wspomnieć jest zjawisko erozji gleb.

Tabela 2 Użytki rolne wg klas bonitacyjnych w gminie Dobry (2009 rok)

Ogółem UR	grunty orne i sady w ha									
	pow. ogółem gr. ornych i sadów	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIRz
6105,00	5811,28	52,04	663,75	1335,55	824,81	904,21	730,45	854,26	419,64	26,56

trwałe użytki zielone w ha								udział UR chronionych		udział G.O.	
powierzchnia uż. zielonych	I	II	III	IV	V	VI	VIPs	I-IV	I-III	I-IVb	I-IIIb
293,7165	-	0,49	10,93	152,89	99,54	29,63	0,24	76,58	47,30	77,62	49,49

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Dobry

Syntetyczną ocenę przyrodniczych warunków produkcji rolnej można wyrazić przy pomocy umownie przyjętej bonitacji punktowej, opracowanej przez IUNG w Puławach. Według tej metody oceniono w punktach poszczególne elementy środowiska: glebę, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne. Suma uzyskanych punktów daje ogólny wskaźnik jakości rolnej przestrzeni produkcyjnej. Dla gminy Dobry wynosi on 77,9 przy czym dla całego województwa wynosi 69,1 pkt (średnia krajowa to 66,6 punktów). Świadczy to o bardzo korzystnych warunkach dla produkcji rolnej. Stąd w uprawach zbóż dominuje jęczmień i pszenica, ponadto uprawiane jest żyto i pszenżyto. Wśród roślin okopowych dominuje uprawa ziemniaków, a przemysłowych to głównie buraki cukrowe.

Gleby stanowią bezpośrednie podłoże, na którym rozwija się roślinność. Dotyczy to zarówno zbiorowisk leśnych, łąkowych, jak i roślin uprawnych. Bogactwo zasobów glebowych stanowi zatem czynnik decydujący o możliwościach rozwojowych gospodarki rolnej i leśnej, a także funkcjonowania powierzchni biologicznie czynnych.

Uwarunkowania pozaprzyrodnicze

Struktura użytkowania gruntów

Ogólna powierzchnia gminy Dobry wynosi 7 079ha (wg danych Urzędu Gminy z 2010 r.), w tym:

użytki rolne, zajmują 6 461ha,

lasy – 212 ha,

pozostałe – 406 ha

W ogólnej powierzchni gminy użytki rolne stanowią dominującą formę użytkowania ziemi, które stanowią ponad 91%. Rozkład przestrzenny użytków rolnych uzależniony jest od warunków przyrodniczych, charakteru zagospodarowania, rozwoju procesów urbanizacji oraz sieci komunikacyjnej.

Tabela 3 Użytkowanie gruntów w gminie Dobre

rok	Powierzchnia ogólna gruntów (w ha)	Użytki rolne (w ha)						lasy i grunty leśne (w ha)	pozostałe grunty (w ha)
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	inne użytki rolne		
2000	7082	6313	5756	123	338	96	96	190	579
2001	7082	6311	5754	123	338	96	0	191	580
2002	7083	6496	5739	122	337	95	203	208	379
2003	7083	6496	5738	122	337	95	204	208	379
2004	7081	6516	5749	116	337	96	218	209	356
2005	7081	6466	5753	115	337	100	161	211	404
2006	7081	6466	5758	113	334	98	163	211	404
2007	7081	6467	5763	103	326	96	179	215	399
2008	7084	6474	5858	83	255	87	191	213	397
2009	7080	6476	5891	73	238	85	189	211	393
2010	7079	6461	5888	71	238	85	179	212	406
Zmiany 2000=100	99,96	102,34	102,29	57,72	70,41	88,54	186,46	111,58	70,12

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Dobre

Na przestrzeni dziesięciu lat niewiele zmieniła się powierzchnia ogólna gruntów w gminie, natomiast nastąpiły znaczące zmiany w powierzchni pozostałych gruntów, a także dość widoczne zmiany w powierzchni lasów i gruntów leśnych (patrz tab.). W obrębie użytków rolnych na szczególną uwagę zasługują zmiany, jakie zaszły w powierzchni użytków zielonych, których areał zmniejszył się o prawie 30% w przypadku łąk oraz o 12% w przypadku pastwisk. Podobnie jest gruntami, które zajmują w gminie sady – stanowią one zaledwie 1,1 % powierzchni UR, a w analizowanym okresie czasu ich areał zmniejszył się jeszcze o 52 ha.

Struktura agrarna

Struktura agrarna rozumiana jest jako stan produkcyjnych jednostek rolniczych, określający także udział zaklasyfikowanych do różnych grup według własności ziemi, wielkości powierzchni, gospodarstw rolnych, rozproszenia gruntów w ogólnej liczbie gospodarstw.

W strukturze władania użytków rolnych na terenie gminy zdecydowanie dominuje własność prywatna, która stanowi 96,6% ogólnej powierzchni użytków rolnych (grunty osób fizycznych, wchodzące w skład gospodarstw rolnych). Ponadto odnotowano niewielkie areły użytków rolnych sektora publicznego, najwięcej tj. 117 ha własności Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa i 11 ha w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie objętym opracowaniem jest wysoce zróżnicowana. W strukturze obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe, tj. od 1 do 5 ha, które stanowią prawie 42% ogólnej liczby gospodarstw. Najwięcej tego typu gospodarstw znajduje się w sołectwie Przysiek (37), Dęby (32) oraz Bronisław (29).

Zgodnie z przyjętą definicją gospodarstwa rolnego, jako obszaru większego niż 1 ha, na terenie gminy Dobre gospodarstwa rolne zajmują łącznie 6 195,8 ha, a ich liczba sięga 658. Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi – 9,42 ha. Największe gospodarstwa pod względem powierzchni znajdują się w sołectwach: Ułomie, Ludwikowo (przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi tutaj 14,62 ha), Byczyna-Kolonia (13,99ha), Smarglin (13,65 ha), Krzywosądz (12,89 ha) oraz Czołpin (12,85 ha) i Bronisław (12,34 ha). Natomiast najmniejsze gospodarstwa występują w sołectwach: Dęby (2,91 ha), Przysiek (3,79 ha), Bodzanowo Drugie (6,04 ha). Istotną grupą gospodarstw rolnych w strukturze są gospodarstwa powyżej 15 ha, gdyż stanowią one najsilniejszą, rozwojową grupę, zdolną do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Ich liczba wynosi 127, z czego najliczniej występują w sołectwie Bronisław (26 gospodarstw), Krzywosądz

(15) oraz Ułomie, Ludwikowo (13). Na terenie gminy nie występuje ani jedno gospodarstwo o areale powyżej 100 ha.

Tabela 4 Struktura wielkościowa indywidualnych gospodarstw rolnych - 2009 r.

Lp.	Sołectwo	Razem		w tym								Średnia wielkość gosp. [ha]
				Gosp. małe (1-5 ha)		Gosp. średnie (5-10 ha)		Gosp. duże (10-15 ha)		Gosp. b. duże (> 15 ha)		
		L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Bodzanowo	42	324,25	18	39,15 12,08%	13	101,90 31,43%	8	99,13 30,57%	3	84,07 25,93%	7,72
2.	Bodzanowo Drugie	30	181,05	18	46,03 25,42%	5	34,88 19,26%	5	61,64 34,04%	2	38,51 21,27%	6,04
3.	Borowo, Altana, Morawy	32	227,66	16	36,86 16,19%	9	66,65 29,28%	4	49,77 21,86%	3	74,39 32,67%	7,11
4.	Bronisław	89	1 098,62	29	62,80 5,72%	26	189,51 17,25%	8	101,08 9,20%	26	745,22 67,83%	12,34
5.	Byczyna	37	262,14	20	43,94 16,76%	8	60,25 22,98%	4	48,76 18,60%	5	109,19 41,65%	7,08
6.	Byczyna-Kolonia	24	335,82	8	13,89 4,14%	5	38,29 11,40%	3	33,90 10,09%	8	249,74 74,37%	13,99
7.	Czołpin	17	218,52	2	4,73 2,16%	6	45,48 20,81%	3	35,43 16,21%	6	132,88 60,81%	12,85
8.	Dęby	37	107,55	32	53,65 49,88%	2	14,57 13,54%	3	39,33 36,57%	-	-	2,91
9.	Dobre	49	395,39	26	46,30 11,71%	7	49,06 12,41%	9	108,59 27,46%	7	191,44 48,42%	8,07
10.	Dobre-Kolonia	16	165,99	2	1,10 0,66%	7	58,73 35,38%	5	66,76 40,22%	2	39,41 23,74%	10,37
11.	Dobre-Wieś	31	351,73	9	11,69 3,32%	12	83,15 23,64%	5	65,25 18,55%	5	191,63 54,48%	11,35
12.	Kłonowo	34	259,10	12	28,03 10,82%	13	94,79 36,58%	6	68,08 26,27%	3	68,21 26,32%	7,62
13	Koszczały	18	215,20	3	6,65 3,09%	8	54,06 25,12%	3	37,25 16,38%	4	117,24 54,48%	11,96
14.	Krzywosądz	34	438,11	7	12,00 2,74%	7	48,28 11,02%	5	58,47 13,35%	15	319,36 72,90%	12,89
15.	Narkowo	27	223,03	11	22,20 9,96%	7	49,85 22,35%	2	25,70 11,52%	7	125,28 56,17%	8,26
16.	Przysiek	48	181,93	37	72,13 39,65%	7	53,81 29,58%	2	24,20 13,30%	2	31,78 17,47%	3,79
17.	Smarglin	40	546,17	12	18,64 3,41%	6	50,20 9,19%	12	155,52 28,48%	10	321,81 58,92%	13,65
18.	Szczeblotow o	28	298,12	6	11,87 3,98%	9	65,82 22,08%	7	84,60 28,38%	6	135,83 45,56%	10,65
19.	Ułomie, Ludwikowo	25	365,41	8	12,89 3,53%	1	8,73 2,39%	3	38,67 10,58%	13	305,12 83,50%	14,62
	ogółem gmina	658	6 195,79	276	544,56	158	1168,00	97	1202,13	127	3281,10	9,42

L- liczba

P- powierzchnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Dobre referat ds. podatku rolnego

3.4.3. Wnioski

Duży udział gleb wysokich klas bonitacji stwarza możliwości rozwoju i zwiększenia produkcji rolnej. Wykorzystując możliwości przyrodnicze obszaru zaobserwowano wzrost udziału gruntów ornych w ramach użytków rolnych, przy jednoczesnym spadku obszarów zajmowanych przez sady i użytki zielone.

Dominującą formą władania ziemi jest własność prywatna. Udział gospodarstw dużych, powyżej 15 ha stanowi 19,3 % ogólnej liczby gospodarstw.

Szansą rozwoju dla gospodarstw o większym areale jest wprowadzenie integrowanego systemu gospodarowania, tj. takich metod produkcji, które pozwalają efektywnie i bezpiecznie dla środowiska spożytkować przemysłowe czynniki plonotwórcze. Istnieje również możliwość korzystania z programów rolno-środowiskowych.

Nadprodukcja produktów rolniczych stanowi potencjalną bazę dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego.

Niewykorzystane zasoby siły roboczej w gospodarstwach rolnych dają możliwości m.in. dla rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Warunki przyrodnicze, duże zasoby siły roboczej oraz zróżnicowany poziom produkcji rolnej i struktura obszarowa gospodarstw rolnych to podstawowe czynniki dla wielofunkcyjnego rozwoju gminy.

3.5. Uwarunkowania wynikające ze stanu leśnej przestrzeni produkcyjnej

Jednym z najważniejszych elementów środowiska gminy są lasy. Pełnią one w środowisku bardzo wiele ważnych funkcji, z których najważniejsze to:

- stymulacja obiegu wody,
- funkcje glebo i wodochronne,
- funkcje prawdziwych korytarzy ekologicznych,
- funkcje strukturalne, związane z podziałem przestrzeni na strukturalno-funkcjonalne wnętrza architektoniczno-krajobrazowe,
- funkcje barierowe, polegające na tworzeniu osłonowych stref wokół lub w sąsiedztwie obiektów uciążliwych,
- funkcje ostożowe dla wielu zwierząt i roślin.

Jest oczywiste, że im większa jest powierzchnia lasów tym jego oddziaływanie oraz wymienione funkcje są bardziej wyraziste i efektywniejsze.

Krajowa strategia zachowania różnorodności biologicznej zakłada zmianę funkcji lasów w Polsce z ich roli w pierwszym rzędzie produkcyjnej na rolę środowiskotwórczą.

Ogółem na terenie gminy Dobrze znajduje się 211,72 ha lasów. Większe dwa kompleksy leśne występują na obszarze sołectwa Bodzanowo, mniejsze w sołectwach: Przysiek, Smarglin i Borowo. Niewielkie fragmenty lasów ochronnych położone są w kompleksach leśnych w sołectwie Bodzanowo. Grunty leśne publiczne stanowią 133,72 ha, pozostałe 78,0 ha to grunty leśne prywatne. Lesistość gminy Dobrze jest bardzo niska i wynosi ca 2,99 %.

Wnioski

Preferencją dla rozwoju zalesień na terenie gminy jest udział gleb o niskich klasach bonitacyjnych, które są korzystne do zagospodarowania w kierunku leśnym, w północnej części gminy, szczególnie w sołectwach: Bronisław, Smarglin, Koszczaty, Dęby, Krzywosądz, Przysiek, Narkowo, Borowo i Ułomie. W południowej części gminy ze względu na kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych, niewielki obszar predysponowany do zalesienia przeznaczyć można w sołectwie Byczyna.

4. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

4.1. Uwarunkowania demograficzno – społeczne

Uwarunkowania zewnętrzne

Mieszkańcy gminy Dobre powiązani są instytucjonalnie z miastem Radziejowem – władze powiatowe, Bydgoszczą - urząd wojewódzki, Toruniem – Sejmik Samorządowy. Z uwagi na dawną przynależność administracyjną i dość bliskie sąsiedztwo miasta Włocławka mieszkańcy omawianego obszaru również korzystają z oferowanych tam usług.

Na terenie gminy nie występują takie usługi jak: szkolnictwo wyższe, ośrodki kultury, tj.: kino, teatr, muzeum, specjalistyczne usługi medyczne, dlatego istnieje konieczność poszukiwania tego typu usług w innych ośrodkach miejskich regionu i nie tylko.

Uwarunkowania wewnętrzne

Liczba i rozmieszczenie ludności, gęstość zaludnienia

Gminę Dobre zamieszkuje **5 647** mieszkańców (wg danych z Urzędu Gminy za 2010r.). Rozpatrując zmiany liczby ludności na przestrzeni 8 lat, należy stwierdzić bardzo niewielki spadek liczby ludności na obszarze gminy – ogółem liczba ludności zmniejszyła się zaledwie o 2 osoby.

Rozpatrując zmiany liczby ludności na przestrzeni 8 lat, należy stwierdzić spadek liczby ludności na obszarze gminy – ogółem liczba ludności zmniejszyła się o 151 osób.

Tabela 5 Zmiany liczby ludności wg podziału administracyjnego gminy Dobre

Lp.	Sołectwo	liczba ludności		Zmiany liczby ludności	Zmiany liczby ludności
		2002	2010	w osobach	2002=100
1	2	3	4	5	6
1)	Bodzanowo	151	145	-6	96,0
2)	Bodzanowo Drugie	113	106	-7	93,8
3)	Borowo, Altana, Morawy	229	214	-15	93,4
4)	Bronisław	492	480	-12	97,6
5)	Byczyna	238	216	-22	90,8
6)	Byczyna Kolonia	102	97	-5	95,1
7)	Czołpin	98	96	-2	98,0
8)	Dęby	596	596	0	100,0
9)	Dobre	1924	1 904	-20	99,0
10)	Dobre Kolonia	136	126	-10	92,6
11)	Dobre Wieś	212	194	-18	91,5
12)	Kłonowo	138	138	0	100,0
13)	Koszczały	116	109	-7	94,0
14)	Krzywosądz	245	264	19	107,8
15)	Narkowo	108	103	-5	95,4
16)	Przysiek	395	393	-2	99,5
17)	Smarglin	253	235	-18	92,9

18)	Szczęblotowo	147	135	-12	91,8
19)	Ułomie, Ludwikowo	105	96	-9	91,4
	ogółem gmina	5798	5 647	-151	97,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Dobrze

Tylko w jednym sołectwie - Krzywosądz odnotowano wzrost liczby ludności o 19 osób. W pozostałych miejscowościach nastąpił spadek liczby ludności, w tym największy w miejscowościach Buczyna, Dobrze, Smarglin, Dobrze Wieś, a także Borowo. We wsiach Dęby oraz Kłonowo liczba ludności nie zmieniła się.

Gęstość zaludnienia gminy wynosiła w 2008 r. 77 osób/km² i zachowuje stałą tendencję od 2006 r. W porównaniu z danymi dla powiatu o wskaźnik gęstości zaludnienia gminy jest wyższy o 8 osób.

Tabela 6 Gęstość zaludnienia

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobrze	79	79	78	78	77	77	77
Powiat radziejowski	71	70	70	70	69	69	69

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Tabela 7 Wybrane parametry oceny ludnościowo-osadniczej gminy Dobrze

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	% ludności do ogółu	Powierzchnia w ha	Dominujący typ zabudowy *	Miejscowości w sołectwie - wieś (liczba mieszkańców, powierzchnia)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bodzanowo	145	2,57	132,90	A	
2.	Bodzanowo Drugie	106	1,88	249,68	A	
3.	Borowo, Altana, Morawy	214	3,79	308,84	A	Borowo 50 os. / pow. 108,59 Altana 67 os. / pow. 112,26 Morawy 97os. / pow. 87, 99
4.	Bronisław	480	8,50	1 208,87	BE	
5.	Buczyna	216	3,83	335,74	CA	
6.	Buczyna Kolonia	97	1,72	381,90	A	
7.	Czołpin	96	1,70	129,78	AB	
8.	Dęby	596	10,55	214,53	A	
9.	Dobrze	1 904	33,72	384,65	AC	
10.	Dobrze Kolonia	126	2,23	670,18	AF	
11.	Dobrze Wieś	194	3,44			
12.	Kłonowo	138	2,44	297,22	B	
13.	Koszczały	109	1,93	352,37	A	
14.	Krzywosądz	264	4,68	463,78	AD	
15.	Narkowo	103	1,82	205,00	A	
16.	Przysiek	393	6,96	306,91	AC	
17.	Smarglin	235	4,16	489,75	AC	
18.	Szczęblotowo	135	2,39	285,52	B	
19.	Ułomie, Ludwikowo	96	1,70	343,31	A	Ułomie 69 os. / pow.238,03 Ludwikowo 27 os. /pow.105,28
	ogółem gmina	5 647	100	6 760,92		

* A – jednodrożny zwarty, B – jednodrożny luźny, C – placowy, D – wielodrożny, E – rozproszony, F – przysiółek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Dobrem oraz - w zakresie typów zabudowy- Stelmach M., Malina R., Tkocz J., Żukowski B., 1990, *Obszary wiejskie i grunty rolnicze w Polsce*, Instytut Planowania i Urządzania Terenów Wiejskich Akademii Rolniczej we Wrocławiu

Najbardziej zaludnioną miejscowością jest wieś gminna Dobre, w której mieszkają 1904 osoby (tj. ponad 33% ludności gminy ogółem), a następnie Dęby (596 mieszkańców) oraz Bronisław i Przysiek (odpowiednio 480 i 393 mieszkańców).

Najmniejszym sołectwem pod względem liczby ludności jest Czołpin i Ułomie, gdzie skupia się zaledwie po 1,7% ogólnej liczby ludności gminy, oraz sołectwo Byczyna Kolonia, gdzie mieszka tylko 97 mieszkańców (tj. 1,72%).

Rozpatrując dominujący typ zabudowy w poszczególnych wsiach, to najczęściej w gminie Dobre występuje zabudowa jednodrożna zwarta, którą można rozpoznać typowo aż w 8 miejscowościach, w pozostałych 8 miejscowościach występuje zabudowa mieszana jednodrożna zwarta i jednocześnie placowa, bądź jednodrożna luźna (Czołpin), bądź wielodrożna jak w przypadku miejscowości Krzywosądz, czy też przysiółek, charakterystyczny dla Dobrego Kolonii.

Struktura demograficzna

• Struktura ludności według płci

Ludność gminy Dobre cechuje przewaga liczby kobiet nad mężczyznami, która utrzymuje się prawie na stałym poziomie od 2002 roku. Jedynie w roku 2004 liczba kobiet nad mężczyznami wyniosła 102. W porównaniu do powiatu radziejowskiego należy uznać, że tendencja współczynnika feminizacji jest bardzo zbliżona, gdyż średnio w powiecie na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.

Tabela 8 Zmiany współczynnika feminizacji w latach 2002-2008.

Jednostka terytorialna	kobiety na 100 mężczyzn						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	104	104	102	104	105	105	104
Powiat radziejowski	103	103	102	103	103	103	103

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

• Struktura wieku ludności

Struktura wieku ludności gminy Dobre przedstawia się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym – 20,9 %
- ludność w wieku produkcyjnym – 62,8 %
- ludność w wieku poprodukcyjnym – 16,3 %

Gmina charakteryzuje się niekorzystnym z punktu widzenia demograficznego małym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym: około 21% ludności gminy.

W strukturze wieku ludności w przeciągu lat 2002-2008 dokonały się następujące zmiany udziału poszczególnych grup:

- zmniejszył się udział ludności młodej z 24,6 % do 20,9 %,
- zwiększył się udział ludności w wieku produkcyjnym: z 58,5 % do 62,8 %,
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym występuje na prawie tym samym poziomie, z tendencją nieco malejącą.

Gmina posiada dość niski wskaźnik obciążenia ekonomicznego, tj. stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób ludności w wieku produkcyjnym wynosił 59,3 (z widoczną tendencją malejącą począwszy od roku 2002).

Wartość tego wskaźnika w okresie lat 2002-2008 zmniejszyła się o ponad 11 osób i wykazuje cały czas tendencję malejącą. Jest to jednak trend dość powszechny, gdyż analizując dane w samym okresie czasu dla całego powiatu radziejowskiego wskaźnik ten zmniejszył się o około 10 osób (obecnie wynosi ok. 60 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym).

Tabela 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	24,6	24,0	22,8	22,7	21,7	21,3	20,9
Powiat radziejowski	25,0	24,2	23,4	22,6	21,8	21,4	20,9
	w wieku produkcyjnym						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	58,5	59,4	60,5	61,0	61,8	62,3	62,8
Powiat radziejowski	58,7	59,7	60,4	61,2	61,7	62,1	62,5
	w wieku poprodukcyjnym						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	16,9	16,7	16,7	16,3	16,5	16,4	16,3
Powiat radziejowski	16,3	16,2	16,2	16,1	16,5	16,6	16,6

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Tabela 10 Wskaźnik obciążenia demograficznego

Jednostka terytorialna	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	71,0	68,4	65,4	63,9	61,7	60,4	59,3
Powiat radziejowski	70,3	67,6	65,4	63,3	62,0	61,1	59,9

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Ruch naturalny ludności

Zmiany liczby ludności są wynikiem oddziaływania ruchu naturalnego, w tym głównie przyrostu naturalnego oraz ruchu migracyjnego, wyrażającego się tzw. saldem migracji.

- Przyrost naturalny**

Według danych GUS (stan 2008 r.) w gminie Dobre, liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów, stąd przyrost naturalny miał wartość dodatnią i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosił 2,7‰ i można jednoznacznie stwierdzić, iż był to najlepszy wynik z analizowanego okresu, gdyż od roku 2002 do 2007 przyrost naturalny w gminie utrzymywał się cały czas na ujemnym, zmiennym poziomie. Podobna sytuacja była w całym powiecie radziejowskim.

Tendencje zmian wskaźników ruchu naturalnego w gminie obrazuje poniższa tabela oraz pozwala na porównanie z jednostką terytorialną wyższego szczebla, tj. z danymi dla powiatu radziejowskiego.

Tabela 11 Wskaźniki ruchu naturalnego ludności w latach 2002-2008.

Jednostka terytorialna	małżeństwa na 1000 ludności						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	7,4	5,0	5,2	8,1	4,8	5,4	7,6
Powiat radziejowski	5,0	5,7	5,2	5,4	6,8	6,7	7,3
	urodzenia żywe na 1000 ludności						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	8,9	8,7	7,5	9,0	7,9	8,8	11,4
Powiat radziejowski	9,5	9,3	9,1	9,5	9,8	9,9	11,2
	zgony na 1000 ludności						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	11,3	11,4	11,8	13,3	10,4	9,4	8,7
Powiat radziejowski	10,3	10,8	10,7	10,0	10,9	11,9	10,7
przyrost naturalny na 1000 ludności							

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobrze	-2,5	-2,7	-4,3	-4,3	-2,5	-0,5	2,7
Powiat radziejowski	-0,8	-1,4	-1,6	-0,5	-1,2	-2,0	0,5

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

• Migracje ludności

Migracje ludności mają bezpośredni wpływ na zmiany liczby ludności oraz obrazują często możliwości i poziom rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru. Gmina wiejska Dobrze ogółem posiada niekorzystne ujemne saldo migracji wewnętrznych. W 2008 r. saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym wynosiło –9 osób i był to rok, w którym nastąpiła znaczna poprawa w ruchu migracyjnym.

Ogółem jednak można stwierdzić, iż tendencje ruchów migracyjnych w latach 2002–2008 kształtowały się w gminie dość zróżnicowanie pod względem typu migracji. Nie można jednoznacznie uznać na przestrzeni analizowanych lat ukształtowanego trendu w migracjach – raz zmniejsza się liczba wymeldowujących się, raz zwiększa, można więc powiedzieć tutaj o występujących doraźnych uwarunkowań zmian.

W przeciągu analizowanych lat 2002-2008 największy odpływ ludności nastąpił w 2002 r., wówczas saldo migracji w ruchu wewnętrznym wynosiło –26 osób.

Tabela 12 Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku								
	j. m.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku								
zameldowania ogółem	osoba	50	70	51	69	57	60	47
zameldowania z miast	osoba	23	24	24	45	25	18	18
zameldowania ze wsi	osoba	27	46	27	24	32	42	29
wymeldowania ogółem	osoba	76	54	61	56	77	78	56
wymeldowania do miast	osoba	50	38	35	37	40	38	36
wymeldowania na wieś	osoba	26	16	26	19	37	40	20
Saldo migracji (zameldowania – wymeldowania)	osoba	-26	16	-10	13	-20	-18	-9

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Wykształcenie

Podstawową determinantą rozwoju społeczno-gospodarczego jest wykształcenie ludności. Poziom wykształcenia ludności, zamieszkałej w gminie Dobrze, jest niższy niż średnia wartość tego wskaźnika dla gmin w województwie kujawsko-pomorskim. Z uwagi na dostępność danych dla analizowanej cechy – rok 2002, tj. rok, w którym wykonywany był powszechny spis ludności, a spis taki sporządzany jest w statystyce publicznej raz na kilkanaście lat, należy uznać powyższe dane za mało aktualne i założyć, że sytuacja obecna przedstawia się znacznie lepiej.

Wykształcenie zaledwie podstawowe posiadało ponad 34% mieszkańców, a bez wykształcenia było 5%. Zasadniczym zawodowym legitymowało się 22,11%. Wykształcenie wyższe posiadało zaledwie 2,46%. Wyższy poziom wykształcenia występował wśród kobiet, które posiadały większy udział w wykształceniu wyższym tj. prawie 3 %, w stosunku do mężczyzn z tym rodzajem wykształcenia, który wynosił niecałe 2%.

Niski poziom wykształcenia ludności uniemożliwia przejście nadwyżki siły roboczej istniejącej w rolnictwie do zawodów pozarolniczych.

Ludność słabo wykształcona jest nieelastyczna, mało aktywna (gospodarczo i społecznie).

Tabela 13 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci - 2002 r.

Wyszczególnienie	ogółem	wyższe	policealne	średnie razem	średnie ogólnokształcące	średnie zawodowe	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
Dobre ogółem	5621	138	74	983	149	834	1243	1916	284
%	100	2,46	1,32	17,49	2,65	14,84	22,11	34,09	5,05

mężczyźni	2674	52	14	431	26	405	787	852	107
%	100	1,94	0,52	16,12	0,97	15,15	29,43	31,86	4,00
kobiety	2947	86	60	552	123	429	456	1 064	177
%	100	2,92	2,04	18,73	4,17	14,56	15,47	36,10	6,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Bezrobotni

Spadkowi zatrudnienia, związanego min. z restrukturyzacją poszczególnych działów gospodarki, towarzyszy zjawisko bezrobocia. Generalnie w latach 2003-2008 zauważalna jest następująca poprawa tego zjawiska, bowiem w roku 2008 w porównaniu z rokiem 2003 liczba pozostających bez pracy znacznie zmniejszyła się. Tempo tych zmian nie można jednak zaznaczyć jako stałe (wzrost liczby bezrobotnych nastąpił w 2004, 2005, 2006 r.).

Według dostępnych danych w ramach ogólnej liczby bezrobotnych (577 osób) przeważają kobiety (334 kobiety – 57,9% bezrobotnych).

Niebezpiecznym zjawiskiem jest pozostawanie bez pracy powyżej 13 miesięcy, bowiem powoduje ono, że wiele osób „wypada” na trwałe z rynku pracy i trudno im ponownie znaleźć pracę. Niekorzystnym zjawiskiem jest ponadto wysoki udział osób młodych (grupy wieku 15-24 lata i 25-34 lata) w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Tabela 14 Bezrobotni zarejestrowani wg płci

Bezrobotni zarejestrowani wg płci		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre								
ogółem	osoba	-	685	742	716	713	588	577
mężczyźni	osoba	-	272	337	336	311	230	243
kobiety	osoba	-	413	405	380	402	358	334
Powiat radziejowski								
ogółem	osoba	4 988	4 794	4 540	4 193	4 037	3 414	3 496
mężczyźni	osoba	2 498	2 387	2 335	2 194	2 015	1 601	1 638
kobiety	osoba	2 490	2 407	2 205	1 999	2 022	1 813	1 858
Stopa bezrobocia dla powiatu	%	-	-	26,1	24,1	23,2	19,9	19,7

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Opisane wyżej tendencje nie można odnieść do całego powiatu radziejowskiego, gdzie od roku 2002 zauważalna była spadkowa tendencja osób pozostających bez pracy. Korzystnym zjawiskiem jest malejąca stopa bezrobocia dla powiatu, która w 2008 roku wyniosła 19,7%

Zasoby mieszkaniowe

W zakresie mieszkalnictwa gmina Dobre charakteryzuje się wyższymi wskaźnikami przeciętnej powierzchni mieszkania w porównaniu z województwem kujawsko-pomorskim, a jednocześnie nieco niższymi w stosunku do powiatu radziejowskiego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie w roku 2008 wynosiła 79 m² i jest o niecałe 13 m² większa od średniej dla województwa wynoszącej 66,4 m².

Analizując liczbę mieszkań w latach 2002-2008 i jej zmiany nie można wskazać, aby stan w zakresie budownictwa mieszkaniowego dotyczącego mieszkań oddawanych do użytku przedstawiał się zadowalająco. W stosunku do roku 2002, w którym oddano 3 mieszkania do użytkowania, liczba oddanych mieszkań zwiększyła się o 100% w roku 2008, jednak była to i tak bardzo mała liczba. Przeważająca część zasobów mieszkaniowych gminy to budynki stanowiące własność prywatną. Rozpatrując wiek substancji mieszkaniowej gminy to należy uznać, iż charakteryzuje się w większości zabudową okresu powojennego. Oprócz mieszkań indywidualnych (jednorodzinnych i zagrodowych) występuje również mieszkalnictwo wielorodzinne, zlokalizowane w miejscowości Dobre.

Tabela 15 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania

Jednostka terytorialna	powierzchnia 1 mieszkania w m ²						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	78,8	78,7	78,8	78,9	78,9	78,9	79,0
Powiat radziejowski	82,0	81,4	81,5	81,6	81,6	81,6	81,7
Kujawsko-Pomorskie - Ogółem	65,0	65,2	65,4	65,6	65,8	66,0	66,4
Jednostka terytorialna	na 1 osobę w m ²						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	21,7	22,4	22,7	22,7	22,8	22,9	23,0
Powiat radziejowski	22,3	23,2	23,4	23,5	23,7	23,9	24,0
Kujawsko-Pomorskie - Ogółem	19,8	20,9	21,1	21,3	21,5	21,7	22,0

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Dobre funkcjonują następujące placówki w zakresie oświaty:

- Ø Publiczne Gimnazjum w Dobrem – liczące 11 oddziałów, 242 uczniów oraz 26 nauczycieli,
- Ø Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ziemi Kujawskiej w Dobrem – 10 oddziałów, 180 uczniów, 20 nauczycieli,
- Ø Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzywosądku – 6 oddziałów, 112 uczniów, 12 nauczycieli,
- Ø Publiczna Szkoła Podstawowa w Byczynie – 6 oddziałów, 63 uczniów, 11 nauczycieli
- Ø Publiczne Przedszkole w Dobrem

Ogółem w szkolnych placówkach oświatowych pracuje 69 nauczycieli i wychowawców, do których uczęszcza 597 uczniów.

Cały obszar gminy podzielony jest na obwody wg których odbywa się obowiązek edukacji w poszczególnych szkołach. Uczniowie zamieszkujący dane miejscowości uczęszczają do odpowiednich szkół podstawowych bądź gimnazjum.

Podstawową miarą powszechności nauczania są współczynniki skolaryzacji.

Tabela 16 Współczynnik skolaryzacji

Jednostka terytorialna	współczynnik skolaryzacji brutto											
	szkoły podstawowe						gimnazja					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	105,71	105,04	106,87	108,31	107,16	108,47	101,92	107,78	102,17	105,59	103,36	109,09
województwo	101,54	101,34	100,92	100,33	98,93	99,17	103,18	103,31	103,16	103,22	102,67	102,16
Jednostka terytorialna	współczynnik skolaryzacji netto											
	szkoły podstawowe						gimnazja					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Dobre	104,13	104,62	105,54	107,09	105,84	107,34	98,08	103,50	98,19	102,45	101,49	103,31
województwo	99,42	99,35	98,94	98,35	97,03	97,04	95,92	95,79	95,83	95,65	95,01	94,37

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły podstawowej wynosi dla gminy ogółem 108,47 % i jest wyższy od przeciętnego dla województwa (99,17%).

Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły gimnazjum w gminie ogółem wynosi 109,1% i jest niższy od współczynnika dla województwa (102,16%), jednak jego tendencja analizując wskaźnik na przestrzeni kilku lat jest wyraźnie wzrostowa.

Ochrona zdrowia

Zakres usług medycznych szczebla podstawowego świadczy dla mieszkańców gminy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Usługi Medyczne M. i K. Waloszczyk mieszczący się w miejscowości Dobre. W ośrodku zdrowia zatrudniony jest 1 lekarz oraz 1 pielęgniarka.

W miejscowości gminnej Dobre zlokalizowane są 2 apteki. Działają one od kilku lat i znacznie poprawiły dostęp do usług z zakresu ochrony zdrowia dla mieszkańców gminy, gdyż obecnie nie ma konieczności wyjazdu do miasta powiatowego w celu zakupu leków.

Kultura

Na terenie gminy główną funkcję kulturalną pełni Gminny Ośrodek Kultury w Dobrem oraz Gminna Biblioteka Publiczna

Podstawowe dane odnośnie w/w placówki to:

- Ø liczba woluminów –
- Ø liczba czytelników –
- Ø liczba wypożyczeń –.....

Oprócz typowej funkcji przez bibliotekę organizowane są również: lekcje biblioteczne, konkursy (dot. głównie lektur), spotkania autorskie, mini quizy.

W gminie, wprawie w każdym sołectwie powstały Koła Gospodyń Wiejskich (12), jednak za aktywnie działające koła można uznać 7, a mianowicie: w Byczynie Kolonii, Szczebłotowie, Krzywosądz, Bodzanowie Drugim, Bodzanowie, Dobrem oraz Bronisławiu. Koła nieaktywne znajdują się w sołectwach: Byczyna, Kłonowo, Narkowo, Borowo i Altana.

W gminie działa Zespół Kujawiaki od Dobrego.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrem
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bronisławiu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krzywosądz
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bodzanowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Byczynie

Stanowią one miejsce kultywowania tradycji regionalnej, a także często proponują różnorodne formy aktywności, a w konsekwencji docierają do wszystkich grup społecznych

Ponadto na terenie gminy funkcjonują następujące stowarzyszenia i organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Dobre „Promyk Nadziei”
- Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Nasza Przyszłość”
- Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- Uczniowski Klub Sportowy.

Warto również wspomnieć o istniejącym Gminnym Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Dobrem, a także Kołach Rolniczych w następujących miejscowościach: Szczebłotowo, Bodzanowo, Kłonowo, Konary, Smarglin, Byczyna, Czołpin, Byczyna Kolonia, Dobre Kolonia, Dobre, Przysiek, Bodzanowo II, Bronisław, Krzywosądz, Dobre Wieś.

Wnioski

Preferencje rozwoju:

- Utrzymująca się na równym poziomie liczba ludności w gminie
- Średni wskaźnik obciążenia ekonomicznego – stosunek ludności nieprodukcyjnej na 100 osób ludności produkcyjnej wynosił 59,3 osób,
- Zmniejszająca się liczba bezrobotnych,
- Niewielka przewaga kobiet nad mężczyznami (104k/100m) – utrzymująca się,
- Zmniejsza się liczba osób wymeldowujących się z gminy – pozytywny trend pozostawiania ludności na wsi.
- Aktywność mieszkańców gminy.

- Korzystna przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie (79 m² wobec 66,4 m² dla województwa)
- Działające stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, kluby i koła, które aktywizują i wzmacniają więzi społeczne wśród mieszkańców

Ograniczenia rozwoju:

- Zmniejszający się udział ludności młodej (w wieku przedprodukcyjnym)
- Wysoki odsetek kobiet wśród bezrobotnych (prawie 58%)
- Długo utrzymujący się ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, a w roku 2008 nieduży dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego, który wynosi 2,7‰
- Brak na terenie gminy szkolnictwa średniego i policealnego, a tym samym konieczność korzystania z ofert edukacyjnych innych gmin i miast
- Niski poziom wykształcenia - udział mieszkańców z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia wynosi około 40 %.
- Słabo wykształcona społeczność o cechach mało aktywnych.
- Przewaga liczby wymeldowań ludności z terenu gminy nad zameldowaniami.

4.2. Uwarunkowania gospodarcze

Uwarunkowania zewnętrzne

Gmina Dobrze jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Miejscowość Dobrze, siedziba gminy, dla mieszkańców okolicznych miejscowości pełni funkcję ośrodka administracji oraz usług o charakterze lokalnym. W celu skorzystania z usług o charakterze ponadlokalnym mieszkańcy gminy udają się do miasta Radziejowa, będącego siedzibą powiatu w skład którego wchodzi gmina Dobrze, lub też do położonego w odległości około 40 km Włocławka lub Torunia. Dotyczy to zarówno usług związanych z ochroną zdrowia, administracją, szkolnictwem ponadgimnazjalnym jak i handlu oraz szeroko rozumianego otoczenia biznesu (banki, instytucje finansowe, biura rachunkowe itp.).

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gospodarczego gminy Dobrze determinowane są przede wszystkim:

- ogólną koniunkturą gospodarczą krajową i międzynarodową,
- systemowymi rozwiązaniami przyjmowanymi na szczeblu centralnym, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, polityki fiskalnej itp.
- możliwościami pozyskiwania środków z Unii Europejskiej,
- wewnętrzną polityką rozwoju społeczno-gospodarczego realizowaną przez władze samorządowe województwa kujawsko-pomorskiego.

Uwarunkowania wewnętrzne

W bazie REGON w 2008 roku na terenie gminy Dobrze zarejestrowanych było 466 podmiotów gospodarczych. Zdecydowaną większość (97%) stanowią podmioty sektora prywatnego. Zaledwie 15 podmiotów (3,2%) stanowią podmioty sektora publicznego. W sektorze prywatnym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na omawianym terenie nie ma spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

Zmiany w liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ostatnich 10 latach, z uwzględnieniem własności, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 1999-2008

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON	321	322	386	411	422	404	414	428	443	466
Sektor publiczny ogółem	11	12	14	14	14	14	14	15	15	15
Sektor prywatny ogółem	310	320	372	397	408	390	400	413	428	451

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Zdecydowana większość zarejestrowanych firm w sektorze prywatnym to podmioty małe, często jednoosobowe.

Wśród rodzajów działalności dominują działalności zaliczone do sekcji G – handel (151 podmiotów). Z analizy okresu ostatnich 10 lat wynika, że największe zmiany w ilości firm wystąpiły w sekcji L – administracja publiczna i obrona narodowa, ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (wzrost o 600% w stosunku do 1999r., są to osoby zajmujące się ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnymi), sekcji O – działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna (wzrost o 130% w stosunku do 1999r.) oraz w sekcji F – budownictwo (wzrost o ok. 100% w stosunku do 1999r.).

Tabela 18 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD (2008r.)

Sekcja PKD	Ilość zarejestrowanych podmiotów
A - rolnictwo	16 sektor prywatny
B – rybactwo	1 sektor prywatny
C - przetwórstwo przemysłowe	1 sektor prywatny
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	72 sektor prywatny
E – dostawa wody, gospodarka ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1 sektor publiczny
F – budownictwo	56 sektor prywatny
G – handel	151 sektor prywatny
H – hotele i restauracje	10 sektor prywatny
I - transport i łączność	25 sektor prywatny
J – pośrednictwo finansowe	4 sektor prywatny
K – nieruchomości	57 w tym 3 sektor publiczny i 54 sektor prywatny
L – administracja publiczna i obrona narodowa, ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	7 w tym 2 sektor publiczny i 5 sektor prywatny
M – edukacja	10 w tym 7 sektor publiczny i 3 sektor prywatny
N – ochrona zdrowia i pomoc społeczna	8 sektor prywatny
O – usługi komunalne	47 w tym 2 sektor publiczny i 45 sektor prywatny

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Udział poszczególnych sektorów (I- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo oraz rybactwo, II – przemysł i budownictwo, III – usługi) w zatrudnieniu zmienia się w czasie, wraz z przemianami społeczno-gospodarczymi, podążając w kierunku wzrostu znaczenia sektora trzeciego. Najwięcej mieszkańców gminy Dobre zatrudnionych jest w trzecim sektorze obejmującym usługi, zarówno rynkowe jak i nierynkowe.

Gminę Dobre cechuje średnia aktywność gospodarcza ludności. Wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym dla omawianego obszaru wynosi 10,0 (2008), przy średniej dla województwa 11,0. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sektorze prywatnym wzrosła z 321 w 1999r do 466 w 2008r., zaznaczył się niewielki wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców gminy.

Wnioski

Preferencje rozwoju

- średnia aktywność ekonomiczna mieszkańców gminy,
- położenie w sąsiedztwie Radziejowa (rynek zbytu na produkty rolne),
- zasoby siły roboczej,

- możliwość rozwoju turystyki i usług z tym związanych (m.in. agroturystyki),
- możliwość rozwoju przetwórstwa spożywczego w oparciu o lokalną produkcję surowców,
- rezerwy siły roboczej,
- rezerwy terenowe.

Ograniczenia rozwoju

- niska efektywność zabiegania o środki unijne,
- mała liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 5 osób,
- brak inwestorów z zewnątrz.

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Rys historyczny

Obszar gminy Dobre związany jest historycznie z Kujawami, które wyodrębniły się w osobne księstwo w 1194 r. początkowo ze stolicą we Włocławku następnie w Inowrocławiu. W wyniku rozbicia dzielnicowego na przełomie XII/XIII w. ziemie te znalazły się pod panowaniem Władysława Łokietka. W 1267 r. Kujawy podzielone zostały na dwa województwa: inowrocławskie obejmujące Kujawy północne z dwoma powiatami bydgoskim i inowrocławskim oraz województwo brzesko - kujawskie obejmujące powiaty: brzeski, kowalski, przedecki, radziejowski i kruszwicki. Wiek XIII i początek wieku XIV to okres rozwoju regionu a także okres licznych niepokojów wewnętrznych i zewnętrznych, w dużym stopniu związanych z osiedlonymi w Ziemi Chełmińskiej Krzyżakami. Konflikty z Krzyżakami doprowadziły do wojny polsko - krzyżackiej w latach 1327 - 1332, w wyniku której doszło do przejściowego opanowania Kujaw przez Krzyżaków, przy jednoczesnym totalnym zniszczeniu całej prowincji. Kujawy powróciły do Korony dopiero w wyniku pokoju zawartego w 1343 r. w Kaliszu.

Druga połowa XIV w. była okresem nie tylko likwidacji zniszczeń wojennych lecz i szybkiego rozwoju społeczno - ekonomicznego całego obszaru.

W okresie panowania Kazimierza Wielkiego ugruntowały się podziały administracyjne dokonane po śmierci Kazimierza Konradowica. W tym okresie utrwaliły się też rządy sejmikowe, na których szlachta województwa brzeskiego spotykała się początkowo w Brześciu lub w Radziejowie a od 1510 r. sejmiki generalne kujawskie na mocy konstytucji zbierały się już tylko w Radziejowie.

Pierwsza połowa XV w. to okres ponownych wojen z Krzyżakami zakończonych dopiero w 1466 r. tzw. pokojem toruńskim. Następne lata aż do pierwszej połowy XVII w. były okresem ponownego rozwoju regionu.

Kryzys I połowy XVII w., na który następnie nałożyły się zniszczenia wojenne przede wszystkim związane ze szwedzkim „potopem”, wojny z Zakonem i skutki rozejmu Lubomirskiego, spowodowały zubożenie i wyludnienie Kujaw.

Kolejne zniszczenia przyniosły pierwsze lata XVIII w. związane z przemarszem przez teren Kujaw wojsk polskich, szwedzkich, saskich, rosyjskich, związanych z toczoną wojną północną. W 1707 r. Kozacy zdobyli Włocławek i dokonali spustoszenia okolic. Po 1710 r. sytuacja polityczna kraju zaczęła się normować i przez 60 lat Kujawy przeżywały względny spokój.

Jednak panujący wówczas ogólny brak stabilizacji politycznej kraju i wydarzenia związane z konfederacją barską doprowadziły do wkroczenia na Kujawy wojsk pruskich i I rozbioru, w wyniku którego omawiany obszar znalazł się na granicy Państwa Polskiego przy równoczesnym zajęciu przez Prusy woj. inowrocławskiego i części Kujaw związanych z Kruszwicą.

W wyniku II rozbioru Kujawy znalazły się w granicach Prus Południowych podporządkowanych departamentowi w Piotrkowie Trybunalskim z wyodrębnionymi powiatami w Brześciu, Radziejowie i Kowalu.

Po III rozbiorze na mocy nowych podziałów administracyjnych powiaty te znalazły się w dyrekcji poznańskiej. Podział ten utrzymał się w czasach Księstwa Warszawskiego, z tym że wymienione powiaty weszły w skład dyrekcji bydgoskiej. Kolejna reforma przeprowadzona była po upadku powstania styczniowego, w efekcie czego tereny obecnej gminy Dobre znalazły się w obrębie guberni warszawskiej.

W 1915 r. Kujawy znalazły się w obrębie General - Gubernatorstwa Warszawskiego. Po zakończeniu I wojny światowej następowały kolejne zmiany w układach administracyjnych kraju, w związku z czym tereny gminy Dobre wchodziły kolejno w skład: woj. warszawskiego, od 1937 r. woj. poznańskiego, od 1938 r. woj. pomorskiego, od 1945 r. woj. bydgoskiego a od 1975 r. woj. włocławskiego.

Od 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej kraju gmina Dobrze włączona została w całości do województwa kujawsko - pomorskiego, należąca do powiatu grodzkiego Radziejów.

5.2. Zabytki nieruchome i archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (obiekty pojedyncze i zespoły obiektów), podlegające ochronie na podstawie art. 7 pkt 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami):

Tabela 19 Zabytki nieruchome w gminie Dobrze wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Rejestr zabytków
1	Bronisław	kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Bartłomieja	1870-1876	1993. 12. 29-A/482 (dawny nr rej. zab.- 330/A)
2	Byczyna	kościół parafialny rzymskokatolicki mur. pw. św. Jadwigi i NMP Królowej Polski	1882	1988. 04. 18-A/422 (dawny nr rej. zab. - 257/A)
3	Krzywosądz	kościół parafialny rzymskokatolicki drewniany pw. Wniebowzięcia NMP	1861-1863	1966. 04. 28-A/467 (dawny nr rej. zab.- 70/5/A)
4	Krzywosądz	dwór murowany, ob. plebania	1850-1860 ok.	1985. 02. 26-A/737 (dawny nr rej. zab. - 177/A)
5	Krzywosądz	zajazd murowany, ob. dom	XIX w. poł.	1966. 04.28- 71/6/A

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku

5.3. Zasoby dziedzictwa kulturowego wskazane do ochrony w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

1) Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków / wojewódzkiej ewidencji zabytków, podlegające ochronie na podstawie art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami) – dziedzictwo kulturowe nie wpisane do rejestru zabytków, wymagające ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Tabela 20 Obiekty zabytkowe w gminie Dobrze znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Uwagi
1	Bodzanowo	szkoła murowana	1928	dot. gminy Zakrzewo
2	Bronisław	dzwonnica drewniana z zespołu kościoła parafialnego	Po 1870	
3		ogrodzenie murowane z zespołu kościoła parafialnego	XIX w. k.	
4		figurka św. Antoniego z zespołu kościoła parafialnego	1 ćw. XX w.	
5		figurka modlącej się z zespołu kościoła parafialnego	1 ćw. XX w.	
6		starodrzew z zespołu kościoła		stan częściowo

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Uwagi
		parafialnego		zły
7	Bronisław	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w. k.	
8	Bronisław	kapliczka murowana	XX w. pocz.	
9	Bronisław	figura MB	XX w. pocz.	
10	Bronisław	dom o charakterze willi i budynek gospodarczy murowany, nr 19	1931	
11	Byczyna	ogrodzenie murowane z zespołu kościoła parafialnego	XIX w. 2 poł.	
12		figura Chrystusa z zespołu kościoła parafialnego	XX w. 1 ćw.	
13		starodrzew z zespołu kościoła parafialnego		stan częściowo zły
14	Byczyna	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w. k.	
15	Byczyna	ogrodzenie cmentarza parafialnego	XIX/XXw.	
16	Byczyna	kapliczka murowana z figurkami NMP i Św. Antoniego	XIX/XXw.	
17	Byczyna	pomnik pamięci Bartosza Głowackiego	1964	
18	Byczyna	wiatrak paltrak drewniany	1914	nie istnieje
19	Dobre	zespół dworsko - parkowy :		
19.1		dwór murowany „stary”	Ok. 1870	
19.2		dwór murowany „nowy”	1926-1928	częściowo przebudowany
19.3		spichlerz murowany		
19.4		brama murowana	4 ćw. XIX w.	
19.5		park dworski	XIX w. 2 poł.	
20	Dobre	zespół dworsko - parkowy :		
20.1		dwór murowany 1902 r.		odrestaurowany
20.2		park dworski	XX w. pocz.	
20.3		brama murowana	XX w. pocz.	
21	Dobre	zespół cukrowni:		
21.1		budynek główny murowany	1907-1908	nie istnieje
21.2		magazyn cukru murowany, ob. paczkarnia	1919	
21.3		budynek administracyjny, kantor murowany	1921	
21.4		biuro kolejki wąskotorowej murowane	1929	nie istnieje
21.5		magazyn cukru I murowany	1908	
21.6		magazyn cukru II murowany	1919	
21.7		magazyn techniczny murowany	1931	
21.8		magazyn smarów-piwnica murowana	1923	stan zły

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Uwagi
21.9		warsztat mechaniczny murowany	1929	nie istnieje
21.10		stolarnia murowana	1929	nie istnieje
21.11		melaśnik murowany	1908	nie istnieje
21.12		melaśnik stalowy	1 poł. XX w.	nie istnieje
21.13		spław buraczany	1923	nie istnieje
21.14		kotłownia murowana	1928	nie istnieje
21.15		dom urzędników I murowany, ob. poczta, ul. Fabryczna 26	1909	
21.16		willa dyrektora murowana, ob. przychodnia, ul. Powstańców 1863 r. 2	1918	
21.17		założenie ogrodowe przy willi dyrektora		
21.18		budynek gospodarczy murowany, ul. Powstańców 1863 r. 2	1918	
21.19		dom robotników I drewniany, ul. Powstańców 1863 r. 3	1908	
21.20		dom robotników III drewniany, ul. Powstańców 1863 r. 4	1910	
21.21		dom robotników IV murowany, ul. Powstańców 1863 r. 5	1910	
21.22		budynek gospodarczy murowany d. świetlica, ul. Powstańców 1863 r. 6	Ok. 1910	stan bardzo zły
21.23		szpital murowany, ul. Powstańców 1863 r. 7	1917	
21.24		dom urzędników II murowany, ul. Powstańców 1863 r. 8	1917	
21.25		dom urzędników III murowany, ul. Powstańców 1863 r. 9	1917	
21.26		szkoła, ob. dom murowany, ul. Powstańców 1863 r. 10	1920	
21.27		dom murowany, ul. Szkolna 7	1931	
21.28		obora murowana, ob. budynek gospodarczy, ul. Szkolna 7	1917	odrestaurowany
21.29		dom robotników II murowany, ul. Szkolna 11	1918-1920	
21.30		dom murowany, ul. Szkolna 13	1918-1920	
21.31		dom murowany, ul. Szkolna 15	1920	
21.32		dom murowany, ul. Szkolna 17	1920	
21.33		piwnica ziemna murowana, Powstańców 1863 r. 8	Po 1917	stan zły
21.34		budynek gospodarczy murowany, ul. Szkolna 13	1917	stan zły
21.35		obora murowana, ob. budynek gospodarczy, ul. Szkolna 22	1917	
21.36		piwnica ziemna murowana	1910 ok.	stan zły
21.37		mogiła powstańców poległych w 1863 r.		
21.38		figura NMP z tablicą pamiątkową pomordowanych w latach 1939-1945 pracowników cukrowni	1938 I	

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Uwagi
22	Dobre	czworak murowany, ul. Radziejowska 4	XIX/XXw.	
23	Dobre	figura NMP	XX w. pocz.	
24	Dobre	kapliczka z figurą NMP, ul. Szkolna 23	1 ćw. XX w.	
25	Kłonowo	park dworski .	XIX w. k.	
26	Kłonowo	mogiła nieznanego żołnierza radzieckiego	1945	
27	Krzywosądz	dzwonnica drewniana z zespołu kościoła parafialnego	1861	stan zły
28		cmentarz przykościelny z zespołu kościoła parafialnego	XIX w. 2 poł.	stan zły
29		pomnik Heleny z Góreckich Modlińskiej na cmentarzu przykościelnym	1884	stan zły
30	Krzywosądz	Pozostałość parku dworskiego przy d. dworze, ob. plebanii	XIX w. 2 poł.	
31	Krzywosądz	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w. k.	odrestaurowano ogrodzenie
32	Krzywosądz	kapliczka murowana przydrożna z figurą Sw. Floriana	XIX w. 4 ćw.	
33	Krzywosądz	szkoła murowana	1923-1924	stan dobry - zmieniono pokrycie dachowe
34	Szczeblotowo	park dworski	XIX w. k.	nie istnieje

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku. Urząd Gminy w Dobrem.

2) Zewidencjonowane stanowiska archeologiczne – podlegające ochronie na podstawie art. 6 ust. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz.1568 ze zmianami) – dziedzictwo kulturowe nie wpisane do rejestru zabytków, wymagające ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Tabela 21 Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Dobre, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)

OBSZAR „ARCHEOLOGICZNEGO ZDJĘCIA POLSKI” NR 46 - 42

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ, NR STANOWISKA NA OBSZARZE „AZP” (nr na mapie Studium) FUNKCJA OBIEKTU	CHRONOLOGIA KULTURA
1.	2.	3.
1.	Bronisław, st. nr 2 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska?
2.	Bronisław, st. nr 1 osada	k. prapolska , faza E-F
3.	Bronisław, st. nr 3 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
4.	Bronisław, st. nr 4	epoka brązu, k. pucharów lejkowatych

	osada ślad osadnictwa	k. prapolska
5.	Bronisław, st. nr 5 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka żelaza, k. przeworska k. prapolska, faza C-D
6.	Bronisław, st. nr 6 osada osada osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka brązu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska
7.	Bronisław, st. nr 7 osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka brązu, k. łużycka
8.	Bronisław, st. nr 8 osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka k. prapolska, faza A-B ?
9.	Bronisław, st. nr 9 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka epoka brązu, k. łużycka
10.	Bronisław, st. nr 10 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka k. łużycka, okres lateński k. prapolska
11.	Bronisław, st. nr 11 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia epoka brązu, k. łużycka k. przeworska k. prapolska
12.	Bronisław, st. nr 12 ślad osadnictwa	epoka żelaza, k. łużycka, okr. lateński
13.	Bronisław, st. nr 13 ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa osada	epoka kamienia epoka brązu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska epoka żelaza, k. przeworska, faza B/C k. prapolska, faza E-F
14.	Bronisław, st. nr 14 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska
15.	Bronisław, st. nr 15 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	k. przeworska, faza C k. prapolska, faza F k. łużycka
16.	Bronisław, st. nr 16 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. łużycka k. przeworska k. prapolska
17.	Bronisław, st. nr 17 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. ceramiki sznurowej
18.	Bronisław, st. nr 18 ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa	epoka kamienia epoka brązu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska ?
19.	Bronisław, st. nr 19	

	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska
20.	Bronisław, st. nr 20 śląd osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka
21.	Bronisław, st. nr 21 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza E-F

OBSZAR „AZP” NR 46 - 43

1.	2.	3.
22.	Bronisław, st. nr 1 osada osada osada śląd osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka k. przeworska k. prapolska ?
23.	Bronisław, st. nr 2 śląd osadnictwa	k. prapolska
24.	Bronisław, st. nr 3 osada osada osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska k. prapolska k. staropolska
25.	Bronisław, st. nr 4 śląd osadnictwa	k. łużycka ?
26.	Bronisław, st. nr 5 osada osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka k. prapolska
27.	Bronisław, st. nr 6 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka brązu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska epoka prapolska, faza E-F
28.	Bronisław, st. nr 7 osada	epoka brązu, k. łużycka
29.	Bronisław, st. nr 8 osada	epoka brązu, k. łużycka
30.	Bronisław, st. nr 9 śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
31.	Bronisław, st. nr 10 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska, faza F
32.	Bronisław, st. nr 11 osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu k. prapolska
33.	Bronisław, st. nr 12 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
34.	Bronisław, st. nr 13	okres wpływów rzymskich
35.	Bronisław, st. nr 14 grodzisko	k. prapolska, wczesne średniowiecze
36.	Bronisław, st. nr 15 cmentarzysko śląd osadnictwa	II okres epoki brązu, k. iwieńska III okres epoki brązu, k. łużycka
37.	Koszczały, st. Nr 16 śląd osadnictwa	epoka neolitu k. prapolska, faza F

	śląd osadnictwa	
38.	Koszczały, st. nr 17 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	okres schyłkowego neolitu k. prapolska
39.	Koszczały, st. nr 18 osada	k. prapolska, faza E-F
40.	Koszczały, st. nr 19 osada osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu k. prapolska
41.	Koszczały, st. nr 20 śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
42.	Koszczały, st. nr 21 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
43.	Koszczały, st. nr 22 śląd osadnictwa	epoka neolitu
44.	Koszczały, st. nr 23 śląd osadnictwa	epoka kamienia
45.	Koszczały, st. nr 24 osada osada	okres schyłkowego neolitu k. łużycka
46.	Koszczały, st. nr 25 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
47.	Koszczały, st. nr 26 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
48.	Koszczały, st. nr 27 osada	epoka neolitu, k. puch. lejkow., faza C
49.	Koszczały, st. nr 28 śląd osadnictwa	epoka neolitu
50.	Koszczały, st. nr 29 śląd osadnictwa	k. prapolska
51.	Smarglin, st. nr 30 śląd osadnictwa	epoka kamienia
52.	Smarglin, st. nr 31 śląd osadnictwa	epoka kamienia
53.	Smarglin, st. nr 32 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska, faza E-F
54.	Smarglin, st. nr 33 śląd osadnictwa	epoka kamienia
55.	Smarglin, st. nr 34 śląd osadnictwa	okres schyłkowego neolitu
56.	Smarglin, st. nr 35 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
57.	Smarglin, st. nr 36 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska, faza E-F k. staropolska
58.	Smarglin, st. nr 37 osada śląd osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka brązu, k. łużycka k. staropolska
59.	Smarglin, st. nr 38	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych

	osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka brązu, k. łużycka k. staropolska
60.	Smarglin, st. nr 39 osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. puch. lejk., faza III C okres schyłkowego neolitu okres schyłkowego neolitu k. łużycka
61.	Smarglin, st. nr 40 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
62.	Smarglin, st. nr 41 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
63.	Smarglin, st. nr 42 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
64.	Smarglin, st. nr 43 ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka
65.	Smarglin, st. nr 44 ślad osadnictwa	epoka kamienia
66.	Smarglin, st. nr 45 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
67.	Smarglin, st. nr 46 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
68.	Smarglin, st. nr 47 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
69.	Smarglin, st. nr 48 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
70.	Smarglin, st. nr 49 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
71.	Smarglin, st. nr 50 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
72.	Smarglin, st. nr 51 osada ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka
73.	Smarglin, st. nr 52 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
74.	Smarglin, st. nr 53 ślad osadnictwa	k. staropolska
75.	Smarglin, st. nr 54 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
76.	Smarglin, st. nr 55 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
77.	Smarglin, st. nr 56 ślad osadnictwa	epoka neolitu
78.	Smarglin, st. nr 57 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
79.	Smarglin, st. nr 58 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
80.	Smarglin, st. nr 59 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
81.	Smarglin, st. nr 60 ślad osadnictwa	epoka kamienia
82.	Smarglin, st. nr 61 osada	epoka brązu, k. łużycka

83.	Smarglin, st. nr 62 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka k. przeworska
84.	Smarglin, st. nr 63 osada ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka
85.	Smarglin, st. nr 64 osada ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka epoka brązu, k. łużycka
86.	Smarglin, st. nr 65 ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka
87.	Smarglin, st. nr 66 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka k. prapolska, faza E-F
88.	Smarglin, st. nr 67 osada ślad osadnictwa osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. ceramiki sznurowej epoka neolitu, k. ceramiki sznurowej epoka brązu, k. łużycka k. prapolska
89.	Smarglin, st. nr 68 ślad osadnictwa	epoka kamienia
90.	Smarglin, st. nr 69 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
91.	Smarglin, st. nr 70 ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka
92.	Smarglin, st. nr 71 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu k. łużycka
93.	Smarglin, st. nr 72 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu
94.	Smarglin, st. nr 73 osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka k. staropolska
95.	Smarglin, st. nr 74 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. łużycka
96.	Smarglin, st. nr 75 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
97.	Smarglin, st. nr 76 osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka
98.	Smarglin, st. nr 77 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
99.	Smarglin, st. nr 78 osada	epoka brązu, k. łużycka
100.	Smarglin, st. nr 79 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych

	osada osada osada	epoka neolitu, k. ceramiki sznurowej epoka brązu, k. łużycka
101.	Smarglin, st. nr 80 osada osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka neolitu, k. ceramiki sznurowej epoka brązu, k. łużycka
102.	Smarglin, st. nr 81 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
103.	Smarglin, st. nr 82 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska
104.	Smarglin, st. nr 83 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu k. staropolska
105.	Smarglin, st. nr 84 osada	okres schyłkowego neolitu
106.	Smarglin, st. nr 85 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
107.	Smarglin, st. nr 86 ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu
108.	Smarglin, st. nr 87 ślad osadnictwa	epoka neolitu
109.	Smarglin, st. nr 88 ślad osadnictwa	k. staropolska
110.	Smarglin, st. nr 89 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu
111.	Smarglin, st. nr 90 ślad osadnictwa	epoka brązu, k. łużycka
112.	Smarglin, st. nr 91 osada ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka
113.	Smarglin, st. nr 92 osada osada osada osada osada osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska k. prapolska k. staropolska
114.	Smarglin, st. nr 93 osada ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka k. staropolska
115.	Smarglin, st. nr 94 osada cmentarzysko ciałopalne ? cmentarzysko ciałopalne ? ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska k. prapolska
116.	Smarglin, st. nr 95 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka k. staropolska

	śląd osadnictwa	
117.	Smarglin, st. nr 96 cmentarzysko szkieletowe	k. staropolska ?
118.	Smarglin, st. nr 97 osada śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka
119.	Altana, st. nr 98 śląd osadnictwa	epoka kamienia
120.	Altana, st. nr 99 osada osada	okres schyłkowego neolitu epoka brązu, k. łużycka
121.	Altana, st. nr 100 śląd osadnictwa osada osada	epoka kamienia k. łużycka k. staropolska
122.	Altana, st. nr 101 śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
123.	Altana, st. nr 102 śląd osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu k. łużycka
124.	Altana, st. nr 103 śląd osadnictwa	k. łużycka
125.	Narkowo, st. nr 104 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
126.	Narkowo, st. nr 105 osada	k. staropolska
127.	Narkowo, st. nr 106 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka k. staropolska, faza F
128.	Borowo, st. nr 107 śląd osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych łużycka k. prapolska, faza E-F
129.	Borowo, st. nr 108 śląd osadnictwa osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska k. prapolska
130.	Borowo, st. nr 109 śląd osadnictwa osada	k. prapolska, faza C-D k. prapolska, faza E-F
131.	Borowo, st. nr 110 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka k. prapolska, faza F
132.	Borowo, st. nr 111 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
133.	Borowo, st. nr 112 śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
134.	Borowo, st. nr 113 osada śląd osadnictwa	okres schyłkowego neolitu k. łużycka
135.	Borowo, st. nr 114 śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych

	osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu k. łużycka k. przeworska
136.	Borowo, st. nr 115 ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu
137.	Borowo, st. nr 116 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
138.	Morawy, st. nr 117 ślad osadnictwa	
139.	Morawy, st. nr 118 osada ślad osadnictwa osada cmentarzysko szkieletowe i ciałopalne	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. ceramiki sznurowej k. łużycka k. staropolska, XI w.
140.	Morawy, st. nr 119 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska, faza E-F
141.	Morawy, st. nr 120 osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu k. prapolska
142.	Morawy, st. nr 121 osada osada	okres schyłkowego neolitu k. łużycka
143.	Morawy, st. nr 122 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
144.	Morawy, st. nr 123 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
145.	Morawy, st. nr 124 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska, faza E-F k. staropolska
146.	Morawy, st. nr 125 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
147.	Morawy, st. nr 126 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
148.	Morawy, st. nr 127 osada osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska
149.	Morawy, st. nr 128 osada ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka
150.	Morawy, st. nr 129 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych
151.	Morawy, st. nr 130 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
152.	Morawy, st. nr 131 osada	epoka kamienia
153.	Morawy, st. nr 132 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka

	śląd osadnictwa osada	k. prapolska faza E-F
154.	Morawy, st. nr 133 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
155.	Morawy, st. nr 134 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
156.	Morawy, st. nr 135 osada	k. prapolska, faza E-F
157.	Morawy, st. nr 136 osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu k. prapolska
158.	Morawy, st. nr 137 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
159.	Dęby, st. nr 138	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
160.	Dęby, st. nr 139 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka k. staropolska
161.	Dęby, st. nr 140 śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
162.	Dęby, st. nr 141 śląd osadnictwa	k. łużycka
163.	Dęby, st. nr 142 śląd osadnictwa	k. prapolska
164.	Dęby, st. nr 143 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
165.	Dęby, st. nr 144 osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu k. łużycka
166.	Dęby, st. nr 145 śląd osadnictwa	epoka kamienia
167.	Dęby, st. nr 146 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
168.	Dęby, st. nr 147 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
169.	Dęby, st. nr 148 śląd osadnictwa	k. łużycka
170.	Dęby, st. nr 149 śląd osadnictwa	k. łużycka
171.	Dęby, st. nr 150 śląd osadnictwa	k. staropolska
172.	Dęby, st. nr 151 śląd osadnictwa	k. staropolska
173.	Dęby, st. nr 152 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
174.	Dęby, st. nr 153 śląd osadnictwa	k. staropolska
175.	Dęby, st. nr 154 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu

176.	Dęby, st. nr 155 ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu
177.	Dęby, st. nr 156 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
178.	Dęby, st. nr 157 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
179.	Dęby, st. nr 158 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu k. łużycka
180.	Dęby, st. nr 159 ślad osadnictwa	epoka neolitu
181.	Dęby, st. nr 160 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
182.	Dęby, st. nr 161 ślad osadnictwa	k. łużycka
183.	Dęby, st. nr 162 ślad osadnictwa	okres schyłkowego neolitu
184.	Dęby, st. nr 163 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
185.	Dęby, st. nr 164 ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu
186.	Dęby, st. nr 165 osada osada osada osada osada ślad osadnictwa	k. janisławicka epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych okres schyłkowego neolitu k. łużycka k. przeworska
187.	Dęby, st. nr 166 ślad osadnictwa	k. łużycka
188.	Dęby, st. nr 167 ślad osadnictwa	epoka neolitu
189.	Dęby, st. nr 168 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	ep. neolitu, k. ceramiki wstęgowej rytej ?
190.	Dęby, st. nr 169 osada	k. łużycka
191.	Dęby, st. nr 170 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka k. prapolska, faza E-F k. staropolska
192.	Dęby, st. nr 171 osada	epoka żelaza, k. przeworska
193.	Dęby, st. nr 172 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska k. staropolska
194.	Dęby, st. nr 173 ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska
195.	Dęby, st. nr 174 osada osada	k. łużycka k. prapolska k. staropolska

	osada	
196.	Dęby, st. nr 175	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. ceramiki sznurowej wczesny okres brązu
197.	Dęby, st. nr 176 ?	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
198.	Dęby, st. nr 177	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. ceramiki sznurowej k. ceramiki grzebykowo-dołkowej III okres epoki brązu, k. łużycka k. prapolska
199.	Krzywosądz, st. nr 178 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
200.	Krzywosądz, st. nr 179 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
201.	Krzywosądz, st. nr 180 osada osada osada osada osada osada osada	k. ceramiki wstęgowej rytej k. późnowstęgowa k. pucharów lejkowatych k. amfor kulistych k. ceramiki sznurowej k. ceramiki grzebykowo-dołkowej epoka brązu, k. iwieńska
202.	Krzywosądz, st. nr 181	epoka neolitu, k. ceramiki grzebykowo- dołkowej epoka neolitu
203.	Krzywosądz, st. nr 182 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
204.	Krzywosądz, st. nr 183 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa osada	epoka kamienia ep. żelaza, k. łużycka, okres halsztacki k. przeworska k. prapolska, faza E-F
205.	Krzywosądz, st. nr 184 cmentarzysko	k. prapolska, XI w.
206.	Krzywosądz, st. nr 185 osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska
207.	Krzywosądz, st. nr 186 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. przeworska
208.	Krzywosądz, st. nr 187 ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska
209.	Krzywosądz, st. nr 188 ślad osadnictwa osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska k. prapolska
210.	Krzywosądz, st. nr 189 ślad osadnictwa	k. łużycka
211.	Krzywosądz, st. nr 190 ślad osadnictwa	k. przeworska k. prapolska, faza E-F

	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. staropolska
212.	Krzywosądz, st. nr 191 śląd osadnictwa	k. łużycka
213.	Krzywosądz, st. nr 192 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska k. prapolska, faza F
214.	Krzywosądz, st. nr 193 śląd osadnictwa	k. prapolska
215.	Krzywosądz, st. nr 194 śląd osadnictwa	epoka kamienia
216.	Krzywosądz, st. nr 195 śląd osadnictwa	k. staropolska
217.	Krzywosądz, st. nr 196 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza F
218.	Krzywosądz, st. nr 197 śląd osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska, faza E-F
219.	Krzywosądz, st. nr 198 śląd osadnictwa	epoka kamienia
220.	Krzywosądz, st. nr 199 śląd osadnictwa	k. prapolska
221.	Krzywosądz, st. nr 200 osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. przeworska k. prapolska k. staropolska
222.	Krzywosądz, st. nr 201 osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. staropolska
223.	Krzywosądz, st. nr 202 śląd osadnictwa	epoka kamienia
224.	Krzywosądz, st. nr 203 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska, faza E-F
225.	Krzywosądz, st. nr 204 osada osada osada	k. łużycka epoka żelaza, k. przeworska k. prapolska
226.	Krzywosądz, st. nr 205 osada	epoka żelaza, k. przeworska
227.	Krzywosądz, st. nr 206 osada palowa	epoka neolitu do wczesnego średniow.
228.	Krzywosądz, st. nr 207	epoka neolitu epoka brązu

OBSZAR „AZP” NR 46 - 44

1.	2.	3.
229.	Altana, st. nr 1 osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska, faza F
230.	Altana, st. nr 2 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
231.	Bodzanowo, st. nr 16	ep. neolitu, k. późnej cer. wstęgowej

	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. prapolska
232.	Bodzanowo, st. nr 17 śląd osadnictwa	k. przeworska
233.	Bodzanowo, st. nr 18 osada	k. późnej ceramiki wstęgowej
234.	Bodzanowo, st. nr 19 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka średniowiecze
235.	Bodzanowo, st. nr 20 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska, faza E-F
236.	Bodzanowo, st. nr 21 śląd osadnictwa	k. łużycka
237.	Bodzanowo, st. nr 22 osada śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska k. prapolska
238.	Bodzanowo, st. nr 23 śląd osadnictwa	k. łużycka
239.	Bodzanowo, st. nr 24 śląd osadnictwa	epoka neolitu
240.	Bodzanowo, st. nr 25 śląd osadnictwa	epoka kamienia
241.	Bodzanowo, st. nr 26 osada śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka k. prapolska, faza D-E
242.	Bodzanowo, st. nr 27 osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska, faza E-F
243.	Bodzanowo, st. nr 28 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
244.	Bodzanowo, st. nr 29 osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska
245.	Bodzanowo, st. nr 30 śląd osadnictwa osada	epoka kamienia k. łużycka
246.	Bodzanowo, st. nr 31 śląd osadnictwa	k. łużycka
247.	Bodzanowo, st. nr 32 śląd osadnictwa osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza D-E
248.	Bodzanowo, st. nr 33 osada śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska k. prapolska
249.	Bodzanowo, st. nr 34 osada	k. przeworska
250.	Bodzanowo, st. nr 35 śląd osadnictwa	schyłkowy neolit k. łużycka

	osada ślad osadnictwa	k. prapolska
251.	Bodzanowo, st. nr 36 ślad osadnictwa	epoka kamienia
252.	Bodzanowo, st. nr 37 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa osada	epoka kamienia k. łużycka k. przeworska k. prapolska
253.	Bodzanowo, st. nr 38 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska
254.	Bodzanowo, st. nr 39 ślad osadnictwa	k. łużycka
255.	Bodzanowo, st. nr 40 ślad osadnictwa osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska średniowiecze
256.	Bodzanowo, st. nr 41 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	epoka kamienia k. łużycka k. prapolska, faza E-F
257.	Borowo, st. nr 42 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
258.	Borowo, st. nr 43 osada osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych schyłkowy neolit k. łużycka k. prapolska, faza E-F
259.	Borowo, st. nr 44 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych
260.	Borowo, st. nr 45 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
261.	Człopin, st. nr 46 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. ceramiki grzebykowo- dołkowej k. amfor kulistych
262.	Człopin, st. nr 47 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	ep. neolitu, k. ceramiki wstęgowej rytej epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych epoka neolitu, k. ceramiki grzebykowo- dołkowej
263.	Człopin, st. nr 48 osada osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka
264.	Człopin, st. nr 49 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. amfor kulistych
265.	Człopin, st. nr 50 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. łużycka k. prapolska
266.	Człopin, st. nr 51 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka

267.	Człopin, st. nr 52 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
268.	Człopin, st. nr 53 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
269.	Człopin, st. nr 54 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka
270.	Narkowo, st. nr 98 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska
271.	Narkowo, st. nr 99 śląd osadnictwa	k. łużycka
272.	Narkowo, st. nr 100 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska
273.	Narkowo, st. nr 101 śląd osadnictwa	k. łużycka
274.	Narkowo, st. nr 102 osada osada osada osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych schyłkowy neolit epoka brązu, k. trzciniecka k. łużycka k. prapolska
275.	Narkowo, st. nr 103 osada osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych schyłkowy neolit
276.	Narkowo, st. nr 104 osada śląd osadnictwa	k. łużycka k. prapolska, faza D-E
277.	Narkowo, st. nr 105 śląd osadnictwa osada	epoka kamienia k. łużycka
278.	Narkowo, st. nr 106 osada śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych schyłkowy neolit
279.	Narkowo, st. nr 107 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
280.	Bodzanowo, st. nr 177 cmentarzysko	k. przeworska
281.	Bodzanowo, st. nr 180 śląd osadnictwa śląd osadnictwa cmentarzysko śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. pomorska przeworska średniowiecze
282.	Bodzanowo, st. nr 182 cmentarzysko cmentarzysko osada	k. pomorska k. przeworska średniowiecze

OBSZAR „AZP” NR 47 - 42

1.	2.	3.
283.	Bronisław, st. nr 20 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka

284.	Bronisław, st. nr 21 ślad osadnictwa	schyłkowy neolit
285.	Bronisław, st. nr 22 osada osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	ep. neolitu, k. ceramiki wstęgowej rytej epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska k. prapolska, faza D-F ?
286.	Bronisław, st. nr 23 osada osada ślad osadnictwa	k. łużycka k. prapolska, Faza D-F późne średniowiecze
287.	Bronisław, st. nr 24 ślad osadnictwa	epoka kamienia i epoka brązu
288.	Bronisław, st. nr 25 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
289.	Bronisław, st. nr 26 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	epoka kamienia k. łużycka późne średniowiecze
290.	Bronisław, st. nr 27 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
291.	Bronisław, st. nr 28 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych

OBSZAR „AZP” NR 47 - 43

1.	2.	3.
292.	Bronisław, st. nr 1 ślad osadnictwa	k. staropolska
293.	Bronisław, st. nr 2 osada	k. staropolska
294.	Bronisław, st. nr 3 ślad osadnictwa	k. staropolska
295.	Bronisław, st. nr 4 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
296.	Bronisław, st. nr 5 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska k. prapolska
297.	Bronisław, st. nr 6 osada ślad osadnictwa osada	k. łużycka k. staropolska k. staropolska
298.	Bronisław, st. nr 7 ślad osadnictwa osada	k. prapolska k. prapolska
299.	Bronisław, st. nr 8 ślad osadnictwa osada	k. prapolska k. staropolska
300.	Bronisław, st. nr 9 osada	k. staropolska
301.	Bronisław, st. nr 10 ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
302.	Bronisław, st. nr 11 ślad osadnictwa	k. staropolska
303.	Bronisław, st. nr 12	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych

	Osada	
304.	Bronisław, st. nr 13 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
305.	Bronisław, st. nr 14 osada	k. staropolska
306.	Bronisław, st. nr 15 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
307.	Bronisław, st. nr 16 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
308.	Bronisław, st. nr 17 ślad osadnictwa	k. staropolska
309.	Bronisław, st. nr 18 ślad osadnictwa	k. staropolska
310.	Koszczały, st. nr 19 osada	k. staropolska, faza E-F
311.	Koszczały, st. nr 20 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. prapolska, faza E-F k. prapolska, faza E-F
312.	Koszczały, st. nr 21 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. prapolska, faza F k. staropolska
313.	Koszczały, st. nr 22 ślad osadnictwa	k. staropolska
314.	Koszczały, st. nr 23 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	epoka kamienia k. prapolska, faza F k. staropolska
315.	Koszczały, st. nr 24 osada	k. staropolska
316.	Koszczały, st. nr 25 ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska, faza E-F k. staropolska
317.	Dobre, st. nr 26 osada osada osada osada cmentarzysko osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. lendzielska epoka neolitu, k. lendzielska epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych grupa kruszki k. łużycka k. prapolska, faza E-F
318.	Dobre, st. nr 27 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
319.	Dobre, st. nr 28 ślad osadnictwa	k. staropolska
320.	Dobre, st. nr 29 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. łużycka ? k. staropolska
321.	Dobre, st. nr 30 ślad osadnictwa	k. staropolska
322.	Dobre, st. nr 31 ślad osadnictwa	k. staropolska, faza D-E

323.	Dobre, st. nr 32 ślad osadnictwa	k. staropolska
324.	Dobre, st. nr 33 osada osada	k. prapolska, faza F k. prapolska
325.	Dobre, st. nr 34 osada	k. łużycka
326.	Dobre, st. nr 35 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
327.	Dobre, st. nr 36 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka k. przeworska
328.	Dobre, st. nr 37 osada	k. staropolska
329.	Dobre, st. nr 38 ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska
330.	Dobre, st. nr 39 osada osada	k. łużycka k. przeworska, faza B
331.	Dobre, st. nr 40 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. łużycka k. przeworska
332.	Dobre, st. nr 41 osada osada	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej k. prapolska, faza D-F
333.	Dobre, st. nr 42 osada ślad osadnictwa osada osada	k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza E-F k. staropolska
334.	Dobre, st. nr 43 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
335.	Dobre, st. nr 44 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej k. przeworska ?
336.	Dobre, st. nr 45 ślad osadnictwa osada osada ślad osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka k. przeworska k. prapolska
337.	Dobre, st. nr 46 osada osada	k. łużycka k. przeworska - okres późnolateński
338.	Dobre, st. nr 47 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
339.	Dobre, st. nr 48 ślad osadnictwa	epoka kamienia
340.	Dobre II, st. nr 49 ślad osadnictwa	k. przeworska
341.	Dobre II, st. nr 50 ślad osadnictwa	k. staropolska
342.	Dobre II, st. nr 51 ślad osadnictwa	k. prapolska
343.	Dobre II, st. nr 52	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych

	osada ślad osadnictwa	k. prapolska
344.	Dobre II, st. nr 53 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. prapolska k. staropolska
345.	Dobre I, st. nr 54 osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka, okres halsztacki k. prapolska
346.	Dobre I, st. nr 55 ślad osadnictwa	k. staropolska
347.	Dobre I, st. nr 56 ślad osadnictwa	k. staropolska
348.	Dobre I, st. nr 57 ślad osadnictwa	k. łużycka
349.	Dobre I, st. nr 58 osada osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. lendzielska epoka żelaza, k. łużycka k. prapolska
350.	Dobre I, st. nr 59 ślad osadnictwa	k. lendzielska
351.	Dobre I, st. nr 60 osada	k. łużycka
352.	Dobre, st. nr 61 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej
353.	Dobre, st. nr 62 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. łużycka k. prapolska k. staropolska
354.	Dobre, st. nr 63 osada osada	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
355.	Dobre, st. nr 64 ślad osadnictwa	k. staropolska
356.	Dobre, st. nr 65 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska k. staropolska
357.	Dobre, st. nr 66 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska k. staropolska
358.	Dobre, st. nr 67 ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. staropolska
359.	Dobre II, st. nr 68 ślad osadnictwa	k. staropolska
360.	Góry Przysieckie, st. nr 69 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
361.	Góry Przysieckie, st. nr 70 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. przeworska k. staropolska
362.	Góry Przysieckie, st. nr 71 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
363.	Góry Przysieckie, st. nr 72 osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych

364.	Góry Przysieckie, st. nr 73 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
365.	Góry Przysieckie, st. nr 74 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
366.	Góry Przysieckie, st. nr 75 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. episznurowa
367.	Góry Przysieckie, st. nr 76 cmentarzysko	
368.	Ułomie, st. nr 77 ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. łużycka k. prapolska k. staropolska
369.	Ułomie, st. nr 78 osada osada ślad osadnictwa	k. łużycka - okres halsztacki k. przeworska k. staropolska
370.	Ułomie, st. nr 79 osada ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	k. łużycka k. przeworska k. prapolska staropolska
371.	Ułomie, st. nr 80 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
372.	Ułomie, st. nr 81 osada	k. staropolska
373.	Ułomie, st. nr 82 ślad osadnictwa	k. staropolska
374.	Ułomie, st. nr 83 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. prapolska k. staropolska
375.	Ułomie, st. nr 84 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska
376.	Ułomie, st. nr 85 ślad osadnictwa	k. staropolska
377.	Przysiek, st. nr 86 ślad osadnictwa	k. staropolska
378.	Przysiek, st. nr 87 ślad osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
379.	Przysiek, st. nr 88 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
380.	Przysiek, st. nr 89 osada osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza E-F
381.	Przysiek, st. nr 90 ślad osadnictwa ślad osadnictwa	k. łużycka k. prapolska
382.	Przysiek, st. nr 91 ślad osadnictwa	k. łużycka
383.	Szczeblotowo, st. nr 114 ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
384.	Szczeblotowo, st. nr 115 ślad osadnictwa	k. staropolska
385.	Szczeblotowo, st. nr 116 osada ślad osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. prapolska

	śląd osadnictwa	
386.	Szczecblotowo, st. nr 117 śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej
387.	Szczecblotowo, st. nr 118 osada	k. ceramiki wstęgowej rytej
388.	Szczecblotowo, st. nr 119 osada osada osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska k. staropolska
389.	Szczecblotowo, st. nr 120 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. prapolska k. staropolska
390.	Kłonowo, st. nr 121 śląd osadnictwa	k. staropolska
391.	Kłonowo, st. nr 122 śląd osadnictwa	k. staropolska
392.	Kłonowo, st. nr 123 śląd osadnictwa	k. staropolska
393.	Kłonowo, st. nr 124 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka ?
394.	Kłonowo, st. nr 125 śląd osadnictwa	k. staropolska
395.	Kłonowo, st. nr 126 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
396.	Kłonowo, st. nr 127 osada	k. staropolska
397.	Kłonowo, st. nr 128 śląd osadnictwa	k. staropolska
398.	Kłonowo, st. nr 129 śląd osadnictwa osada osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. prapolska, faza E-F k. staropolska
399.	Kłonowo, st. nr 130 osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska k. staropolska
400.	Kłonowo, st. nr 131 śląd osadnictwa	k. staropolska
401.	Kłonowo, st. nr 132 osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
402.	Kłonowo, st. nr 133 śląd osadnictwa	k. staropolska
403.	Kłonowo, st. nr 134 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych okres schyłkowego neolitu k. staropolska
404.	Janina, st. nr 135 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
405.	Janina, st. nr 136 osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. staropolska

	śląd osadnictwa	
406.	Byczyna, st. nr 137 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
407.	Byczyna, st. nr 138 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza E-F
408.	Byczyna, st. nr 139 śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
409.	Byczyna, st. nr 140 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. staropolska
410.	Byczyna, st. nr 141 osada	k. staropolska
411.	Byczyna, st. nr 142 osada	k. staropolska
412.	Byczyna, st. nr 143 osada	k. łużycka
413.	Byczyna, st. nr 144 śląd osadnictwa	epoka kamienia
414.	Byczyna, st. nr 145 śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
415.	Byczyna, st. nr 146 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. staropolska
416.	Byczyna, st. nr 147 osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka
417.	Byczyna, st. nr 148 śląd osadnictwa	k. prapolska
418.	Byczyna, st. nr 149 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza E-F
419.	Byczyna, st. nr 150 cmentarzysko	
420.	Kłonowo, st. nr 151 śląd osadnictwa	k. staropolska

OBSZAR „AZP” NR 47 - 44

1.	2.	3.
421.	Bodzanowo, st. nr 29 śląd osadnictwa śląd osadnictwa cmentarzysko śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych schyłkowy neolit k. przeworska k. prapolska
422.	Bodzanowo, st. nr 26 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza F
423.	Bodzanowo, st. nr 27 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka k. prapolska, faza E-F
424.	Bodzanowo, st. nr 28 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	schyłkowy neolit k. łużycka k. przeworska k. prapolska

	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze
425.	Bodzanowo, st. nr 22 osada cmentarzysko ? osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska
426.	Bodzanowo, st. nr 23 osada cmentarzysko	epoka neolitu k. pomorska
427.	Bodzanowo, st. nr 24 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. prapolska, faza E-F późne średniowiecze
428.	Bodzanowo, st. nr 25 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. przeworska
429.	Byczyna, st. nr 30 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. amfor kulistych k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza B-C k. prapolska, faza E-F
430.	Byczyna, st. nr 31 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
431.	Byczyna, st. nr 32 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka
432.	Byczyna, st. nr 33 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza D-E
433.	Byczyna, st. nr 34 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza D-E
434.	Byczyna, st. nr 35 śląd osadnictwa osada	k. przeworska k. prapolska, faza D-E
435.	Byczyna, st. nr 36 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka k. prapolska, faza B-C k. prapolska, faza D-E
436.	Byczyna, st. nr 37 śląd osadnictwa osada cmentarzysko ? osada śląd osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka k. przeworska - późny okres lateński k. prapolska, faza D-F późne średniowiecze
437.	Byczyna, st. nr 38 śląd osadnictwa osada osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. łużycka k. przeworska k. prapolska, faza B-C k. prapolska, faza D-E
438.	Byczyna, st. nr 39 osada śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych epoka brązu, k. iwieńska k. łużycka k. przeworska

	osada osada osada osada	prapolska, faza A-B k. prapolska, faza D-E późne średniowiecze
439.	Byczyna, st. nr 40 osada śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych
440.	Byczyna, st. nr 41 śląd osadnictwa	późne średniowiecze
441.	Byczyna, st. nr 42 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	k. łużycka k. prapolska, faza E-F
442.	Byczyna, st. nr 43 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza E-F
443.	Byczyna, st. nr 44 śląd osadnictwa	późne średniowiecze
444.	Byczyna, st. nr 45 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza D-E
474.	Byczyna Kolonia, st. nr 46 osada osada osada osada cmentarzysko szkieletowe	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej epoka neolitu, k. lendzielska epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. przeworska k. prapolska
475.	Byczyna Kolonia, st. nr 47 osada	k. łużycka
476.	Byczyna Kolonia, st. nr 48 śląd osadnictwa	k. prapolska, faza D-E
477.	Byczyna Kolonia, st. nr 49 śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia k. prapolska, faza D-E
478.	Byczyna Kolonia, st. nr 50 śląd osadnictwa osada	epoka kamienia k. prapolska, faza C-D
479.	Byczyna Kolonia, st. nr 51 śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej k. łużycka k. prapolska, faza C-D
480.	Byczyna Kolonia, st. nr 52 cmentarzysko	k. przeworska
481.	Byczyna Kolonia, st. nr 53 osada	epoka neolitu, k. cer. wstęgowej rytej

OBSZAR „AZP” NR 48 - 43

1.	2.	3.
482.	Szczeblotowo, st. nr 57 osada śląd osadnictwa	k. łużycka
483.	Kłonowo, st. nr 58 śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa osada	epoka neolitu, k. pucharów lejkowatych k. łużycka k. prapolska, faza E późne średniowiecze

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku. Analiza własna.

Przedstawione powyżej zestawienie stanowisk archeologicznych jest wynikiem analizy i weryfikacji materiałów otrzymanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku. W wyniku analizy stwierdzono, że na terenie gminy Dobrze znajdują się 483

stanowiska archeologiczne. Obszar gminy jest wyjątkowo bogaty w pozostałości kulturowe zarówno pradziejowe, jak i z okresów historycznych. Wyróżnia się przede wszystkim okres neolitu, w którym Kujawy były obiektem dużego rozwoju osadnictwa. Związane to było m.in. z występującymi tutaj dobrymi glebami oraz dużymi złożami soli.

Inwentaryzacja archeologiczna metodą „Archeologicznego Zdjęcia Polski” nie zweryfikowała pozytywnie 18 wcześniej znanych stanowisk (numeracja poniżej wg AZP), tj.:

- Bronisław	- 13
- Bronisław	- 14
- Bronisław	- 15
- Smarglin	- 96
- Morawy	- 118
- Dęby	- 177
- Krzywosądz	- 178
- Krzywosądz	- 179
- Krzywosądz	- 181
- Krzywosądz	- 182
- Krzywosądz	- 207
- Czołpin	- 46
- Czołpin	- 47
- Bodzanowo	- 177
- Bodzanowo	- 180
- Bodzanowo	- 182
- Byczyna	- 52
- Byczyna	- 53

Pozytywną weryfikację zanotowano na następujących stanowiskach, tj.:

- Bronisław	- 12, 13
- Smarglin	- 80
- Morawy	- 117
- Dęby	- 138, 165, 176
- Krzywosądz	- 180, 184, 206
- Dobre	- 26
- Bodzanowo	- 29, 22, 23

5.4. Zagrożenia

Analiza terenowa pozwoliła na weryfikację listy obiektów zabytkowych otrzymanych od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura we Młocławku przekazanej wraz z wnioskami do Studium. Jak w większości gmin, również na terenie gminy Dobro, można zaobserwować postępującą degradację obiektów zabytkowych (wyjątkiem są najczęściej założenia kościelne). Największe ubytki zaobserwowano w zespole obiektów byłej cukrowni w Dobrem (tab. 20). Aż osiem obiektów wyszczególnionych na liście obecnie nie istnieje. Zniszczeniu uległ również wiatrak drewniany w Byczynie oraz park dworski w Szczebłotowie. W złym stanie technicznym jest m.in. drewniana dzwonnica z Krzywosądz. Z drugiej strony część obiektów została odrestaurowana; np. dwór murowany w Dobrem, czy dzwonnica drewniana w Bronisławiu.

5.5. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego

Dobra kultury współczesnej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art.2 pkt 10) są to „nie będące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznaniem dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna”. Nie są one zabytkami, zatem nie podlegają rygorom konserwatorskim. Dobra kultury wraz z zabytkami tworzą krajobraz kulturowy gminy. Jest to przestrzeń ukształtowana historycznie w wyniku działalności człowieka obejmująca czynniki

cywilizacyjne i elementy przyrodnicze objęta ochroną wyżej wymienionej ustawy.

Rozwijające się od lat osadnictwo na obszarze gminy Dobrze, spowodowało głębokie zmiany w pierwotnym krajobrazie. Wytrzebiecie lasów, zmiany w sieci hydrograficznej, a także rozwój osadnictwa wiejskiego, przekształciły pierwotne środowisko nadając mu wyraźne cechy antropogeniczne.

Istniejące elementy przyrodnicze, pola uprawne, tereny zabudowane oraz towarzysząca jej infrastruktura komunikacyjna tworzą charakterystyczny krajobraz kulturowy. Dominuje on na większości obszaru gminy.

5.6. Program Opieki nad Zabytkami gminy Dobrze na lata 2011-2014

W grudniu 2010 sporządzono Gminny Program Opieki nad Zabytkami gminy Dobrze na lata 2011-2014. Program został przyjęty Uchwałą Nr IV/19/2011 Rady Gminy Dobrze z dnia 31 stycznia 2011 roku.

W dokumencie tym dokonano kompleksowej analizy obiektów zabytkowych (wraz ze stanowiskami archeologicznymi) na terenie gminy, uwzględniając m.in. stan zachowania, obecne użytkowanie oraz sytuację własnościową. Do najistotniejszych zabytków na terenie gminy zaliczono obiekty kościołów w Bronisławiu, Byczynie i Krzywosądku wraz ich założeniami oraz dwór – obecna plebania w Krzywosądku wraz założeniem dworsko-parkowym

Jednym z najistotniejszych punktów opracowania są założenia programowe (pkt. 7) wraz z instrumentami realizacji (pkt. 8). Punktem wyjścia była ocena stanu zachowania zabytków wraz z analizą szans i zagrożeń.

Główny cel strategiczny Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Dobrze na lata 2011–2014, brzmi następująco:

„Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Dobrze dla przyszłych pokoleń.”

Dla realizacji wyznaczonego celu, niezbędne jest podjęcie przez władze samorządowe działań, które staną się priorytetami na najbliższy czteroletni okres obowiązywania programu. Zakłada się też, że nie wszystkie zadania zostaną zapewne zrealizowane w okresie czteroletnim, gdyż utrzymanie zasobów zabytkowych we właściwym stanie, oraz dążenie do jego poprawy, będzie wymagało długofalowych działań.

Przyjęto następujące priorytety Programu:

1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.
2. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.
3. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu świadomości.

Instrumenty realizacji podzielono na pięć rodzajów:

- 1) Instrumenty prawne.
- 2) Instrumenty finansowe.
- 3) Instrumenty społeczne.
- 4) Instrumenty koordynacyjne.
- 5) Instrumenty kontrolne.

Zakłada się finansowanie projektów ze środków budżetu gminy oraz dotacje i środki z Funduszy europejskich. Do instrumentów społecznych zaliczono m.in. promocję dziedzictwa kulturowego, edukację i uświadamianie lokalnej społeczności oraz współpracę z organizacjami społecznymi. W koordynacji uwzględniono m.in. współdziałanie w realizacji projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w strategiach - wojewódzkiej, powiatowej i gminnej, planach rozwoju lokalnego, planach ochrony środowiska; współpracę ze szkołami, ośrodkiem kultury oraz instytucjami wyznaniowymi. Przewidziano również powołanie zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy Dobrze.

Planowane finansowanie zadań w latach 2011 - 2014:

1. Remont i poprawa stanu technicznego Pomnika Bartosza Głowackiego w Byczynie –do realizacji w latach 2012 - 2013.

2. Opracowanie i zmiana miejscowych planów - planowany w latach 2011 – 2012.
3. Promocja obiektów zabytkowych – ze środków bieżących w latach 2011 – 2014.
4. Remont kościoła Parafialnego Rzymsko-Katolickiego w Bronisławiu – do realizacji w roku 2011.

Ocenę prawidłowej realizacji Programu sporządzi zespół koordynujący realizację zadań.

5.7. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

W granicach administracyjnych gminy Dobre nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne, w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1997r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 z późn. zm. tj.: z 2002r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271).

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

Układ komunikacyjny obszaru gminy Dobre stanowi szkielet układu przestrzennego. Służy zarówno mieszkańcom, jak też przejeżdżającym tranzytem przez obszar gminy.

System komunikacyjny gminy Dobre składa się przede wszystkim z sieci dróg kołowych.

6.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe, ale ta kategoria dróg, jest stosunkowo dobrze dostępna za pomocą dróg niższych kategorii. Droga krajowa nr 62 leży w bezpośrednim sąsiedztwie gminy.

Teren gminy Dobre łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą drogi wojewódzkiej oraz sieci dróg powiatowych. Drogi wojewódzkie stanowią połączenia między miastami, mają znaczenie dla województwa oraz są to drogi o znaczeniu obronnym. Drogi powiatowe stanowią natomiast połączenie między miastami będącymi siedzibami powiatów, siedzibami gmin, a także ze względu na dość niski standard dróg gminnych pomiędzy wsiami i oddalonymi obszarami gminy.

Łączna długość dróg na terenie gminy wynosi 130,0 km, w tym 6,9 km stanowi droga wojewódzka i 43,3 km drogi powiatowe.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy Dobre przebiega jedna droga publiczna kategorii wojewódzkiej klasy głównej o nr 266 Ciechocinek – Konin.

Długość drogi publicznej kategorii wojewódzkiej na terenie gminy Dobre wynosi 6,9 km co stanowi 5,3% wszystkich dróg na terenie gminy. Droga wojewódzka posiada nawierzchnię twardą (asfaltobeton).

Administracyjnie w/w drogą wojewódzką na terenie gminy Dobre zarządza Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy, Rejon Dróg Wojewódzkich w Inowrocławiu.

Drogi powiatowe

Zgodnie z Uchwałą Nr 26/175/2003 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 09 kwietnia 2003 r. w sprawie nadania drogom publicznym zaliczonym do kategorii dróg powiatowych nowych numerów, zmienioną Uchwałą Nr 63/1150/2005 z dnia 14 grudnia 2005 r. przez teren gminy Dobre przebiega 11 dróg publicznych kategorii powiatowej.

Tabela 22 Wykaz dróg publicznych kategorii powiatowej na terenie gminy Dobre

Droga	DROGI PUBLICZNE KATEGORII POWIATOWEJ							
	Długość - km				Powierzchnia nawierzchni tys. m ²			
	ogółem	w tym dróg o nawierzchni			ogółem	w tym dróg o nawierzchni		
		twardej	gruntowej			twardej	gruntowej	
			ulepszonej	nie ulepszo nej			ulepszo nej	nie ulepszo nej
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2574C Bronisław- Dobre	5,6	5,6			29,9	29,9		
2624C Krzywosądz Kol. - Siniażewo	4,6	4,6			23,2	23,2		
2628C Sędzin - <u>Radziejów</u>	5,1	3,9		1,2	24,1	18,0		6,1
2803C Krzywosądz - Sęczkowo	6,2	6,2			31,0	31,0		
2804C Dęby - Dobre	3,2	3,2			15,8	15,8		
2805C Dobre - _Lekarzewice	4,7	4,7			24,3	24,3		
2806C Bronisław - _Bieganowo	2,4	2,4			12,2	12,2		
2808C Dobre - Morzyce	4,7	4,7			23,7	23,7		
2809C Ułomie - Płowce	3,5	3,5			17,4	17,4		
2810C Byczyna - Belszewo	1,5	1,5			7,8	7,8		
2812C Biskupice - Byczyna	1,8	1,8			9,1	9,1		
GMINA RAZEM	43,3	42,1	0,0	1,2	218,5	212,4	0,0	6,1

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Radziejowie

Łączna długość dróg publicznych kategorii powiatowej na terenie gminy Dobre wynosi 43,3 km, co stanowi 33,3% wszystkich dróg na terenie gminy. 42,1 km, tj. 97,2% dróg powiatowych posiada nawierzchnię twardą.

Administracyjnie drogami powiatowymi na terenie gminy Dobre zarządza Zarząd Dróg Powiatowych w Radziejowie.

Koleje

Przez teren gminy Dobre nie przebiega trasa kolei normalnotorowej. Dostęp do najbliższych stacji wymaga pokonania kilkunastu kilometrów, warunki dostępności są utrudnione i w praktyce wykluczają regularne korzystanie.

Na terenie gminy w przeszłości funkcjonowała kolejka wąskotorowa, eksploatowana podczas kampanii cukrowniczych, głównie na potrzeby cukrowni w Dobrem, ale gmina miała połączenie także z innymi cukrowniami na Kujawach. Obecnie część torów została fizycznie zlikwidowana, podobnie jak przejazdy przez drogi.

Na terenach po byłej kolejce wąskotorowej, na trasie od Radziejowa poprzez gminę Dobre do Zakrzewa planowana jest realizacja ścieżki pieszo-rowerowej.

Transport wodny

Gmina leży poza siecią rzek, kanałów i jezior wykorzystywanych do transportu wodnego i na jej terenie nie ma możliwości organizacji i wykorzystania tego typu transportu ani w celach gospodarczych, ani turystyczno-rekreacyjnych.

6.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Drogi gminne

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Uchwałą Rady Gminy Dobrze do kategorii dróg gminnych zaliczono 56 dróg na terenie gminy. Drogom tym Uchwałą Nr 57/611/2003 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 października 2003 r. nadano nowe numery. Wykaz dróg gminnych stanowiących drogi gminne zgodny z załącznikiem do w/w Uchwały zawiera tabela

Tabela 23 Wykaz dróg publicznych kategorii gminnej

LP	nr drogi	Przebieg drogi	klasa drogi	rodzaj nawierzchni, stan techniczny
1	2	3	4	5
1	180101C	Bachorza - Narkowo	L	tluczniowa/zły
2	180102C	Krzywosądz - Krzywosądz	D	tluczniowa/zły
3	180103C	Morawy - Narkowo	D	bitumiczna/dobry
4	180104C	Czołpin - Bodzanowo	D	bitumiczna/dobry
5	180105C	Bodzanowo – Bodzanowo Drugie	L	tluczniowa/zły
6	180106C	Bodzanowo – Bodzanowo Drugie	L	gruntowa/zły bitumiczna/dobry
7	180107C	Bodzanowo Drugie -Bodzanowo	L	bitumiczna/dostateczny
8	180108C	Smarglin - Dęby	D	bitumiczna/dobry tluczniowa/dostateczny
9	180109C	Kobielice - Smarglin	L	gruntowa/zły
10	180110C	Kobielice - Koszczały	L	bitumiczna/dostateczny tluczniowa/dostateczny
11	180111C	Koszczały - Smarglin	D	tluczniowa/dostateczny bitumiczna/dobry
12	180112C	Bodzanowo – Leśniczówka	D	bitumiczna/dobry tluczniowa/dostateczny
13	180113C	Dęby – Borowo	D	gruntowa/zły
14	180114C	Dęby – Morawy	D	bitumiczna/dobry
15	180115C	Krzywosądz – Ułomie	L	bitumiczna/dostateczny
16	180116C	Morawy – Przysiek	L	bitumiczna/dobry
17	180117C	Kobielice – Bronisław	L	bitumiczna/dobry tluczniowa/dostateczny
18	180118C	Koszczały – Dobrze Kol.	L	bitumiczna/dobry
19	180119C	Dobrze Wieś – Byczyna-Kol.	L	bitumiczna/dobry
20	180120C	Dobrze Wieś – Byczyna	L	bitumiczna/dobry gruntowa/zły
21	180121C	Dobrze – Dobrze-Wieś	L	bitumiczna/dobry
22	180122C	Szczeciotowo – Bodzanowo	L	bitumiczna/dobry
23	180123C	Dobrze Kol. – Dobrze	L	bitumiczna/dobry
24	180124C	Bieganowo – Szczeciotowo	L	bitumiczna/dobry
25	180125C	Smarglin – Krzywosądz	D	gruntowa/zły
26	180126C	Bronisław – Koszczały	D	bitumiczna/dostateczny tluczniowa/dostateczny
27	180127C	Dobrze – Koszczały	D	bitumiczna/dobry
28	180128C	Smarglin – Dobrze	D	bitumiczna/dobry tluczniowa/zły
29	180129C	Narkowo – Czołpin	D	bitumiczna/dobry tluczniowa/zły

30	180130C	Czołpin – Bodzanowo	D	bitumiczna/dobry
31	180131C	Ludwikowo – Szalonki	D	bitumiczna/dobry
32	180132C	Kłonowo – Kłonówek	D	bitumiczna/dobry
33	180133C	Dęby - Przysiek	D	bitumiczna/dobry
34	180134C	Bronisław - Bieganowo	D	bitumiczna/dobry
35	180135C	Bronisław – Szostka	D	łuczniowa/zły
36	180136C	Dobre – Dęby	L	łuczniowa/zły
37	180137C	Smarglin - Smarglin	D	bitumiczna/dobry
38	180138C	Dobre – Przysiek	D	łuczniowa/zły
39	180139C	Byczyna – Dobre-Wieś	D	łuczniowa/zły
40	180140C	Przysiek	D	łuczniowa/dostateczny
41	180141C	Przysiek – Dobre-Wieś	D	bitumiczna/dobry
42	180142C	Przysiek	D	bitumiczna/dobry gruntowa/zły
43	180143C	Dobre - Dęby	D	gruntowa/zły
44	180144C	Bodzanowo - Bodzanowo	L	gruntowa/zły
45	180145C	Dobre - ul.19-Stycznia	D	bitumiczna/dobry
46	180146C	Dobre - ul.22-Lipca	D	bitumiczna/dobry
47	180147C	Dobre - ul.Boczna	D	kostka/dobry
48	180148C	Dobre - ul.Gagarina	D	bitumiczna/dobry
49	180149C	Dobre - ul.Leśna – ul. Południowa	L	bitumiczna/dobry
50	180150C	Dobre - ul.Lipowa	D	bitumiczna/dobry
51	180151C	Dobre - ul.Matejki	D	bitumiczna/dobry
52	180152C	Dobre - ul.Mickiewicza	D	bitumiczna/dobry
53	180153C	Dobre - ul.Parkowa	D	bitumiczna/dobry
54	180154C	Dobre - ul.Piekarska	D	bitumiczna/dobry
55	180155C	Dobre - ul.Powstańców	L	bitumiczna/dostateczny
56	180156C	Dobre - ul.Słoneczna	D	bitumiczna/dobry

Źródło: Dane Urzędu Gminy Dobre

Długość dróg gminnych wynosi 79,8 km, co stanowi 61,4% wszystkich dróg na terenie gminy. Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, asfaltowej, stanowią znaczną część dróg gminnych, 50,9 km, co stanowi 63,8% wszystkich dróg gminnych. Pozostałe drogi gminne to drogi o nawierzchni łuczniowej 17,3 km oraz drogi gruntowe 11,6 km, na których występują koleiny i dziury, które w okresie jesienno - zimowym stają się nieprzejezdne.

Niezależnie od dróg uznanych jako drogi gminne, występują drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi, drogi wewnętrzne oraz dojazdy. Powstawały one wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury. Zaliczenie tych dróg do kategorii dróg gminnych powinno nastąpić w drodze uchwały Rady Gminy po zasięgnięciu opinii właściwej Rady Powiatu. Drogi te są przeważnie drogami gruntowymi.

Średnia gęstość sieci drogowej w gminie wynosi 1,83 km na 100 ha powierzchni ogólnej. Drogi gminne w poszczególnych wsiach można zakwalifikować do jednej z trzech grup: w dobrym, średnim i złym stanie technicznym. Do pierwszej grupy zakwalifikowano prawie wszystkie drogi gminne o nawierzchni bitumicznej, tj. 50,9 km (63,8%). Do dróg o średnim (dostatecznym) stanie technicznym zaliczono przeważającą część dróg o nawierzchni łuczniowej. Natomiast do dróg w złym stanie technicznym zaliczono drogi gruntowe i nieznaczną część dróg łuczniowych.

Na terenie gminy nie występują samodzielne trasy przeznaczone tylko i wyłącznie dla ruchu rowerowego (ścieżki rowerowe). Istnieje potrzeba budowy ścieżek rowerowych, przede wszystkim w miejscowościach rekreacyjno - wypoczynkowych.

Stacje paliw

Na terenie gminy Dobre funkcjonuje pięć stacji paliw. Dwie z nich zlokalizowane są w miejscowości Dobre oraz po jednej w miejscowości Dęby, Morawy i Koszczały (stacja LPG)

Stacje te świadczą sprzedaż typowego asortymentu paliw.

Zespoły parkingowe

Na terenie gminy Dobre zespoły parkingowe umożliwiające parkowanie większej liczby pojazdów zlokalizowane są głównie przed obiektami użyteczności publicznej jak urząd gminy oraz kościoły (Krzywosądz, Bronisław, Byczyna).

Niezależnie od wymienionych zespołów parkingowych, postój pojazdów odbywa się w sposób tradycyjny w ciągach ulicznych, tam gdzie pozwala na to przyjęta organizacja ruchu.

Komunikacja zbiorowa

Środkiem komunikacji zbiorowej na terenie gminy Dobre jest komunikacja autobusowa obsługiwana przez Państwową Komunikację Samochodową. Na trasie kursowania autobusów zlokalizowane są przystanki i wiaty przystankowe.

Transport towarowy

Na terenie gminy transport towarów odbywa się przy użyciu pojazdów samochodowych. Transport towarowy po drogach kołowych odbywa się głównie przy użyciu prywatnego sprzętu przewozowego. Rodzaj przewozów to głównie płody rolne, materiały budowlane, wyroby oraz środki służące do produkcji rolno-towarowej.

6.3. Wnioski

Drogi gminne w większości (74,9%) posiadają nawierzchnie utwardzone. Drogi te pełnią funkcję połączeń o znaczeniu lokalnym dla potrzeb gospodarczych i społecznych gminy.

Brak samodzielnych tras rowerowych (ścieżek rowerowych). Dla wzmocnienia funkcji turystycznej oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu niezwykle ważne są ścieki rowerowe, które sukcesywnie powinny powstawać.

Ograniczony dostęp mieszkańców gminy do komunikacji kolejowej.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Infrastruktura techniczna ma duże znaczenie: stanowi element trwałego zagospodarowania, czynnik przyciągający kapitał i nowe inwestycje na teren gminy oraz wyznacza poziom i standard życia ludności.

Systemy infrastruktury mają charakter usługowy w stosunku do działalności gospodarczej i społecznej oraz ludności przy znacznej liczbie zróżnicowanych i niekoniecznie powiązanych funkcjonalnie odbiorców usług. Systemy sieciowe infrastruktury technicznej, rządzone prawami funkcjonalności i niezawodności układów, stwarzają warunki dla właściwej działalności gospodarczej i społecznej człowieka.

Wszystkie sieci infrastruktury powinny w sumie tworzyć jeden zintegrowany system obsługi określonego systemu przestrzennego. Nie może być więc tak, że każdy rodzaj infrastruktury technicznej jest projektowany odrębnie w dużym stopniu niezależnie od współdziałającego z nim elementu tej infrastruktury.

Brak podstawowych mediów może zniechęcać do podejmowania działalności gospodarczej na danym terenie, rozbudowa infrastruktury lokalnej ma dwojaki cel: zmniejszenie kosztów, jakie ponosi inwestor lokalizujący swą działalność na danym terenie, poprawę warunków życia, co może stać się ważnym czynnikiem przyciągającym nowe inwestycje.

7.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Istotne znaczenie dla rozwoju gminy ma współpraca i rozwiązywanie problemów wykraczających poza lokalne możliwości wspólnie z gminami sąsiednimi.

Gmina Dobrze zasilana jest w energię elektryczną z głównego punktu zasilania – GPZ 110/15 kV zlokalizowanego w Piotrkowie Kujawskim poprzez uruchomioną w 1998 roku rozdzielnię 15 kV w Radziejowie.

Rozdzielnia 15 kV w obecnym zakresie wystarcza dla zaspokojenia potrzeb gminy w energię elektryczną. Rozdzielnia w Radziejowie będzie rozbudowana jako stacja GPZ 110/15 kV.

Istnieje możliwość rezerwowego zasilania gminy Dobrze ze stacji 110/15 kV w Ciechocinku, linia magistralna 15 kV Ciechocinek – Zakrzewo – Dobrze.

7.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Gospodarka wodna – zaopatrzenie w wodę

Gmina Dobrze zводociągowana jest w ca 97%. Na terenie gminy Dobrze funkcjonuje 126 km gminnej sieci wodociągowej, wykonanych zostało 1370 połączeń do gospodarstw domowych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 24 Długość sieci wodociągowej w latach 2000 – 2009 [m]

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
119,4	118,5	118,5	118,5	118,5	118,5	118,5	118,5	118,5	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela 25 Ilość połączeń wodociągowych w latach 2000-2009 [km]

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1215	1237	1241	1244	1249	1249	1267	1267	1293	1370

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela 26 Stopień zводociągowania gminy Dobrze [%]

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8
95,9	95,9	95,9	95,9	96,0	96,0	96,7	96,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Gmina Dobrze zaopatrywana jest w wodę do picia z 4 gminnych ujęć wody posiadających udokumentowane zasoby, zlokalizowanych w miejscowościach:

- ü **Dobrze** – zasoby zatwierdzone 152,0 m³/h – zasoby w kategorii „B” zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego we Włocławku OS-8530/43/84 z dnia 16.10.1984r. Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych i pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.
- ü **Bronisław** – zasoby zatwierdzone 39,0 m³/h – zasoby w kategorii „B” zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego we Włocławku OS-GW-8530/22/83 z dnia 14.07.1983r. Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych i pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.
- ü **Krzywosądz** – zasoby zatwierdzone 70,0 m³/h – zasoby w kategorii „B” zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego we Włocławku GT-V-8530/60/78 z dnia 06.12.1978r. Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych i pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.
- ü **Byczyna** – zasoby zatwierdzone 31,50 m³/h – zasoby w kategorii „B” zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy. Ujęcie składa się z jednej studni głębinowej i pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.

Wszystkie studnie zlokalizowane na ujęciach wody znajdują się w terenach wygradzonych i posiadają obudowy żelbetowe, których zadaniem jest zabezpieczenia studni przed umyślnym lub przypadkowym uszkodzeniem. Na terenie gminy Dobre znajdują się również nieczynne studnie głębinowe.

W strefach ochronnych ujęć wody obowiązują ściśle określone zakazy, które są wyszczególnione w odpowiednich aktach prawnych o ustanowieniu stref ochronnych ujęć wody. Zakazy te dotyczą w szczególności:

- wprowadzania ścieków do ziemi i wód (dotyczy również ścieków oczyszczonych), za wyjątkiem oczyszczonych wód opadowych oraz oczyszczonych ścieków z istniejących oczyszczalni na podstawie pozwolenia wodnoprawnego,
- rolniczego wykorzystywania ścieków,
- nawożenia gruntów nawozami sztucznymi i naturalnymi w dawkach przekraczających 100 kg NPK/ha/rok oraz używania chemicznych środków ochrony roślin nie dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych źródeł i ujęć wody,
- stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawozów mineralnych w formie zamgławienia i opylania za pomocą samolotów, z dopuszczeniem ich stosowania na terenach leśnych do zabiegów ochronnych,
- urządzania przyrz. kiszonkowych, za wyjątkiem przyrz. o szczelnym podłożu i w odległości powyżej 100 m od brzegu cieku lub jeziora,
- pojenia zwierząt w wodach chronionych i urządzania wszelkich pastwisk - dopuszczalne są ogrodzone pastwiska bez dostępu do w/w cieków i w odległości powyżej 100 m od nich,
- urządzania obiektów intensywnej hodowli ryb pstrągowych i karpowych, oraz zakaz dokarmiania ryb,
- lokalizowania nowych cmentarzy, wysypisk odpadów i wylewisk komunalnych i przemysłowych,
- urządzania obozowisk i uprawiania sportów wodnych oraz użytkowania taboru pływającego o napędzie spalinowym,
- grzebania w ziemi chemicznych środków ochrony roślin oraz opakowań po nich (np. mogilniki), grzebania zwierząt,
- mycia opakowań, sprzętu i urządzeń służących do magazynowania i wysiewu chemicznych środków ochrony roślin w wodach powierzchniowych,
- mycia pojazdów mechanicznych i sprzętu rolniczego w ciekach, jeziorach i zbiornikach wodnych,
- lokalizowania parkingów w odległościach mniejszych niż 100 m od brzegów rzek i jezior,
- składowania i magazynowania odchodów zwierzęcych w urządzeniach nie gwarantujących zabezpieczenia wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz obiektów, które mogłyby zagrozić zasobom wód podziemnych i powierzchniowych, np. budowy nowych zakładów przemysłowych i rolnych, ferm przemysłowego chowu zwierząt, budowy dróg publicznych i torów kolejowych,
- budowy ośrodków wypoczynkowych bez kompletnej sieci wodno-kanalizacyjnej,
- budowy nowych obiektów inwentarskich i usługowych w odległości mniejszej niż 100 m od brzegów rzek i jezior. Zakaz ten nie dotyczy modernizacji obiektów istniejących oraz budynków mieszkalnych i usług nieuciążliwych w granicach zwartej zabudowy,
- wydobywania żwiru, piasku i innych materiałów z wód,
- lokalizowania magazynów płynnych produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu o znaczeniu ponad lokalnym a także stacji paliw.

Gmina posiada wystarczające zasoby wodne dla zaopatrzenia w wodę odbiorców w ich granicach administracyjnych. Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa. Z analizy zasięgu sieci systemu gminnych wodociągów wynika, że na terenie gminy istnieją pojedyncze tereny poza zasięgiem obsługi sieci wodociągowej, wymagające rozbudowy sieci. Dotyczy to rejonów, gdzie zabudowa mieszkaniowa znajduje się w stanie rozproszonym, głównie na obrzeżach zarówno gminy. Niezbędna jest rozbudowa systemu wodociągowego dla uzyskania jakości wody dostarczanej odbiorcom zgodnej z przepisami krajowymi i UE, zapewnienie ciągłości i dostępności usług zaopatrzenia w wodę.

Problemem pozostaje istnienie starych sieci wodociągowych, które wymagają remontów, renowacji i wymiany.

Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy Dobre funkcjonuje 17,4 km gminnej rozdzielczej i magistralnej sieci kanalizacyjnej. Wybudowanych zostało 393 podłączenia do budynków mieszkalnych.

Tabela 27 Długość sieci kanalizacyjnej w latach 2000 – 2009 [m]

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	2,5	5,2	8,7	8,7	12,9	16,4	16,4	17,4	17,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela 28 Ilość podłączeń kanalizacyjnych w latach 2000-2009 [km]

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
77	70	70	165	205	269	325	350	389	393

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Tabela 29 Stopień skanalizowania gminy Dobre [%]

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8
10,3	15,7	17,9	21,2	24,0	25,2	27,0	27,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

W 2002r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 573 mieszkańców, natomiast na koniec 2008r. 1478 mieszkańców.

Gmina Dobre obsługiwana jest przez miejską mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 180 m³/dobę zlokalizowaną w miejscowości Dobre (przepustowość średnia rzeczywista około 140 m³/d). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych z oczyszczalni jest rów melioracyjny stanowiący odpływ kanału Bachorze.

Oczyszczalnia zapewnia wysoki stopień usuwania związków biogenych i związków węgla organicznego. Oczyszczalnia ścieków składa się z części mechanicznej i biologicznej.

Część mechaniczna oczyszczalni składa się z:

- kraty zamontowana w przepompowni ścieków surowych do usuwania części stałych,
- piaskownika pionowego zlokalizowanego w bezpośrednim sąsiedztwie reaktorów biologicznych.

Technologia biologicznego oczyszczania ścieków oparta jest na biologicznych procesach usuwania związków azotu i fosforu metodą wielofunkcyjnego niskoobciążonego osadu czynnego. Część biologiczna oczyszczalni składa się z:

- wielofunkcyjnego reaktora biologicznego (układ szeregowo połączonych komór z zawieszoną biomasą w warunkach beztlenowych, niedotlenionych i tlenowych),
- osadników wtórnych z komorami biologicznego oczyszczania ścieków,
- przeróbki osadów.

Osady nadmierne po stabilizacji tlenowej są odwadniane mechanicznie po dodaniu polielektrolitu. Skratki oraz wysuszone osady składowane są na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanym w miejscowości Byczyna.

Na terenie oczyszczalni ścieków wykonany jest punkt zlewny do którego dowożone są ścieki ze zbiorników bezodpływowych z terenu gminy. Ścieki z wozów asenizacyjnych zrzucane są

bezpośrednio do studni zlewowej, skąd po sprawdzeniu ich jakości odprowadzane są kanałem ściekowym do centralnej przepompowni ścieków znajdującej się na terenie oczyszczalni.

Układ przestrzenny zagospodarowania oraz konfiguracja miejscowości Dobre nie pozwalają na grawitacyjne odprowadzanie ścieków do oczyszczalni. W związku z powyższym system sieci kanalizacyjnych połączony jest z sieciowymi przepompowniami ścieków oraz jedna centralna na terenie gminnej oczyszczalni.

Dynamika związana z realizacją inwestycji kanalizacyjnych na terenie gminy, w porównaniu z danymi w tym zakresie z lat poprzednich, wskazuje na możliwość szybkiego rozwiązania problemów gospodarki ściekowej na obszarze przede wszystkim miejscowości gminnej Dobre.

Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2009r. wynosiła 17,4 km. Wykonanych zostało 393 podłączenia kanalizacyjne do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Wskaźnik procentowy długości sieci kanalizacyjnej do długości wodociągowej na terenie gminy wynosi około 14,7%, tzn., że na każdy 100 km sieci wodociągowej, przypadają 14,7 km sieci kanalizacyjnej.

Szacuje się, że w skali gminy około 70% zanieczyszczeń dopływających do wód stanowią źródła obszarowe, powstające głównie w wyniku rolniczego użytkowania gruntów, spływów z ciągów komunikacyjnych i terenów zainwestowanych.

Proces wyposażenia aglomeracji w Polsce w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków powinien zostać zakończony do końca 2015 roku. Wymagać to będzie budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej.

Obszar i granice aglomeracji kanalizacyjnej do uwzględnienia w KPOŚK wyznaczono uwzględniając zasięg sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych zakończonych oczyszczalniami ścieków komunalnych, zwanych dalej „systemem kanalizacji zbiorczej”, przy czym do tej samej aglomeracji należą tereny obsługiwane przez sieć kanalizacyjną oraz tereny, na których planuje się budowę takiej sieci, wyznaczone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego lub wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych.

Przy wyznaczaniu obszaru aglomeracji zwracano uwagę na to aby realizacja sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków była uzasadniona finansowo i technicznie, przy czym wskaźnik długości sieci obliczany jako stosunek przewidywanej do obsługi przez system kanalizacji zbiorczej liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami i przewodami tłocznymi doprowadzającymi ścieki do oczyszczalni) nie był mniejszy od 120 mieszkańców na 1 km sieci.

Na podstawie art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005r. Nr 239 poz. 2019 z późn. zm.) oraz §3 i §5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. Nr 283 poz. 2841 z późn. zm.) Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą Nr XXXII/729/09 z dnia 6 kwietnia 2009r. wyznaczył aglomerację „Dobre” o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3248 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Dobre, położoną w gminie Dobre, powiat radziejowski, województwo kujawsko – pomorskie, której obszar obejmuje wsie: Dobre, Dęby, Krzywosądz, Przysiek, Smarglin oraz część miejscowości Morawy położone w gminie Dobre.

Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji Dobre (3248 RLM) jest sumą 3165 RLM pochodzącej od mieszkańców i 83 RLM z przemysłu obliczona dla średnich wartości BZT₅ i średnich dopływów ścieków do oczyszczalni.

Aglomeracja kanalizacyjna „Dobre” znalazła się w aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczalnia Ścieków Komunalnych. Wyznaczenie przedmiotowej aglomeracji kanalizacyjnej umożliwi Gminie Dobre ubieganie się o środki z funduszy celowych na realizację przedsięwzięć związanych z wyposażeniem aglomeracji w wymaganą sieć kanalizacyjną dla ścieków komunalnych zakończoną oczyszczalnią ścieków.

Wskaźnik skanalizowania do zwodociągowania na terenie gminy wynosi około 0,28 co oznacza, że na każdych 100 osób korzystających z sieci wodociągowej tylko 28 osób korzysta z sieci kanalizacyjnej.

Na terenie gminy jest wiele miejscowości o rozproszonej zabudowie, na terenie których wykonanie sieci kanalizacyjnych nie ma ekonomicznego uzasadnienia. W tej sytuacji możliwym do realizacji rozwiązaniem mogą być małe przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na terenie gminy na

koniec 2009r. wybudowano 202 przydomowe oczyszczalnie, w tym jedna z dwoma przyłączami w następujących miejscowościach:

- Ø Altana – 6
- Ø Bodzanowo Drugie – 12
- Ø Bodzanowo – 10
- Ø Borowo -2
- Ø Bronisław – 33
- Ø Buczyna Kolonia – 4
- Ø Buczyna – 11
- Ø Czołpin – 12
- Ø Dęby – 5 (w tym jedna z dwoma przyłączami)
- Ø Dobre – 5 (ul. Dworcowa, Matejki, Mickiewicza, Wiejska i 22 Lipca)
- Ø Dobre Wieś – 14
- Ø Dobre Kolonia – 4
- Ø Koszczały – 5
- Ø Kłonowo – 5
- Ø Krzywosądz -16
- Ø Ludwikowo – 2
- Ø Morawy – 6
- Ø Narkowo – 12
- Ø Przysiek – 10
- Ø Smarglin – 12
- Ø Szczebłotowo – 9
- Ø Ułomie – 6

Jak widać, zdecydowanie najwięcej oczyszczalni wybudowano w miejscowości Bronisław (33 sztuki), Krzywosądz (16 sztuk), Dobre-Wieś (14 sztuk), Bodzanowo Drugie i Bodzanowo (12 sztuk i 10 sztuk) oraz Czołpin, Narkowo, Smarglin (po 12 sztuk), Przysiek (10 sztuk), Szczebłotowo (9 sztuk). Pozostałe miejscowości posiadają na swoich terenach od 2 do 6 oczyszczalni przydomowych

Konieczna jest dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnych, szczególnie w miejscowościach objętych granicami aglomeracji kanalizacyjnej oraz realizacja ekologicznych oczyszczalni przydomowych dla zabudowy rozproszonej.

Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach osiedlowych i zakładowych. Urządzenia te emitują do atmosfery SO₂, NO₂, CO w ilościach, które dla pojedynczego pieca czy kuchni wydają się znikomo małe, ale bardzo uciążliwe ze względu na bezpośredniość oddziaływania.

Istniejące urządzenia grzewcze należy przebudowywać poprzez dostosowanie ich do spalania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń (paliwa ekologiczne niskoemisyjne lub/i bezemisyjne).

Telekomunikacja

Gmina posiada rozbudowaną sieć infrastruktury telekomunikacyjnej telefonii stacjonarnej oraz system telefonii komórkowej Plus GSM i Orange oparty na stacji bazowej telefonii komórkowej zlokalizowanej w miejscowości Dobre.

Wzrost lub spadek abonentów telefonii stacjonarnej będzie zależał od dynamiki rozwoju sieci telefonii komórkowej, bezprzewodowych usług internetowych, a przede wszystkim od taryfikatora cen na usługi świadczone przez poszczególnych operatorów oraz pakietu świadczonych usług.

Rozwinięta sieć telefoniczna, a w konsekwencji możliwości w zakresie porozumiewania się i szybkiej transmisji danych jest wyznacznikiem możliwości rozwoju gospodarczego gminy.

W ramach uzyskanych przez Polskę funduszy unijnych związanych z rozwojem infrastruktury społeczeństwa informacyjnego wybudowana została w województwie kujawsko – pomorskim szerokopasmowa sieć teleinformatyczna jako element budowy społeczeństwa informacyjnego w Regionie. Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna jest pierwszym w Polsce projektem ICT o charakterze regionalnym, powstałym we współpracy środowisk akademickich (ATR, UMK) oraz władz Województwa, który stawia przede wszystkim na zapewnienie powszechnego

dostępu do szerokopasmowego Internetu jako bazy do realizacji warstwy aplikacji i usług: e-government, e-learning, e-health.

Celem nadrzędnym realizacji tego przedsięwzięcia jest stymulacja rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie kujawsko-pomorskim, a podstawowe zadania na rzecz tego rozwoju to:

- § rozwój infrastruktury teleinformatycznej w regionie kujawsko-pomorskim,
- § powszechny i tańszy dostęp do zasobów Internetu,
- § bardziej efektywne wykorzystanie technologii informacyjnych.

W ramach w/w K-PSI, w celu zapewnienie powszechnego dostępu mieszkańców regionu do usług teleinformatycznych w sieci szerokopasmowej, w każdym powiecie, również w mieście Radziejowie (powiat radziejowski) utworzony został węzeł dystrybucyjny.

Szerokopasmowa sieć informatyczna jest niezbędnym narzędziem kształującym konkurencyjność i atrakcyjność poszczególnych całego województwa jak i poszczególnych gmin.

Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy Dobre nie przebiega aktualnie żaden dystrybucyjny gazociąg wysokiego ciśnienia, który mógłby stanowić źródło zasilania w gaz ziemny gminy Dobre.

Na terenie gminy nie zrealizowano rozdzielczej sieci gazociągów wysokiego ciśnienia, wobec powyższego mieszkańcy gminy nie korzystają z gazu wysokometanowego, korzystają natomiast z gazu bezprzewodowego, który używany jest w gospodarstwach domowych.

Plany inwestycyjne, Koncepcja gazyfikacji pomorskiego Operatora systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o. na lata 2007-2025, wydanie I, grudzień 2007r. (dnia 6 października 2008r. nastąpiła zmiana nazwy firmy na Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.) oraz plany rozwoju Pomorskiej Spółki Gazownictwa na lata 2009-2013 nie uwzględniają budowy sieci gazowej na terenie gminy Dobre.

Zaopatrzenie gminy w gaz wysokometanowy, może zostać zrealizowane w oparciu o „Koncepcję programową gazyfikacji gminy”, która wymaga aktualizacji i będzie wskazywała uwarunkowania techniczne i ekonomiczne, a także określi kierunki i etapy gazyfikacji oraz wielkości zapotrzebowania na paliwa gazowe przez poszczególne grupy potencjalnych odbiorców na terenie gminy.

Reasumując gazyfikacja gminy będzie możliwa w przypadku pojawienia się potencjalnych i strategicznych odbiorców przy równoczesnym zaistnieniu warunków technicznych umożliwiających gazyfikację.

Gospodarka odpadami

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia, zdrowia ludzi i ochronę środowiska określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.) Podstawowym dokumentem w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy Dobre jest „Program ochrony środowiska z Planem gospodarki odpadami dla gminy Dobre na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015.

Zgodnie z ustawą o odpadach i Krajowym planem gospodarki odpadami 2010 składowiska nie spełniające podstawowych wymogów technicznych (o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów - Dz. U. Nr 61, poz. 549), muszą zostać zamknięte do końca 2009 r. (zakończenie przyjmowania odpadów do składowania nie później niż 31 grudnia 2009 r.).

Na terenie gminy Dobre, w miejscowości Byczyna, zlokalizowane jest nieczynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na którym składowane były odpady z tereny gminy. Zamknięte składowisko gminne wymaga przeprowadzenia rekultywacji zgodnie z kierunkiem wskazanym przez Starostę Radziejowskiego (wskazany kierunek leśny).

Na terenie gminy w sąsiedztwie nieczynnego składowiska zlokalizowane jest składowisko nowe o pojemności 12070 m³, oddane do użytkowania w 2004r. Składowisko to wyposażone jest w otwory obserwacyjne (piezometry) służące do kontrolnego monitorowania czystości wód podziemnych i oceny wpływu obiektu na środowisko. Składowisko posiada instrukcje eksploatacji zatwierdzone decyzjami właściwych organów administracji państwowej. Składowisko uszczelnione jest folią, posiada drenaż odcieków (zbiornik o pojemności 42 m³) oraz instalację do odprowadzania gazu składowiskowego. Składowisko wyposażone jest w wagę oraz ogrodzone i obsadzone pasem zieleni

izolacyjnej. Z powyższego wynika, że nowe składowisko spełnia podstawowe wymogi techniczne i może być eksploatowane do czasu wypełnienia.

Świadczeniem usług w zakresie zbierania i transportu odpadów na gminne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zajmuje się Gminny Zakład Komunalny w Dobrem. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje siedem punktów zbierania odpadów i ich transportu.

Gmina dąży do zapewnienia swoim mieszkańcom możliwości właściwego postępowania z odpadami komunalnymi. Zasady postępowania z odpadami tj. sposób zbierania i wywozu odpadów na terenie Gminy Dobrze określone zostały w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dobrze (przyjęty Uchwałą Nr XXXV/174/06 Rady Gminy Dobrze z dnia 21 marca 2006r.).

W 2007 roku, 64,4 % gospodarstw domowych na terenie gminy Dobrze objętych było zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych (średnia dla gmin powiatu radziejowskiego na ten czas wynosiła 50,9 %), a 24,6 % gospodarstw objętych było selektywną zbiórką odpadów.

Na terenie gminy w miejscach publicznych ustawione są pojemniki przeznaczone na selektywną zbiórkę odpadów, które niezależnie od indywidualnego, selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych, papieru, tektury, tekstyliów i mebli uzupełniają gminny system zbiórki odpadów.

Zgodnie z obowiązującym Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018 przyjętym Uchwałą Nr XVI/299/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2011r.) oraz projekcie Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023, planowane jest utworzenie Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego kompleksu – między innymi Gminą Dobrze).

RGOK powinien zapewnić co najmniej następujący zakres usług:

- mechaniczno – biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
- kompostowanie odpadów zielonych,
- sortownie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie),
- zakład demontażu odpadów wielogabarytowych (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalny)

Gospodarka energetyczna

Zaopatrzenie gminy Dobrze w energię elektryczną oparte jest na dostawach Koncernu Energetycznego Energa-Operator S.A. Oddział Toruń.

Źródłem zasilania gminy Dobrze w energię elektryczną jest GPZ 110/15 kV Piotrków Kujawski i GPZ Radziejów. Możliwa jest rozbudowa tej stacji 110/15 kV poprzez wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy. Istniejąca w tym zakresie rezerwa mocy pod względem technicznym nie stwarza zagrożeń dla realizacji celów rozwoju gminy Dobrze.

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się poprzez sieć rozdzielczą, wyprowadzonych z GPZ napowietrznych linii elektroenergetycznych SN 15 kV zasilających stacje transformatorowe SN/15 kV i dalej poprzez sieć rozdzielczą linii nn 0,4 kV. Rozwój sieci elektroenergetycznej będzie następował w oparciu o rezerwy istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej oraz budowę nowych linii w zależności od potrzeb gminy i możliwości finansowych gestora sieci.

Odnawialne źródła energii

Energetyka wiatrowa

Zobowiązania Polski, po negocjacjach z UE, mówią o tym, że w 2010 roku 7,5% krajowego zużycia energii elektrycznej brutto pochodzić będzie z odnawialnych źródeł energii (OZE). Udział energii z OZE w bilansie paliwowo – energetycznym po 2010 roku zostanie ustalony w ramach prac nad aktualizacją rządowej strategii rozwoju energetyki odnawialnej. W strategii z 2000 roku udział energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo – energetycznym do roku 2020 określono na poziomie 14%.

Należy podjąć działania przyczyniające się do realizacji na terenie gminy odnawialnych źródeł energii. Jednym z niekonwencjonalnych (odnawialnych) źródeł energii jest energia wiatrowa. Na terenie gminy Dobrze również zauważa się duże zainteresowanie lokalizacją elektrowni wiatrowych.

Na koniec 2009 roku na terenie gminy Dobrze zlokalizowanych jest 11 generatorów energii wiatrowej. W miejscowości Kłonowo znajdują się 3 elektrownie wiatrowe o wysokości do 30 m i mocy

150 kW każda. W miejscowości Przysiek wybudowano 8 elektrowni wiatrowych o wysokości również do 30 m i mocy 150 kW każda.

Polityka Unii europejskiej przewiduje, że do 2010 roku wszystkie kraje UE:

- o zredukują emisję gazów cieplarnianych o 20% (w porównaniu z 1999 rokiem),
- o zwiększą udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem do 20% (z obecnych 7%),
- o zmniejszy zużycia energii o 20% (w stosunku do roku 2010, gdyby przyjmować działania jak dotychczas).

Stąd wzrost zainteresowania wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych, szczególnie elektrowni wiatrowych.

Farmy wiatrowe wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną powinny być lokalizowane na terenach zapewniających wymogi ochrony środowiska oraz nie kolidujących z funkcją mieszkaniową, z wyłączeniem terenów podlegających ochronie prawnej.

Dokładną lokalizację, kształt i sposób zagospodarowania terenu, a także szczegółowe warunki lokalizacji powinny być określone na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wieże elektrowni wiatrowych jako element infrastruktury charakteryzują się znaczną wysokością i nie mogą zakłócać panoram i osi widokowych oraz być elementami, które przysłaniają istotne elementy krajobrazu gminy. Ich wpływ na krajobraz zależeć będzie od wysokości i ilości instalacji.

Szczegółowej ochronie podlegają obiekty cenne kulturowo, dlatego nie należy ich lokalizować na terenach i w rejonie obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Także budowa elektrowni wiatrowych może wiązać się z bezpośrednią uciążliwością akustyczną podczas eksploatacji inwestycji. Działaniami mogącymi ograniczyć niekorzystne oddziaływanie akustyczne turbin wiatrowych jest np. zachowanie odpowiedniej odległości od obiektów objętych ochroną przed hałasem oraz zastosowanie technologii pozwalających na zmianę prędkości wirnika.

Natomiast dokładne warunki dotyczące możliwości wykorzystania energii wiatru można określić na podstawie szczegółowych badań, a przede wszystkim pomiarów terenowych.

Elektrownie wiatrowe i towarzysząca im infrastruktura może wywierać wpływ na zdrowie ludzi poprzez m.in. emisję hałasu i wibracji wydzielane przez elektrownie, emisje promieniowania elektromagnetycznego. Lokalizacja siłowni wiatrowych nie będzie miała negatywnego wpływu na zdrowie ludzi pod warunkiem przestrzegania odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej oraz terenów objętych ochroną prawną, w tym miejsc wyjątkowo cennych dla ptaków w ich okresie lęgowym jak i podczas wędrówek.

Zgodnie z dostępną literaturą dla terenu województwa kujawsko – pomorskiego teren gminy Dobrze nie leży w zasięgu miejsc wyjątkowo cennych dla ptaków w ich okresie lęgowym jak i podczas wędrówek.

Oprócz podstawowych elementów lokalizacji elektrowni wiatrowych takich jak: badania prędkości wiatru, możliwości przyłączenia do sieci, możliwości kolizji z infrastrukturą lotniczą należy przede wszystkim dokonać analizy wpływu lokalizacji elektrowni wiatrowych na środowisko przyrodnicze.

Pomocnym przy przygotowaniu i realizacji inwestycji polegających na budowie i eksploatacji parków wiatrowych może być literatura przedmiotu m.in. „Ocena ryzyka środowiskowego przy realizacji inwestycji w energetyce wiatrowej”. Przewodnik dla inwestorów opracowany przez Polską Izbę Gospodarczą Energii Odnawialnej oraz „Wytyczne w zakresie oceny Oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki” opracowane przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki wiatrowej oraz Ogólnopolskie Towarzystwo ochrony ptaków marzec 2008r.

Farmy wiatrowe są obcym elementem w polskim krajobrazie, choć z uwagi na wzrost zapotrzebowania na energię odnawialną coraz bardziej powszechnym.

Energetyka wodna

Ze względu na uwarunkowania hydrologiczne, a zwłaszcza brak cieków charakteryzujących się odpowiednim przepływem oraz odpowiednimi spadkami, na terenie gminy dobre należy wykluczyć możliwości rozwoju hydroenergetyki.

Energetyka geotermalna

Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego jak i całego kraju istnieje znaczny potencjał geotermalny. Podstawowym jednak problemem rozwoju tej dziedziny energetyki odnawialnej są wysokie koszty realizacji instalacji, które w praktyce wykluczają inwestycje indywidualne.

Zbiornicze systemy grzewcze nie mają racji bytu na terenie gminy Dobrze ze względów zarówno technicznych i ekonomicznych.

Energetyka słoneczna

Na terenie gminy istnieje możliwość powszechnego wykorzystania kolektorów słonecznych, ponieważ pod względem wielkości nasłonecznienia gmina lokuje się na poziomie porównywalnym z przeciętnymi wartościami krajowymi. Kolektory słoneczne preferowane są do wykorzystania jako inwestycji indywidualne, przede wszystkim do ogrzewania wody użytkowej, ogrzewania mieszkań jak również do produkcji rolniczej.

Energetyczne wykorzystanie biomasy

Biomasa to biodegradowana część produktów i odpadów oraz pozostałości z rolnictwa, leśnictwa i pokrewnych przemysłów. Do biomasy zalicza się również biodegradowaną część odpadów komunalnych i przemysłowych. W zależności od stopnia przetworzenia biomasy, wyodrębnić można następujące rodzaje surowców:

surowce energetyczne pierwotne: drewno, słoma, rośliny energetyczne,

surowce energetyczne wtórne: gnojowica, obornik, inne produkty odpadowe i odpady organiczne, osady ściekowe,

surowce energetyczne przetworzone: biogaz, bioetanol, biometanol, estry olejów roślinnych, biodyzel, biooleje, biobenzyna i wodór.

Potencjalne zasoby biomasy można podzielić w zależności od kierunku pochodzenia na trzy grupy:

biomasa pochodzenia leśnego,

biomasa pochodzenia rolnego,

odpady organiczne.

Biomasa stanowi również produkt wejściowy do produkcji biopaliw płynnych, zwanych powszechnie „biopaliwami”. Zakłada się w skali globalnej, że niedługo dominować będzie biomasa pochodząca z plantacji roślin energetycznych takich jak: wierzba wiciowa, śladowiec pensylwański, trawa energetyczna, słonecznik bulwiasty, oraz inne takie jak: topola, proso, konopie indyjskie itp. Udział tych roślin w stosunku do pozostałych gatunków biomasy ma wciąż rosnąć.

Produkcja biogazu

Biogaz jest to gaz pozyskany z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalniach ścieków i składowisk odpadów.

Biogaz może być otrzymywany z następujących odpadów organicznych, których miejscem powstawania są gospodarstwa hodowlane, zakłady produkcji rolniczej i przemysłu przetwórczego, składowiska odpadów komunalnych i oczyszczalnie ścieków:

- gnojowica, gnojówka, obornik, pomiot kurzy,
- odpady roślinne,
- ścieki z zakładów przetwórstwa spożywczego: rzeźni, mleczarni, przetwórstwa mięsnego, cukrowni,
- ścieki z zakładów farmaceutycznych, papierniczych i innych zawierających frakcje organiczne,
- osady ze ścieków komunalnych,
- frakcja organiczna na składowiskach.

Nowym kierunkiem otrzymywania biogazu jest wykorzystywanie do jego produkcji upraw roślin takich jak trawy, kukurydza lub innych dających duże przyrosty masy.

Biogaz składa się z metanu i dwutlenku węgla, powstaje w procesie beztlenowej fermentacji biomasy. Podstawowymi jego źródłami są oczyszczalnie ścieków i wysypiska śmieci (oraz inne miejsca, w których fermentacja odbywa się samoczynnie, bez nadzoru i kontroli) a także biogazownie.

Biogazownie to instalacje, które służą do celowej produkcji biogazu z biomasy roślinnej, odchodów zwierzęcych lub odpadów organicznych.

Można również traktować biogazownie jako miejsce utylizacji i bezpiecznego unieszkodliwiania odpadów. Metan jest gazem cieplarnianym i jako taki powinien być z tego względu spalany a nie emitowany do atmosfery.

Lokalizacja instalacji do produkcji biogazu wymaga przeprowadzenia analizy ekonomicznej oraz środowiskowej.

7.3. Wnioski

Preferencje rozwoju

- wysoki procent zwodociągowania gminy (96,7% mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej),
- spełniające podstawowe wymogi techniczne składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Byczyna oraz włączenie do MKUOK „Machancz-Służewo”,
- wysoki procent gospodarstw domowych objętych zorganizowanym (64,4%) i selektywnym (24,6%) systemem zbiórki odpadów komunalnych,
- funkcjonowanie gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Dobre,
- dość wysoki procent skanalizowania gminy (27% mieszkańców gminy korzysta z sieci kanalizacyjnej),
- duża ilość wybudowanych ekologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków (202 sztuki),
- wyznaczenie obszaru aglomeracji kanalizacyjnej „Dobre” oraz ujęcie w aktualizowanym KPOŚK (możliwość pozyskania funduszy na inwestycje z zakresu gospodarki ściekowej)

Ograniczenia rozwoju

- brak realizacji procesu gazyfikacji gminy
- dobre warunki do rozwoju energetyki wiatrowej i związane z tym ograniczenia zabudowy.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Gmina nie należy do obszarów, w których zdrowie i życie mieszkańców lub poczucie komfortu zamieszkania, a także mienie, są szczególnie silnie zagrożone. Jako obszar słabo zurbanizowany, gmina pozbawiona jest szeregu patologii typowych dla dużych miast oraz obszarów podmiejskich.

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia można podzielić na dwa rodzaje:

- naturalne – wynikające z uwarunkowań przyrodniczych,
- antropogeniczne – będące wynikiem działalności człowieka.

Zapobieganie zagrożeniom w sferze gospodarki przestrzennej możliwe jest w zakresie:

- planowanie nowych lokalizacji zakładów mogących stwarzać zagrożenia, na terenach o podobnej funkcji co oznacza utworzenie stref funkcjonalnych, a tym samym pozwala na oddzielenie obszarów przemysłowych od terenów wymagających ochrony – tereny mieszkaniowe;
- stworzenie możliwości komunikacji bezkolizyjnej na trasach transportu TŚP.
- stosowania przepisów odrębnych (np. ochrony przeciwpożarowej) w planach zagospodarowania przestrzennego.

W większości zagrożeń katastrofalnych nie można przeciwdziałać w sferze planowania przestrzennego, a jedynie można niwelować ich skutki poprzez działanie właściwych służb ratowniczych i szybkiego reagowania.

8.1. Zagrożenia powodziowe

Planowanie przestrzenne uwzględniające prawidłowo wszelkie uwarunkowania i potrzeby wynikające z zagrożeń oraz ochrony przed powodzią, działa prewencyjnie dając w efekcie zmniejszenie skutków ewentualnej powodzi.

Zgodnie z art. 79 ustawy Prawo wodne ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, a także planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego. Dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej sporządza studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania oraz kierunki ochrony przed powodzią, w którym w zależności od sposobu zagospodarowania terenu oraz ukształtowania tarasów zalewowych, terenów depresyjnych i bezodpływowych, dokonuje podziałów na :

- obszary wymagające ochrony przed zalaniem z uwagi na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową,
- obszary służące przepuszczeniu wód powodziowych, zwane obszarami bezpośredniego zagrożenia powodzią,
- obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

Na zlecenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu w ramach prac nad Studium Ochrony Przeciwpowodziowej Regionu Wodnego – wykonane zostało opracowanie pt. „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia obszarów zalewowych” dla cieków wodnych położonych w obszarze RZGW Poznań.

Dla terenu gminy Dobrze nie zostały wyznaczone obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, zasięgu zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie pojawienia się raz na 100 lat (1%) i raz na 200 lat (0,5%).

8.2. Zagrożenia antropogeniczne

Główne rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa ludności i mienia na terenie gminy to:

- zdarzenia w ruchu drogowym,
- przestępstwa przeciwko ludności i mieniu (kradzieże, pobicia, włamania, rozboje) – o niewielkim natężeniu,
- przemoc w rodzinie,
- wykroczenia wobec środowiska – zanieczyszczanie wód, dewastacja lasów, nielegalne składowanie odpadów, itp.

Do potencjalnych zagrożeń antropogenicznych można zaliczyć:

- występowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych wraz z obszarami ograniczonego użytkowania ze względu na działanie pola elektromagnetycznego,
- transport materiałów i substancji niebezpiecznych głównie na drodze wojewódzkiej.
- istniejące składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Byczyna, nie spełniające podstawowych technicznych wymogów ochrony środowiska, zamknięte przeznaczone do rekultywacji,
- lokalizacja dwóch farm wiatrowych składających się z 11 elektrowni wiatrowych (Kłonowo - 3, Przysiek - 8) ze względu na hałas.

Na terenie gminy Dobrze nie występują zakłady przemysłowe o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej i brak jest magazynów materiałów i substancji niebezpiecznych.

Potencjalnie miejscem wystąpienia awarii związanej z zagrożeniem środowiska naturalnego może być teren stacji paliw płynnych, ze względu na obrót substancjami niebezpiecznymi (dystrybucja paliw oraz substancji naftopochodnych).

Potencjalne uszkodzenie lub wywrócenia dowożącej paliwo cysterny może doprowadzić do rozlania się na terenie obiektu od kilku do kilkunastu ton paliwa powodując poważne zagrożenie pożarowe oraz zanieczyszczenie powierzchniowe terenu obiektu dlatego, place składowe, parking,

teren dystrybucji paliw wraz ze stanowiskiem rozładunkowym cystern samochodowych oraz drogi dojazdowe na terenie stacji paliw powinny być wykonane z wysokimi krawężnikami uniemożliwiającymi rozlewanie się zanieczyszczeń po terenie.

Mając jednak na uwadze nowoczesne standardy kontroli obiektów stwarzających potencjalne zagrożenie dla środowiska należy stwierdzić, że ryzyko wystąpienia awarii jest niewielkie.

8.3. Instytucje, jednostki ratownictwa i szybkiego reagowania

Zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom zajmują się Powiatowe służby, których siedziby znajdują się na terenie miasta Radziejowa. Jednostkami tymi są: Straż Pożarna, Policja, Sąd i Prokuratura.

Teren gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej obsługuje Powiatowa Ochotnicza Straż Pożarna w Radziejowie z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gminy w miejscowościach: Dobre, Bronisław, Krzywosądz, Bodzanowo oraz Buczyna.

Obszar gminy w wodę do celów gaśniczych zabezpieczony jest z gminnej sieci wodociągowej, poprzez sieć hydrantów, które zainstalowane są na przyłączach wodociągowych oraz końcówkach sieci rozdzielczej.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno - gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno - przestrzenne.

Zgodnie z powyższą definicją analiza ładu przestrzennego na terenie gminy Dobre uwzględnia zarówno strukturę przestrzenną jak i strukturę zainwestowania.

Na kształtowanie struktury miały i mają duży wpływ uwarunkowania gospodarczo – ekonomiczne oraz złożone przez mieszkańców wnioski o zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych na cele mieszkaniowe i inwestycyjne. Zasadą podziału terenu gminy na strefy jest wyodrębnienie terenów spójnych pod względem istniejącego zagospodarowania oraz możliwości dalszego ich rozwoju; przeznaczonych pod różne funkcje według lokalnego zapotrzebowania oraz predysponowanych do zróżnicowanych form zagospodarowania.

Do najbardziej zurbanizowanych terenów należy miejscowość gminna Dobre – główny ośrodek administracyjno - usługowy oraz miejscowości: Krzywosądz, Dęby, Przysiek, Buczyna, Bronisław. Na pozostałych obszarach dominuje funkcja rolnicza z rozproszoną zabudową zagrodową.

10. BILANS UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Ograniczenia oraz możliwości rozwoju gminy określone zostały szczegółowo w poszczególnych rozdziałach.

Preferencje rozwoju gminy to między innymi:

- walory przyrodniczo-krajobrazowe z miejscami dziedzictwa kulturowego jako możliwość rozwoju turystyki i usług z tym związanych (m.in. agroturystyki, turystyki kwalifikowanej),
- wysoki odsetek dobrych gleb, stanowiących podstawę dla rozwoju rolnictwa,
- wysoki stopień zwodociągowania gminy,
- istnienie gminnej oczyszczalni ścieków oraz sukcesywna realizacja sieci kanalizacyjnych i przydomowych oczyszczalni ścieków,
- wysoki procent gospodarstw domowych objętych zorganizowaną i selektywną zbiórką odpadów komunalnych,
- położenie w sąsiedztwie Radziejowa (rynek zbytu na produkty rolne),
- możliwość rozwoju przetwórstwa spożywczego w oparciu o lokalną produkcję surowców,
- rezerwy terenowe do rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- dość dobrze rozwinięta baza kulturalna i sportowa (GOK, orlik, plac zabaw).

Ograniczenia rozwoju gminy to między innymi:

- zły stan techniczny dróg powiatowych,
- niski stopień lesistości gminy oraz brak jezior,
- zmniejszający się udział ludności młodej (w wieku przedprodukcyjnym),
- niski poziom wykształcenia - udział mieszkańców z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia wynosi około 40%,
- rozproszona zabudowa na obszarze gminy utrudnia zapewnienie wszystkim mieszkańcom mediów i usług różnego typu.

Szansą rozwoju gminy jest wykorzystanie walorów turystycznych i kulturowych dla rozwoju agroturystyki oraz turystyki kwalifikowanej. Ważnym zadaniem powinna być przebudowa dróg z wykorzystaniem pozabudżetowych środków finansowych (funduszy strukturalnych). Przygotowanie terenów inwestycyjnych umożliwiających rozwój różnego rodzaju usług może przyczynić się do zatrzymania migracji młodych ludzi do większych miast i za granicę.

Istotne znaczenie dla rozwoju gminy ma rozwiązywanie problemów wykraczających poza lokalne możliwości wspólnie z gminami sąsiednimi np. poprzez wspólne inwestycje turystyczne z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska, realizację sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, realizacja ścieżek rowerowych, organizacja systemu gospodarki odpadami stałymi.

**III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY DOBRE**

1. CELE ROZWOJU GMINY, MOŻLIWOŚCI I POTRZEBY

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy dotyczą przede wszystkim dążenia do maksymalnie wysokiej jakości życia mieszkańców, przede wszystkim poprzez działania w sferze jakości funkcjonowania i dostępności usług publicznych oraz rozwoju infrastruktury technicznej (głównie kanalizacyjnej i informatycznej).

Gmina w kolejnych latach pozostanie obszarem o typowo wiejskim charakterze, z dominującą rolą rolnictwa jako funkcji społeczno-gospodarczej, stąd warunki prowadzenia gospodarki rolnej są istotną determinantą rozwoju. Jest to jednak uwarunkowanie o charakterze typowo zewnętrznym – bez możliwości stymulacji z poziomu polityki gminnej.

1.1. Cele wynikające z uchwalonej „Strategii rozwoju gminy Dobre”

Strategia rozwoju gminy Dobre przyjęta została uchwałą Nr XVII/85/04 Rady Gminy Dobre z dnia 14.04.2004r. Strategia ustala konkretne kierunki działań, dzięki którym władza lokalna może racjonalnie zarządzać gminą. Dokument ten jest podstawą prowadzenia właściwej polityki dlatego dominujące miejsce zajmują w nim przedsięwzięcia i zadania, które gmina może podjąć sama lub we współdziałaniu z innymi podmiotami działającymi na jej terenie. Podstawą Strategii rozwoju jest maksymalne wykorzystanie własnych zasobów materialnych oraz potencjału mieszkańców i lokalnych podmiotów gospodarczych.

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy dotyczą przede wszystkim dążenia do maksymalnie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez działania w sferze jakości funkcjonowania i dostępności usług publicznych oraz rozwoju infrastruktury technicznej.

Zgodnie ze „Strategią”, misja gminy Dobre daje podstawę do określenia głównych celów i kierunków działania. Stanowi ona funkcję stabilizatora zapewniającego spójność celów. Wyraża dążenie władz samorządowych oraz mieszkańców gminy do nakreślonego obrazu przyszłości. Misja gminy to:

„Wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy gminy podstawą wzrostu konkurencyjności i zasobności jej mieszkańców”.

Jest to główny cel, do którego będą dążyć w trakcie realizacji strategii wszystkie zaangażowane podmioty, a który jest do osiągnięcia po zrealizowaniu celów strategicznych i operacyjnych.

Sformułowany strategiczny cel rozwoju oraz wyodrębnione cele operacyjne stanowią podstawę do określenia ogólnej wizji rozwoju. Powinny one podporządkowywać sobie wszystkie działania rozwojowe w gminie, a każde zadanie szczegółowe powinno prowadzić do osiągnięcia celu głównego.

Wykorzystanie wszystkich szans i konsekwentne eliminowanie problemów uczynią gminę przyjazną dla jego mieszkańców oraz odwiedzających. Warunki życia będą sprzyjać pozostawaniu w nim ludzi młodych oraz będą korzystne dla ludzi starszych. Więzi międzyludzkie, tożsamość lokalna oraz aktywność w działaniu na rzecz "swojego" regionu staną się czynnikami sprawczymi jego trwałego rozwoju.

Cele strategiczne, które są podstawą do realizacji ogólnej wizji rozwoju gminy w latach 2003 – 2018 to:

- Poprawa sytuacji ekonomicznej,
- Poprawa warunków środowiska przyrodniczego,
- Poprawa struktury gospodarczej i technicznej.

Realizacja celów strategicznych wiąże się bezpośrednio ze sformułowaniem celów operacyjnych. Cele operacyjne, które przyczynią się do realizacji celów strategicznych to:

Poprawa sytuacji ekonomicznej

- tworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnych zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego,
- tworzenie warunków i zachęt dla inwestorów,
- podniesienie poziomu wykształcenia i przygotowania zawodowego dla potrzeb rynku pracy,

- tworzenie klimatu społecznej akceptacji dla inwestycji,
- tworzenie warunków dla optymalizacji produkcji rolnej.

Poprawa warunków środowiska przyrodniczego

- zmiana sposobu użytkowania gleb niskich klas bonitacyjnych,
- poprawa gospodarki wodnej,
- poprawa walorów estetyczno – krajobrazowych,
- rozwiązanie gospodarki wodno – ściekowej i odpadami stałymi

Poprawa struktury gospodarczej i technicznej

- przebudowa i rozbudowa systemu kanalizacji ściekowej,
- poprawa stanu technicznego dróg gminnych,
- przebudowa sieci elektroenergetycznych SN i nn,
- zmiana nośników energetycznych i ochrona powietrza,
- stworzenie bazy materialnej i organizacyjnej dla rozwoju kultury, sportu i turystyki,
- poprawa sytuacji społecznej i zdrowotnej mieszkańców,
- powołanie instytucji zajmującej się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Strategia przyjęta została w 2004 roku, jednak zarówno misja gminy jak i wyznaczone w niej cele strategiczne i operacyjne są nadal aktualne. Zakłada ona podjęcie działań w kierunku rozwoju infrastruktury służącej środowisku. Stwarza to podstawy dla wypracowania celów i priorytetów programu ochrony środowiska dla gminy Dobrze zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju.

1.2. Cele polityki przestrzennej

Cele polityki przestrzennej wyodrębnione zostały w oparciu o uwarunkowania rozwoju gminy, w tym:

- preferencje rozwoju
- ograniczenia rozwoju
- cele określone w strategii rozwoju gminy

W zależności od hierarchii celów odnoszą się do całego obszaru gminy bądź wyróżnionych sfer lub działań polityki przestrzennej.

W wyznaczonych celach dążyć się powinno do stopniowej likwidacji zagrożeń oraz wykorzystania szans jakimi gmina dysponuje.

Jako główny nadrzędny cel dla gminy Dobrze przyjmuje się:

**„Poprawa warunków życia mieszkańców
przy zachowaniu równowagi
między wielofunkcyjnym rozwojem społeczno - gospodarczym,
a środowiskiem przyrodniczo – kulturowym”**

Realizacja celu głównego wiąże się bezpośrednio ze sformułowaniem celów pośrednich (szczegółowych). Cele pośrednie to:

- przyrodnicze
 1. Ochrona i wzmocnienie środowiska przyrodniczego
 2. Racjonalne zagospodarowanie walorów krajobrazowo – turystycznych
 3. Zwiększenie lesistości gminy
 4. Zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych
 5. Poprawa jakości wód powierzchniowych ze szczególnym naciskiem na obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego
 6. Zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją i nadmierną eksploatacją

7. Regulacja stosunków wodnych na gruntach rolnych – poprawa systemów melioracyjnych w celu zminimalizowania deficytu wody
- kulturowo – krajobrazowe
 1. Zachowanie i ochrona dóbr dziedzictwa kulturowego
 2. Kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego
 - społeczne
 1. Wzrost poziomu życia mieszkańców poprzez wzrost dochodów mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb podstawowych społeczeństwa
 2. Wzrost poziomu wykształcenia społeczności lokalnej
 3. Ograniczenie bezrobocia w tym ukrytego w rolnictwie
 - gospodarcze
 1. Restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych
 - rozwój małych i średnich przedsiębiorstw przy wykorzystaniu surowców lokalnych, głównie rolniczych i leśnych
 - rozwój usług dla obsługi rolnictwa szczególnie w zakresie skupu i przechowywania produktów rolnych
 - tworzenie miejsc pracy w obsłudze rolnictwa
 2. Tworzenie pozarolniczych miejsc pracy
 3. Racjonalne zagospodarowanie walorów krajobrazowo – turystycznych oraz wykorzystanie szans do rozwoju agroturystyki
 - infrastruktury technicznej
 1. Rozwój mediów infrastruktury technicznej jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno – gospodarczego oraz osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego
 - rozbudowę sieci kanalizacyjnej zgodnie z wyznaczonym obszarem aglomeracji kanalizacyjnej,
 - tworzenie warunków dla dalszej realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - dalszą rozbudowę i przebudowę sieci wodociągowej,
 - stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych niskoemisyjnych i/lub bezemisyjnych
 - wdrożenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo.
 2. Usprawnienie funkcjonowania układu komunikacyjnego
 - systematyczną poprawę nawierzchni dróg,
 - zabezpieczenia miejsc parkingowych przy obiektach usługowych.
 - przestrzenne
 1. kształtowanie ładu przestrzennego gminy szczególnie poprzez ograniczenie rozproszenia zabudowy
 2. kształtowanie i rozwój centrum usługowego wsi gminnej Dobre oraz usług wielofunkcyjnych w miejscowości Krzywosądz, Dęby, Przysiek, Byczyna, Bronisław,
 3. przygotowywanie terenów dla rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usług wielofunkcyjnych.

2. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WYNIKAJĄCE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego uchwalony Uchwałą Nr XXI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. Sejmiku Województwa, sporządzony został zgodnie z nieobowiązującą już ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym.

Współzależność pomiędzy ustaleniami planu województwa a studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy reguluje obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z zapisami w/w ustawy wójt sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

W studium określa się w szczególności obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego uwzględnia „Koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” oraz opracowaną wcześniej strategię rozwoju naszego regionu.

Nadrzędnym celem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego jest „Budowa konkurencyjnych struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”. O konkurencyjności struktur przestrzennych decyduje przede wszystkim: stopień koncentracji potencjału ludzkiego i gospodarczego, atrakcyjność warunków życia i inwestowania oraz dobra dostępność komunikacyjna.

Przyjęty cel, z uwagi na zróżnicowane uwarunkowania lokalne poszczególnych obszarów i miejscowości, będzie w wieloraki sposób realizowany. Każdorazowo jednak przyjęte zasady i kierunki gospodarowania przestrzenią powinny skutkować zwiększeniem atrakcyjności obszaru w oparciu o lokalne wartości przyrodnicze i kulturowe, podwyższone standardy życia mieszkańców, wyposażenie w sprawne systemy infrastruktury technicznej i dogodne powiązania komunikacyjne.

Nadrzędnym celem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego jest „Budowa konkurencyjnych struktur funkcjonalno-przestrzennych” podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców. O konkurencyjności struktur przestrzennych decyduje przede wszystkim: stopień koncentracji potencjału ludzkiego i gospodarczego, atrakcyjność warunków życia i inwestowania oraz dobra dostępność komunikacyjna.

W planie zagospodarowania przestrzennego, wzmocnienie koncentracji potencjału zamierza się uzyskać przez właściwe ukształtowanie sieci osadniczej.

Rozwój i zagospodarowanie, których źródłem będą największe ośrodki miejskie województwa, będzie przez nie generowany w pierwszej kolejności wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, kreując pasma wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa, stanowiące bardzo ważny element polityki przestrzennej, zostały określone dla całego województwa w układzie trzech sfer: sieci osadniczej, środowiska przyrodniczego i kulturowego, komunikacji i infrastruktury technicznej oraz obronności i bezpieczeństwa państwa, z których wynikają kierunki zagospodarowania dla jednostek szczebla powiatowego i gminnego.

Podstawowe kierunki działań związane z rozwojem i kształtowaniem sieci osadniczej w województwie zakładają wzmocnienie jej potencjału, podniesienie jakości życia mieszkańców, wykorzystanie walorów turystycznych oraz ochronę dziedzictwa kulturowego.

Kształtowanie sieci osadniczej w województwie będzie obejmować działania zmierzające do jej rozwoju poprzez wyposażenie miast poszczególnych poziomów hierarchicznych w instytucje obsługi mieszkańców, stosownie do ich pozycji w sieci i zasięgu oddziaływania

W hierarchii sieci osadniczej Radziejów pełni rolę ponadlokalnego ośrodka równoważenia rozwoju jako ośrodka powiatowego, miejskiego i gminnego. Jego zadaniem jest zapewnienie instytucjonalnej obsługi mieszkańców stosownie do jego pozycji w sieci zasięgu oddziaływania oraz zapotrzebowania na poszczególne usługi przede wszystkim w zakresie: edukacji (na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i średnim a także pomaturalnym), leczenia szpitalnego oraz podstawowej opieki zdrowotnej, kultury i bezpieczeństwa publicznego, instytucji sektora biznesu, pomocy społecznej, obsługi turystyki i rolnictwa oraz wdrażanie podstaw wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie dla przyszłych pokoleń. Ogół tych działań będzie korzystnie wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców.

Dla podniesienia konkurencyjności i aktywizacji gospodarczej rejonu konieczne jest podjęcie działań prowadzących do ochrony i wykorzystania zasobów przyrodniczych oraz prawidłowego zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Kierunkiem działań planistycznych w zakresie komunikacji jest poprawa powiązań podnoszących atrakcyjność rejonu. Rozwój systemów gazowniczych i wodno-ściekowych wpłynie na

podniesienie jakości życia mieszkańców oraz poprawę czystości powietrza atmosferycznego i wód. Rozbudowa systemów energetycznych zapewni bezpieczeństwo energetyczne województwa jak również zagwarantuje odbiorcom dostawę energii elektrycznej zgodnej z wymogami, standardami i normami ogólnokrajowymi.

Uszczegółowieniem kierunków zagospodarowania przestrzennego całego województwa, w tym gminy Dobrze jest spis zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne. Jest to jednocześnie konkretyzacja zamierzeń ogólnie zarysowanych w „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, a mających swoje odzwierciedlenie w przestrzeni fizycznej województwa. Większość zadań wynika z przyjętych, bądź zaakceptowanych dokumentów źródłowych o charakterze strategicznym i programowym, Kontraktu Wojewódzkiego, Programu Rozwoju Województwa do 2010 r. oraz ustaw szczególnych.

W obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, gminy Dobrze dotyczą następujące zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne:

- nr 80 - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 266

Charakter nieinwestycyjny mają zadania:

- nr 2 - Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze
- nr 47 - Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci

Gminy dotyczą także następujące zadania o znaczeniu ogólnowojejewódzkim:

- nr 39 - Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
- nr 40 - Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020

W zależności od szczegółowego sposobu i zakresu przestrzennego realizacji zadań (plan nie precyzuje w tym przypadku dokładnej lokalizacji i zakresu działań), gminy mogą dotyczyć także następujące zadania:

- nr 6 - Regulacja i odbudowa rzek i kanałów w zlewni Noteci i Wełny (Kanał Kuśnierz, Kanał Smyrnia, Smyrnia Mała, Kcynka, Pomorka, Kanał Złotnicki, Dziemionna, Struga Śleska, Rokitka, Panna Północna, Bachorze, Kanał Gocanowski, Gaśawka, Wełna, Potok Kołdrąbski, Struga Sadowiecka, Kanał Ciechrz-Bożejewice, Potok Uścikowski, Rawka i Biała Struga)
- nr 48 - Modernizacja wadliwie funkcjonujących systemów melioracyjnych, w szczególności na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim i Kujawach
- nr 49 – Realizacja obiektów małej retencji wód, w szczególności w zlewniach: Noteci, Wełny, Orli, Kamionki, Sępoleńki, Krówki, Osy, Lutryny, Rypienicy, Strugi Toruńskiej i Rużca

Podkreślić należy, że zadania zapisane w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego podlegały systematycznej realizacji, stąd obecnie są w różnym stopniu zrealizowane.

Gmina leży poza obszarami koncentracji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej znaczenia ogólnowojejewódzkiego oraz poza systemem obszarów chronionych najwyższych kategorii – stąd też liczba wymienionych powyżej zadań, jest stosunkowo niewielka.

Spośród obecnie eksponowanych priorytetów rozwoju województwa, należy zwrócić uwagę na następujące aspekty:

- przeciwdziałanie skutkom deficytu wody dla rolnictwa na Kujawach,
- rozwój innowacyjności,

ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,

- ochrona środowiska przyrodniczego (w tym krajobrazu) oraz kulturowego przed nadmierną ekspansją energetyki wiatrowej (rozwój energetyki wiatrowej pod warunkiem respektowania wyznaczonych stref ograniczeń), jednocześnie preferowanie innych rodzajów energetyki odnawialnej.

Obecnie trwają prace nad aktualizacją Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego. W projekcie planu w tabeli zawierającej wykaz inwestycji celu publicznego o

znaczeniu ponadlokalnym, w dziale IV – inwestycje o znaczeniu wojewódzkim znalazły się między innymi takie przedsięwzięcia jak:

- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 566 (Ciechocinek – Konin),
- Budowa stacji transformatorowej 110/15kV Bądkowo wraz z liniami zasilającymi z GPZ Włocławek Azoty do GPZ Radziejów (przez teren gminy Dobre).

3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Zgodnie ze „Strategią”, misją rozwoju dla gminy Dobre jest: „Wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy gminy podstawą wzrostu konkurencyjności i zasobności jej mieszkańców”.

Ustalenia studium wskazują uwarunkowania, możliwości, kierunki i zasady przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy umożliwiając podjęcie działań zmierzających do pełnej realizacji wytyczonych „Strategią” celów.

Rozwój przestrzenny gminy jest zdeterminowany warunkami naturalnymi oraz istniejącym zainwestowaniem. Istotne znaczenie ma również zainwestowanie poza granicami administracyjnymi, na obszarze gmin przyległych.

Rozwój gminy polegać będzie z jednej strony na przekształceniach funkcjonalnych i przestrzennych oraz wypełnieniu istniejących struktur w ramach terenów już zurbanizowanych, z zachowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, z drugiej strony na przygotowaniu technicznym i planistycznym nowych terenów do inwestowania zarówno przez mieszkańców gminy jak i inwestorów z zewnątrz.

3.1. Ogólne zasady polityki przestrzennej

Ustalenia zawarte w kolejnych rozdziałach niniejszego Studium określają kierunki działań, jakie należy podjąć w celu realizacji przyjętej polityki przestrzennej gminy. Nie przesądzają one jednak o granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

Zadaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie polityki przestrzennej i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Zasady polityki przestrzennej są pochodnymi misji rozwoju gminy przyjętej w uchwalonej Strategii, wniosków wynikających z istniejącego zagospodarowania, rozwoju przewidywanego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania oraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

Na terenie gminy pewnym ograniczeniem urbanistycznym są historyczne założenia parkowo-dworskie.

Poważnym ograniczeniem dowolności kształtowania zabudowy gminy, jej funkcji i wielkości są tereny erozyjne o bardzo zróżnicowanej rzeźbie terenu i dużych spadkach. Będą to wszystkie obszary o spadkach powyżej 8%.

Ograniczeniami rozwoju przestrzennego gminy w zakresie inwestycji są jak już wcześniej wspomniano obszary objęte ochroną konserwatorską, obszary o niekorzystnych warunkach fizjograficznych, kompleksy gruntów chronionych wysokich klas bonitacyjnych, kompleksy lasów, strefy ochronne ujęć wody oraz inne obszary chronione lub do ochrony.

Preferencjami rozwoju przestrzennego gminy Dobre w zakresie inwestowania są grunty niskich klas bonitacyjnych, obszary rolne posiadające zgody na zmianę sposobu użytkowania, obszary o dobrych i dogodnych warunkach fizjograficznych, tereny stanowiące własność komunalną i państwową, a przede wszystkim tereny uzbrojone i z możliwością łatwego przyłączenia do sieci infrastruktury technicznej.

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej:

- wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych poprzez ich restrukturyzację (zmiana przeznaczenia, technologii) z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,

- minimalizacja konfliktów wynikających z przesłanek funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze,
- dążenie do zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zielonych i ich powiązania z terenami cennymi przyrodniczo (utworzenie gminnego systemu ekologicznego w powiązaniu z regionalnymi korytarzami ekologicznymi wynikającymi ze zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego),
- dążenie do pełnego zabezpieczenia obsługi ludności w zakresie dostępu do sfery usług publicznych,

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania środowiska przyrodniczego:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie nowych struktur przyrodniczych w oparciu o zbiorniki wodne, cieki i korytarze ekologiczne,
- zachowanie ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem,
- ograniczenie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- porządkowanie gospodarki rolnej i ściekowej w wyznaczonych obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego,
- w stosunku do terenów zainwestowanych należy przyjąć taki kierunek zmian, który będzie gwarantował poprawienie ich biologicznych i topoklimatycznych warunków oraz zachowanie standardów jakości środowiska (klimatu akustycznego, jakości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych),
- w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania należy przyjąć takie kierunki zmian, które gwarantowałyby będą zachowanie optymalnych „normatywów urbanistycznych” i zachowanie standardów jakości środowiska, przy zachowaniu zasady rozwoju zrównoważonego w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności współczesnej, jak i przyszłych pokoleń”.

Przyjmuje się podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów komunikacyjnych:

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym,
- kształtowanie sprawnego układu komunikacji wewnętrznej poprzez m. in. realizację nowych i przebudowę istniejących dróg podstawowego i wspomagającego układu komunikacyjnego, dostosowanych do kierunku rozwoju struktur gminnych i potrzeb przewidywanych funkcji,
- system komunikacyjny kształtować z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów i zagrożeń dla bezpośredniego otoczenia drogą lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych,
- realizację ścieżek rowerowych, pełniących funkcję turystyczną, a jednocześnie zapewniających alternatywą w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego formę dojazdów do pracy, szkół i usług oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego,

Przyjmuje się podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej:

- stworzenie sprawnego gminnego systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody dostosowane do wymogów ochrony środowiska wraz z przebudową i rozbudową gminnych sieci wodociągowych – gwarantujących nieprzerwane dostawy wody dobrej jakości,
- rozwiązanie gospodarki ściekowej w oparciu o rozbudowany rozdzielczy system sieci kanalizacyjnych odprowadzających ścieki do oczyszczalni ścieków w Dobrem oraz dalszą realizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
- aktualizacja „Koncepcji programowej gazyfikacji gminy” i stworzenie systemu zaopatrzenia gminy w gaz ziemny wysokometanowy po wybudowaniu gazociągu zasilającego gminę z jego włączeniem do gazociągu dystrybucyjnego wysokiego ciśnienia będącego własnością Pomorskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. lub zasilanie z istniejących i planowanych gazociągów średniego ciśnienia na obszarach sąsiednich powiatów,
- stworzenie możliwości dla realizacji lokalnych i indywidualnych źródeł ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne niskoemisyjne i bezemisyjne,
- budowę nowych stacji transformatorowych, rozbudowę i modernizację w zależności od potrzeb linii średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju gminy,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie, w celu umożliwienie korzystania z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych

- budowę Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w oparciu o regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnacu (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego regionu, między innymi gminą Dobre) oraz objęcie 100% mieszkańców gminy obsługiwanych przez RGOK, zgodnie z projektem planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023 oraz objęcie 100% mieszkańców gminy selektywną zbiórką odpadów.

3.2. Funkcje gminy i struktura sieci osadniczej

Podstawową funkcją gminy jest i będzie rolnictwo z uwagi na znaczny udział gleb wysokich klas bonitacyjnych, oraz położenie w strefie żywicielskiej miasta Radziejowa.

Rozwój funkcji podstawowej będzie wiązał się z restrukturyzacją rolnictwa i dostosowaniem do wymogów gospodarki rynkowej. O działaniach w tej dziedzinie będą decydować nie tylko władze samorządowe, ale w znacznym stopniu reformy systemowe w skali ogólnokrajowej.

Prawidłowe funkcjonowanie gminy związane będzie z możliwie niekonfliktowym rozwojem funkcji podstawowej i funkcji towarzyszących, nie kolidującym z warunkami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym dla mieszkańców gminy jest i będzie miejscowość gminna – Dobre. Jest to jednocześnie lokalny ośrodek rozwoju funkcji mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej, usługowej i produkcyjno – usługowej.

Ośrodkami wiejskimi wspomagającymi miejscowość gminną są miejscowości Krzywosądz, Byczyna, Bronisław, Przysiek, Dęby.

3.3. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów – strefy polityki przestrzennej

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzennego gminy jest określenie preferencji poszczególnych obszarów do różnego sposobu zagospodarowania.

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju gminy oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju gminy Dobre wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

Struktury osadnicze gminy są średnio wykształcone, przeważa w znacznym stopniu zabudowa rozproszona. Dokonano próby koncentrowania zabudowy mieszkaniowo - usługowej w większych wykształconych strukturach i najbardziej skupionej zabudowy w rejonach usług.

3.3.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy

Na kształtowanie struktury miały i mają duży wpływ uwarunkowania gospodarczo – ekonomiczne oraz złożone przez mieszkańców wnioski o zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych na cele mieszkaniowe i inwestycyjne. Zasadą podziału terenu gminy na strefy było wyodrębnienie terenów spójnych pod względem istniejącego zagospodarowania oraz możliwości dalszego ich rozwoju; przeznaczonych pod różne funkcje według lokalnego zapotrzebowania oraz predysponowanych do zróżnicowanych form zagospodarowania.

Z uwagi na zróżnicowanie poszczególnych stref zarówno pod względem istniejącego sposobu zagospodarowania, jak i dalszego rozwoju, w projekcie studium przyjęto ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania zarówno dla poszczególnych stref, jak i kompleksowo dla całej gminy. Przedstawione ustalenia stanowią wytyczne do zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W celu określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawionych w formie ogólnych zasad rozwoju przestrzennego **przyjmuje się podział gminy Dobre na strefy funkcjonalno – przestrzenne:**

W – strefa – wielofunkcyjna mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna, w ramach której wyznacza się:

- MU – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej
- PU – tereny zabudowy produkcyjno – usługowej,
- U – tereny zabudowy usługowej,

- US – tereny usług sportu,
- WH – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych),
- ZP – tereny zieleni (parki),
- ZL – tereny lasów,
- ZC – teren cmentarza
- EW – tereny istniejących elektrowni wiatrowych

R1 i R2 – strefa – rolniczo – osadnicza, w ramach której wyznacza się:

- WH – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych),
- ZL i ZLd – tereny lasów (istniejące lasy (w tym lasy ochronne) i tereny wyznaczone do dolesienia),
- MU – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej,
- PG – tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin,
- UT – tereny rekreacyjno-sportowe,
- ZP – tereny zieleni (parki),
- ZC – teren cmentarza
- UE – użytki ekologiczne
- EW – tereny istniejących elektrowni wiatrowych i wskazane do lokalizacji elektrowni wiatrowych

E – strefa – ekologiczna, w ramach której wyznacza się:

- WH – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych),
- ZL i ZLd – tereny lasów (istniejące lasy i tereny wyznaczone do dolesienia),
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej,
- PG – tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin,

Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów oraz sposobie ich zagospodarowania określono na podstawie analiz dotyczących:

- ograniczeń dla zabudowy i zagospodarowania terenu wynikających z wymogów ochrony przyrody, ochrony zabytków, ochrony środowiska i zdrowia ludzi, zagrożeń powodziowych,
- istniejącego wyposażenia gminy w obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej oraz możliwości jej rozwoju,
- istniejącego zagospodarowania terenów,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów określonego w dotychczas obowiązującym studium,
- złożonych wniosków do zmiany studium,
- wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Granice terenów przeznaczonych do zabudowy należy traktować jako wytyczne, a ich ostateczny przebieg będzie ustalony na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W – strefa – wielofunkcyjna mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna

W strefie W wyznacza się tereny produkcyjno – usługowe w miejscowości gminnej Dobrze oraz dopuszcza się możliwość lokalizacji w strefie funkcji produkcyjno – usługowej, tj. przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, lecz ewentualne uciążliwości inwestycji dla środowiska i zdrowia ludzi muszą się mieścić w granicach własności.

W zabudowie mieszkaniowej dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z obsługą mieszkańców również jako zabudowy usługowej wolnostojącej na wydzielonych działkach.

Na terenach po byłej Cukrowni Dobrze, w sąsiedztwie zbiorników wodnych, przeznaczonych w studium pod funkcję produkcyjno – usługową, ustala się zakaz lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (składowisk odpadów, zakładów utylizacji odpadów itp.), wymagających obligatoryjnie sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Dopuszcza się na tych terenach lokalizację inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko dla których

przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko nie wykaże negatywnego oddziaływania. Uciążliwość planowanych inwestycji powinna zamknąć się w granicach własności inwestora.

Dla każdej lokalizacji zakładu produkcyjno – usługowego, usług uciążliwych zgodnie z obowiązującymi przepisami, a obecnie objętych Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 12 listopada 2010r. Nr 213 poz. 1397), na etapie wydawania pozwolenia na budowę każdorazowo należy przeprowadzić postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego - jako zadanie priorytetowe uznaje się likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne niskoemisyjne i bezemisyjne.

Szczególną ochroną powinny być objęte zadrzewienia przydrożne oraz zieleń towarzysząca obiektom przemysłowym, produkcyjnym, usługowym i innym, z równoczesnymi wskazaniem do wprowadzania nasadzeń nowych i odtwarzania zniszczonych.

Lokalizacja nowych obiektów powinna być objęta wymogiem zagospodarowania terenu z udziałem zieleni izolacyjnej lub towarzyszącej.

Tereny rolne włączone w obszar strefy, przy przekształcaniu na cele mieszkaniowe, mieszkaniowo – usługowe i usługowe, wymagają rozwiązań projektowych w zakresie podziałów geodezyjnych, wydzielenia dróg wewnętrznych dla obsługi komunikacyjnej i uzbrojenia terenu.

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz zakłada się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych związanych z planowaną nową zabudową.

Ustala się zakaz lokalizowania w strefie nowych elektrowni wiatrowych.

Strefa R1 i R2 – strefa rolniczo – osadnicza

W obrębie strefy wiejskiej ustala się następujące rodzaje działalności:

- wysokotowarowe rolnictwo z promocją produkcji rolnej przyjaznej środowisku,
- rolnictwo ekologiczne,
- zabudowa zagrodowa
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna na wydzielonych działkach,
- usługi podstawowe – głównie dla obsługi mieszkańców, oraz związane z kompleksową obsługą rolnictwa,
- składy, magazyny i obiekty przechowalnicze,
- rozwój przemysłu rolno – spożywczego,
- prowadzenie działalności gospodarczej w ramach gospodarstw rolnych i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- dopuszczenie przeznaczenia terenów do produkcji energii elektrycznej z niekonwencjonalnych źródeł energii (elektrownie wiatrowe, biomasa),
- komunikacja i infrastruktura techniczna,
- ochrona środowiska przyrodniczego.

W zakresie gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną ustala się ochronę gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych wraz z urządzeniami melioracji podstawowych i szczegółowych przed wyłączeniem z produkcji rolnej. Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

Dopuszcza się wprowadzanie nowej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z obsługą komunikacyjną.

Należy opracować szczegółowe kryteria wprowadzania nowej zabudowy w zakresie gabarytów, geometrii i pokrycia połaci dachowych, dopuszczalnych do stosowania materiałów budowlanych, kolorystyki itp.

Dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z istniejącą i planowaną zabudową mieszkaniową jednorodziną i zagrodową

Zaleca się zalesianie i zadrzewianie gruntów niskich klas bonitacyjnych.
Dopuszcza się lokalizację w obszarze strefy odnawialnych źródeł energii m.in. elektrowni wiatrowych.

E – strefa – ekologiczna

Strefa obejmuje tereny położone w północnej części gminy, w dolinie kanału Bachorzy. Strefa stanowi część korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim, ujętego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko–pomorskiego.

Kanał Bachorze łączący poprzez rzekę Zgłowiączkę, Wisłę z Gopłem jest głównym elementem sieci hydrograficznej tej strefy. Kanał Bachorza wykorzystuje pradolinę, którą wody prawej Wisły odpływały ku zachodowi w fazie poprzedzającej powstanie pradoliny Noteci. Później, przez długi czas dolina Bachorzy stanowiła ramię pomocnicze Wisły. Ciek ten stanowiący jeszcze w XV wieku drogę żeglowną jest obecnie kanałem melioracyjnym. Jego średni przepływ przy ujściu do Zgłowiączki koło Nowego Młyna (na północ od Brześcia kujawskiego) wynosi zaledwie 0,15 m³/sek. Lustra wody w rzece znajduje się na wysokości 81,6-82,6 m n.p.m. Do Bachorzy uchodzi szereg cieków (bez nazw) płynących z północy i północnego zachodu i południa. Cieki te charakteryzują się niewielkimi przepływami, a w czasie suchych lat wysychają i nie funkcjonują.

Południowej części doliny kanału Bachorze towarzyszą występujące na powierzchni piaszki eoliczne, w części północnej występują tereny o rzeźbie bardziej urozmaiconej.

Utrzymuje się na tym terenie istniejącą zabudowę zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną. Nie wyznacza się w tej strefie nowych terenów inwestycyjnych.

W zakresie gospodarki ściekowej - jako zadanie priorytetowe zakłada się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego - jako zadanie priorytetowe uznaje się likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne niskoemisyjne i bezemisyjne.

Dopuszcza się lokalizację nowych obiektów w ramach istniejącej zabudowy zagrodowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej, która powinna być objęta wymogiem zagospodarowania terenu z co najmniej 70% udziałem powierzchni biologicznie czynnej.

Zabudowa gruntów zmeliorowanych musi zapewniać ochronę melioracji na terenach sąsiednich gruntów rolnych.

Utrzymuje się istniejący układ dróg publicznych zakładając ich przebudowę do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych klasom dróg oraz dopuszcza się budowę nowych dróg publicznych i wewnętrznych niezbędnych dla funkcjonowania istniejącej zabudowy.

Wprowadza się zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych jak i innych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których wymagane jest przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko z dopuszczeniem eksploatacji kruszywa naturalnego w obszarach wskazanych w studium.

Część terenu w strefie objęta jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przyjętym Uchwałą Nr XXIX/173/01 Rady Gminy Dobrze z dnia 25.10.2001r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 15 poz. 276 z dnia 15.03.2002r.) w zakresie „wprowadzenia linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia na terenach rolnych w północnej części gminy przez sołectwa Smarglin, Bronisław i Krzywosądz”. Aktualne plany inwestycyjne, zarówno Polskich Sieci Elektroenergetycznych jak Energa Operator Oddział w Toruniu, nie przewidują na wyznaczonym planem obszarze przebiegu linii elektroenergetycznej najwyższych napięć NN i wysokich napięć WN, w związku z powyższym nie wprowadzono, dla tego terenu, takiej funkcji w projekcie studium.

Na terenie gminy w wyznaczonych strefach funkcjonalno-przestrzennych wyznacza się obszary:

PG – tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin

Eksploatację surowców naturalnych prowadzić z zastosowaniem środków ograniczających szkody w środowisku przyrodniczym.

Obowiązuje zachowanie filarów ochronnych wyrobisk odkrywkowych zgodnie z Polską Normą PN-G-02100.

Ustala się zakaz lokalizowania w terenach powierzchniowej eksploatacji kruszywa zabudowy mieszkaniowej.

Eksploracja odkrywkowa złoża powinna się odbywać zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego – także w zakresie ustalenia granic i sposobów zagospodarowania terenów i obiektów podlegających ochronie.

Działalność związana z eksploatacją złoża powinna być prowadzona w taki sposób, aby nie powodować szkód i uciążliwości na terenach sąsiednich nieruchomości. Odpowiedzialność za ewentualne szkody związane z tą działalnością regulują przepisy prawa geologicznego i górniczego oraz Kodeksu Cywilnego.

Realizacja powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego spowoduje zmiany w stosunkach wodnych, a także wzrost natężenia hałasu oraz potencjalną możliwość powstania zagrożeń zanieczyszczenia wód.

Dla minimalizacji negatywnych skutków dla środowiska naturalnego i życia ludzi związanych z prowadzeniem powierzchniowej eksploatacji kruszywa należy przestrzegać następujących ustaleń:

- eksploatację złoża prowadzić przy zachowaniu podstawowych środków ostrożności - nie spowoduje ponadnormatywnego zanieczyszczenia środowiska naturalnego i nie będzie miała ujemnego wpływu na tereny położone wokół złoża,
- wszelkie wpływy dotyczące robót górniczych muszą zamknąć się w granicach terenu górniczego,
- eksploatację kopaliny należy prowadzić zgodnie z uzyskaną koncesją, która uściśli warunki wydobywania,
- odpowiednio przechowywać paliwa, oleje itp. na terenie wyrobiska oraz nie składować odpadów stałych i płynnych,
- maszyny i środki transportu powinny spełniać wymagania norm w zakresie czynników szkodliwych oraz powinny być eksploatowane w sposób uniemożliwiający powstawanie pożarów, wycieków oleju czy smarów na powierzchnię terenu
- zabezpieczyć teren kopalni i powstające wyrobiska poeksploatacyjne przed zanieczyszczeniami komunalnymi,
- prowadzić eksploatację kruszywa zgodnie z dokumentacją geologiczną, w technologii ograniczającej ujemny wpływ na środowisko,
- ograniczyć powierzchnie utwardzone do niezbędnego minimum,
- zagospodarowanie terenów górniczych winno mieć charakter tymczasowy umożliwiający rekultywację terenu, którego charakter winien harmonizować i wzbogacać istniejący krajobraz,
- dokonywać rekultywacji terenów maksymalnie w krótkim terminie po zakończeniu eksploatacji kruszywa, proponuje się teren poeksploatacyjny zrehabilitować w kierunku wodno – rekreacyjnym, rolniczym lub leśnym, w uzgodnieniu ze Starostwem Powiatowym,
- wyłączenie z użytkowania gruntów rolnych i użytków zielonych tylko na czas eksploatacji kruszywa,
- prowadzone wydobywanie kruszywa naturalnego nie może powodować trwałych zmian w środowisku i stanowić zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz prowadzona eksploatacja nie może wpływać na pogorszenie się stanu czystości wód powierzchniowych i głębszych,
- przyjmuje się zasady i warunki ochrony gruntów rolnych:
 - zdjętą warstwę nadkładu gleby należy zabezpieczyć poprzez składowanie na wyznaczonym terenie i wykorzystać do rekultywacji wyrobiska,
 - po zakończeniu eksploatacji należy bezzwłocznie przystąpić do rekultywacji wyrobisk,
 - zabrania się składowania odpadów i przeznaczenia terenów poeksploatacyjnych na składowisko odpadów stałych i płynnych.

EW – tereny istniejących elektrowni wiatrowych oraz wskazane do lokalizacji elektrowni wiatrowych

W wielu krajach analizuje się wpływ elektrowni wiatrowych na każdy aspekt środowiska, do którego również zalicza się człowieka. Może wystąpić obniżenie komfortu zamieszkania przez bliskość siłowni, co jest zazwyczaj spowodowane błędną lokalizacją. Pracujące elektrownie wiatrowe emitują hałas aerodynamiczny (ruch łopat wirnika) oraz mechaniczny (praca generatora i przekładni). Pierwszy z nich może przejawiać się w postaci jednostajnego szumu, który przy mniejszych odległościach może być odebrany jako uciążliwy. Natomiast hałas mechaniczny w nowoczesnych konstrukcjach został zredukowany do minimum i nie powinien być uciążliwy, przy zastosowaniu nowych fabrycznie turbin.

Odczuwalny w domu hałas turbin wiatrowych prowadzi do tzw. choroby wibroakustycznej. Choroba ta po ponad 10 letnim oddziaływaniu dźwięków niskich częstotliwości, także przez turbiny wiatrowe objawia się w fazie końcowej patologiami neurologicznymi i neuropsychiatrycznymi prowadzącymi między innymi do zmniejszenia wartości poznawczych, znacznego obniżenia ilorazu pamięci oraz zaburzeń neurologicznych. Przyczyna tych wszystkich chorób są naukowo udowodnione zmiany na poziomie molekularnym w komórkach wywołane przez infradźwięki i dźwięki niskich częstotliwości.

Przy lokalizacji farmy wiatrowej w odniesieniu do odległości od dróg publicznych ma zastosowanie art. 43 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007r. Nr 19 poz. 115 z późn. zm.). Natomiast w odniesieniu do zabudowań zastosowanie mają normy w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826).

Elektrownie wiatrowe powodują efekty optyczne, powodując efekt migotania cienia. Migotanie to może powodować dekoncentrację i wywoływać stany chorobowe takie jak migrena.

W chwili obecnej cała procedura związana z postawieniem farmy wiatrowej jest bardzo skrupulatna i prowadzona przy współpracy z ekologami oraz ornitologami. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) inwestycje związane z realizacją farm wiatrowych wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

Wpływ elektrowni wiatrowych na krajobraz jest traktowany jako jedno z poważniejszych oddziaływań. W stanie wzniesienia siłownia wiatrowa może osiągać wysokość ok. 150 metrów i wysokości te z czasem będą rosły. Ukształtowanie i zagospodarowanie terenu oraz liczebność turbin mogą powodować widoczność farm wiatrowych ze znacznych odległości. Przez wiele osób elektrownie wiatrowe są postrzegane jako nowoczesne i przyjazne środowisku instalacje, posiadające jednocześnie prosty i wyrafinowany kształt. Zależy to jednak od osobistych upodobań i opinii oceniającego. Należy jednak pamiętać, że elektrownie wiatrowe są alternatywą dla konwencjonalnych źródeł energii, które mają nieporównywalnie większy wpływ na krajobraz.

Dopuszcza się lokalizację farm wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na terenach wskazanych w projekcie zmiany studium w ramach wyznaczonych stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zapewniających wymogi ochrony środowiska oraz nie kolidujących z funkcją mieszkaniową, przy jednoczesnym zachowaniu odległości wynikających z aktualnie obowiązujących przepisów prawa i odrębnych opracowań eksperckich określających prognozę oddziaływania planowanych elektrowni wiatrowych na środowisko (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826) z wyłączeniem terenów podlegających ochronie prawnej,

Utrzymuje się istniejące lokalizacje elektrowni wiatrowych oraz wskazuje się 3 planowane lokalizacje elektrowni wraz ze strefami związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Dla terenów wskazanych do lokalizacji elektrowni wiatrowych wprowadza się następujące zasady zagospodarowania:

- realizacja inwestycji wyłącznie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- przed podjęciem uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego przeprowadzić szczegółowe rozpoznanie przyrodnicze tych obszarów, na podstawie którego będzie można dopuścić lub wykluczyć lokalizację planowanego przedsięwzięcia. W/w opracowanie wykonane przez ornitologa i chiropterologa powinno zawierać ocenę wpływu lokalizacji planowanych elektrowni wiatrowych w wyznaczonych terenach na awifaunę i chiropterofaunę. Podstawowe dane, które umożliwią taką ocenę to:
 - informacje o środowisku przyrodniczym przedmiotowego obszaru, występowanie siedlisk potencjalnie wykorzystywanych przez ptaki i nietoperze oraz gatunki, które te siedliska wykorzystują,
 - dane zebrane w trakcie wizji lokalnej obszaru – wstępne rozpoznanie potencjalnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych gatunków ptaków i nietoperzy, możliwości występowania szlaków migracji i korytarzy ekologicznych;
 - dane ilościowe i jakościowe pochodzące z przeprowadzonych wizji terenowych na danym obszarze,
 - analiza fizjografii terenu – występowanie elementów topografii terenu sprzyjających

- koncentracji przelotów lokalnych oraz występowania korytarzy przelotów ponadlokalnych (np. doliny rzeczne, tereny podmokłe, tereny zadrzewione),
- opinia ornitologa oraz chiropterologa z informacją, czy przedmiotowa lokalizacja jest bezpieczna dla ptaków i nietoperzy, czy nie wystąpią znaczące negatywne oddziaływania na ich populacje wykorzystujące przedmiotowy obszar,
- ocena ornitologiczna powinna wykluczyć obszary, na których nie można lokalizować elektrowni wiatrowych z uwagi na bardzo duże ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania,
- dla terenów, które ocena ornitologiczna dopuści jako potencjalne miejsca lokalizacji projektów wiatrowych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy wykonać roczny monitoring ornitologiczny w celu doprecyzowania szczegółowych warunków lokalizacji turbin wiatrowych.

W przypadku braku realizacji elektrowni wiatrowych w obszarach wskazanych w studium – negatywna opinia ornitologiczna i chiropterologiczna, utrzymuje się rolnicze wykorzystanie terenu.

tereny ekologiczne łąkowo – bagienne – WH oraz korytarze ekologiczne o znaczeniu gminnym i międzygminnym, zlokalizowane w całym obszarze gminy

Tereny predysponowane do stanowienia zasobu biotycznego środowiska przyrodniczego gminy, stanowią trwałe użytki zielone. Tworzą je kompleksy roślinności łąkowo – bagiennej, położone przeważnie wzdłuż cieków wodnych, powinny być bezwzględnie chronione przed zmianą sposobu ich użytkowania. Zakłada się bezwzględne utrzymanie sposobu ich użytkowania i zakaz jego zmiany. Ustala się zakaz lokalizacji na tych terenach elektrowni wiatrowych.

tereny lasów – ZL (w tym lasy ochronne) oraz tereny dolesień – ZLd, położone w całym obszarze gminy

Istniejące kompleksy leśne oraz tereny objęte granicą rolno leśną, przeznaczone do zalesienia (stanowią grunty rolne słabych klas bonitacyjnych, które pod względem ekologicznym i ekonomicznym nie powinny być użytkowane rolniczo), oraz niewielkie tereny lasów ochronnych, położone w sołectwie Bodzanowo. Podstawowe kierunki kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej dotyczą ochrony zachowania istniejących powierzchni lasów przed wyłączeniami ich z produkcji leśnej.

Na terenach tych obowiązują proekologiczne, zasady gospodarowania ich zasobami:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urzędzenia lasów;
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia,
- zakaz realizacji zabudowy nie związanej funkcjonalnie z zagospodarowaniem i przeznaczeniem terenu,
- zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Łąki (zwłaszcza w północnej części gminy) mogą stanowić siedlisko cennych gatunków roślin i zwierząt, dlatego przeznaczenie użytków zielonych do zalesień powinno być poprzedzone oceną przyrodniczą w zakresie botanicznym i faunistycznym.

4. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

4.1. Tereny inwestycyjne

4.1.1. Tereny inwestycyjne rozwoju budownictwa mieszkaniowo – usługowego z możliwością realizacji usług nieuciążliwych oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa:

MU – zabudowa mieszkaniowo – usługowa

MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa

W zabudowie mieszkaniowo - usługowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych dla środowiska, związanych z obsługą mieszkańców również jako zabudowy usługowej wolnostojącej na wydzielonych działkach.

W zabudowie mieszkaniowo – usługowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej wprowadza się zakaz realizacji usług uciążliwych (przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko), z wyłączeniem niezbędnej infrastruktury technicznej.

Budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem zagrożeń i uciążliwości określonych w odrębnych przepisach.

4.1.2. Tereny inwestycyjne rozwoju działalności techniczno - inwestycyjnej:

PU – zabudowa produkcyjno – usługowa

Dla rozwoju działalności przemysłowej i produkcyjno – usługowej wyznacza się tereny w strefie wielofunkcyjnej mieszkaniowo – usługowo - produkcyjnej oraz istniejące tereny zabudowy produkcyjno – usługowej w pozostałych strefach.

Dopuszcza się na w/w terenach lokalizację usług uciążliwych i nieuciążliwych, również jako zabudowy usługowej wolnostojącej na wydzielonych działkach.

4.1.3. Tereny inwestycyjne rozwoju działalności usługowej:

U – zabudowa usługowa

Tereny przeznaczone na działalność usługową wyznacza się jako kontynuację istniejącej już zabudowy usługowej w strefach. Działalność usługowa uciążliwa (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko) może być prowadzona wyłącznie w wyznaczonych terenach produkcyjno – usługowych, natomiast działalność usługowa nieuciążliwa (nie zaliczona do przedsięwzięć mogących znacząco na środowisko) w wyznaczonych strefach mieszkaniowo – usługowych oraz w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, również jako zabudowa usługowa wolnostojąca na wydzielonych działkach.

W zabudowie usługowej nieuciążliwej dopuszcza się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na podstawie analiz urbanistycznych, w nawiązaniu do zabudowy sąsiedniej, z uwzględnieniem spójności kompozycji przestrzennej.

4.1.4. Tereny o innych funkcjach:

Tereny usług sportu – US – utrzymuje się dotychczasowe funkcje sportowe z wyposażeniem w nowe obiekty sportowe oraz dostosowanie terenów do szerokiej oferty sportowej.

Tereny rekreacyjno – sportowe – UT – tereny wyznaczone zgodnie z obowiązującym miejscowym planem wraz ze zbiornikami wodnymi – stawami przeznaczone dla rozwoju funkcji turystycznej i sportowej,

Tereny cmentarzy ZC – utrzymuje się dotychczasową funkcję, w pasie szerokości 50 m od terenu cmentarza wprowadza się zakaz zabudowy obiektami związanymi z obrotem artykułami spożywczymi.

Tereny zieleni (parki) – ZP – utrzymuje się istniejącą zielenią, dopuszcza się realizację obiektów małej architektury służących wypoczynkowi i rekreacji oraz wprowadza się obowiązek nasadzeń zieleni,

Tereny lasów (w tym lasy ochronne) – ZL – utrzymuje się istniejące tereny leśne, zachowanie powierzchni lasów przed wyłączeniem ich z produkcji leśnej,

Tereny dolesień – ZLd – grunty rolne słabych klas bonitacji, głównie V i VI, wyznacza się do dolesień, dolesienia składem gatunkowym powinny nawiązywać do warunków siedliskowych obszaru

Tereny infrastruktury technicznej i komunikacji:

Gminne składowisko odpadów – KO czynne, KOn - nieczynne.

Gminna oczyszczalnia ścieków – KK.

Ujęcia wody, studnie – W.

Stacje paliw – KS.

Stacje bazowe telefonii komórkowej – T.

4.2. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Właściwe zachowanie ładu przestrzennego na terenie gminy wiąże się z zachowaniem wskaźników i parametrów, które powinny być uwzględnione w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ogólne wskaźniki i zasady określające zagospodarowanie, ład przestrzenny i użytkowanie terenu:

- preferować budynki o dachach dwu i wielospadowych, nawiązujących architekturą do zabudowy sąsiedniej, utrzymując określoną kompozycję przestrzenną,
- realizować zabudowę z pełnym uzbrojeniem w zakresie podstawowych mediów infrastruktury technicznej,
- obiekty o funkcji produkcyjnej, usługowej i obsługi rolnictwa planować wraz z normatywną ilością miejsc parkingowych i postojowych,
- lokalizację obiektów uciążliwych dla środowiska planować pod warunkiem zachowania standardów emisyjnych, gwarantujących zachowanie uciążliwości w granicach własności terenu,
- zaleca się minimalne wymagania (wskaźniki) co do ilości miejsc postojowych (parkingowych) dla samochodów osobowych w przypadku nowej zabudowy:
 - budynki mieszkalne jednorodzinne – miejsca wg potrzeb inwestora na terenie jego nieruchomości,
 - budynki usługowe, handel detaliczny – 2-3 stanowiska postojowe na każde 100 m² powierzchni użytkowej, lecz nie mniej niż 2 stanowiska,
- szerokości pasów drogowych pod drogi publiczne (główne, zbiorcze, lokalne i dojazdowe) przyjmować zgodnie z § 8. 1 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 poz. 430 z późn. zm.),
- szerokości pasów drogowych pod drogi wewnętrzne prowadzące do więcej niż jednej nieruchomości w przypadku nowej zabudowy mieszkaniowej – co najmniej 10,0 m,
- z uwagi na ochronę przeciwpożarową wszelka zabudowa powinna być lokalizowana w odległości nie mniejszej niż 12 m od granic kompleksów leśnych,
- wszelką zabudowę realizować z udziałem terenów biologicznie czynnych, zaleca się co najmniej:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 50% powierzchni działki,
 - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – 45% powierzchni działki,
 - dla zabudowy usługowej – 40% powierzchni działki,
 - dla zabudowy produkcyjno - usługowej – 30% powierzchni działki.

Wskaźniki i parametry będą uszczegóławiane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem spójności kompozycji przestrzennej oraz lokalizacji danej funkcji na terenie gminy.

4.3. Tereny wyłączone z zabudowy

W skład terenów wyłączonych z zabudowy wchodzi:

- tereny lasów dla których nie dokonano zmiany przeznaczenia na cele inne niż leśne;
- obszary gruntów rolnych o wysokiej klasie bonitacyjnej (dopuszcza się odstępstwa na podstawie planów miejscowych w obszarach wyznaczonych w studium pod funkcje inwestycyjne);
- tereny zadrzewień, torfowisk, tereny łąkowo - bagienne i pastwiska;
- wody otwarte, rowy, oczka wodne,
- cmentarze wraz ze strefą 50 m wokół cmentarza (dopuszcza się zabudowę związaną z obsługą cmentarza np. kaplica),
- pasy wyłączenia spod zabudowy dla przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych,
- pasy drogowe dróg publicznych i wewnętrznych.

5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Prawidłowo realizowana polityka przestrzenna na obszarze gminy winna być postrzegana jako powiązanie założonych celów rozwoju z pożądanymi jego zmianami w strefach funkcjonalno - przestrzennych z zachowaniem i kształtowaniem jego systemu ekologicznego, zachowaniem obszarów i obiektów podlegających ochronie prawnej oraz eliminacją wszelkich zagrożeń mogących zakłócić jego stan i funkcjonowanie. Przestrzenny rozwój gminy powinien uwzględniać istniejące wartości przyrodnicze i krajobrazowe własne, jak również zasoby gmin sąsiednich.

5.1. Przyrodnicze kierunki rozwoju gminy

Ocena aktualnego stanu środowiska przyrodniczego na obszarze gminy oraz identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych i przestrzennych pozwalają określić ogólne przyrodnicze kierunki rozwoju przestrzennego gminy:

- zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji środowiska gminy,
- racjonalizacja wykorzystania terenów zieleni oraz lasów na cele rozwoju funkcji wypoczynkowo - rekreacyjnej,
- zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji obiektów na mocy przepisów odrębnych,
- zachowanie właściwych proporcji terenów otwartych (powierzchni terenów biologicznie czynnych) do terenów zainwestowanych,
- kształtowanie pasów zieleni o funkcji izolacyjnej i ochronnej wzdłuż ciągów komunikacji,
- kształtowanie przestrzeni zapewniające przewietrzanie obszarów zurbanizowanych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy jakości wód powierzchniowych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy jakości wód podziemnych oraz bezwzględna ochrona terenów komunalnych ujęć wód i przestrzeganie zasad zagospodarowania w ich strefach ochronnych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego,
- uwzględnienie zasad ochrony gruntów przed erozją - ochrona terenów osuwiskowych przed zainwestowaniem,
- uwzględnienie zasad ochrony gruntów rolnych, głównie pochodzenia organicznego przed zmianą użytkowania,
- zachowanie i ochrona wyznaczonego na obszarze gminy złoża węgla brunatnego zalegającego w północnej części gminy (złożo „Kobielice”),
- zachowanie terenów o prognostycznych i perspektywicznych zasobach kopalin pospolitych (złóż piasku i żwiru),
- eliminacja niezgodności pomiędzy użytkowaniem terenu a warunkami przyrodniczymi,
- wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami wraz z pełną realizacją Planu gospodarki odpadami dla gminy Dobrze.

Prawidłowo realizowana polityka gospodarki przestrzennej na obszarze gminy musi w pełni uwzględniać ochronę istniejącego systemu ekologicznego, eliminować wszystkie źródła zagrożeń, które mogą negatywnie oddziaływać na jego stan i funkcjonowanie. Konieczna jest też poprawa jakości środowiska wraz z wzbogaceniem jego zasobów i walorów krajobrazowych. Realizacja powyższych zadań jest istotnym warunkiem rozwoju zrównoważonego, polegającego na gospodarowaniu w harmonii z przyrodą, z zachowaniem zasad i wymogów ochrony środowiska, wynikających z głównych założeń polityki ekologicznej państwa, województwa, powiatu i gminy.

Ważnym elementem docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej są i będą obszary decydujące o zasobach i jakości środowiska biotycznego gminy oraz warunkach życia człowieka tj. lasy, obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych), cieki i tereny zieleni pełniące w krajobrazie gminy funkcje ochronne, krajobrazowo-estetyczne, regulacyjne w zakresie gospodarki wodnej. Mimo, że obszary te nie podlegają ochronie prawnej, pełnią ważne funkcje środowiskotwórcze, co powinno decydować o ich ochronie i bezwzględnym wyłączeniu spod zabudowy, z możliwością wzbogacania ich naturalnych zasobów oraz przystosowania do pełnienia funkcji turystycznych, sportowych i rekreacyjnych.

Przestrzennie zróżnicowana struktura ekologiczna gminy wymaga ustalenia priorytetów zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego dla terenów o niejednakowych predyspozycjach do pełnienia planowanych funkcji. Winny one opierać się o zasady:

- ochrony istniejących zasobów środowiska przyrodniczego;
- kształtowania nowych struktur przyrodniczych;
- zachowania ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem;
- ograniczanie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców.

System ekologiczny gminy oparty jest o dolinę Kanału Bachorze wraz z terenami otaczającymi oraz wyznaczonymi lokalnymi korytarzami ekologicznymi. Stanowią one ważny element dla obecnej i przyszłej przestrzennej struktury gminy o istotnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Ten teren wyznacza się jako korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, zapewnia ciągłość między obszarami prawnie chronionymi. Wraz z wyznaczonymi na terenie gminy lokalnymi korytarzami ekologicznymi tworzy spójną, gminną strukturę przyrodniczą.

Obszary zurbanizowane, obejmujące zwartą zabudowę oraz tereny planowane do zurbanizowania, na których wystąpiły bądź wystąpią znaczne przekształcenia środowiska, powinny w swej strukturze charakteryzować się wysokim udziałem powierzchni biologicznie czynnej. Tworzyć je powinna użytkowa i ozdobna zieleń przydomowa, zieleń pełniąca funkcje ochronne, wykształcona wzdłuż ciągów komunikacji, obiektów usługowych i przemysłowych oraz ogólnodostępne tereny zieleni przede wszystkim w miejscowości gminnej Dobrze oraz terenach wyznaczonych do rozwoju (skwery, zieleńce, place zabaw i rekreacji itp.).

Kierunkowym działaniem skutecznie łagodzącym narastające dysfunkcje w rozwoju przestrzeni poszczególnych obszarów jest zachowanie środowiskowych normatywów urbanistycznych gwarantujących zachowanie istniejących i tworzenie nowych przestrzeni zieleni.

W stosunku do terenów zainwestowanych w poszczególnych strefach funkcjonalno – przestrzennych należy przyjąć taki kierunek zmian w zagospodarowaniu, który będzie wpływał na poprawę warunków bio i topoklimatycznych. Przyjmując kierunek naprawczy w stosunku do obecnego zagospodarowania terenów należy dążyć do:

- eliminowania bądź łagodzenia sąsiedztwa funkcji sobie przeciwstawnych,
- wydzielania terenów pełniących funkcje stref izolacyjnych pomiędzy terenami o przeciwstawnych sobie funkcjach, które urządzone jako tereny zieleni mogą pełnić funkcję ochronną, izolacyjną i biernego wypoczynku,
- łagodzenia przeinwestowania terenów poprzez biologiczne wzbogacanie ich w elementy środowiskotwórcze,

Równie ważnymi czynnikami decydującymi o zasobach i jakości środowiska przyrodniczego oraz warunkach życia człowieka, a związanymi ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną gminy są:

- likwidacja wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych opalanych paliwami tradycyjnymi (węgiel) poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne niskoemisyjne lub bezemisyjne,

W stosunku do uznanych pomników przyrody zabrania się: niszczenia, uszkodzania obiektu lub obszaru wokół, uszkodzania i zanieczyszczania gleby oraz umieszczania tablic reklamowych.

W obszarach uznanych za użytki ekologiczne (oznaczonych jako UE na mapie kierunków zagospodarowania przestrzennego) zabrania się:

- a) niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu,
- b) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym,
- c) uszkodzania i zanieczyszczania gleby, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- d) zaśmiecania obiektów i terenów wokół niego,
- e) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybnej,
- f) likwidowania małych zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych,
- g) lokalizacji budownictwa lotniskowego,

- h) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu,
- i) wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu oraz zanieczyszczania gleby.

5.2. Kierunki rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku

O jakości życia w mieście decyduje poziom rozwoju jego podstawowych funkcji: warunków zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Zasoby i walory środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy przedstawione w uwarunkowaniach rozwoju są „magnesem” przyciągającym i ukierunkowującym społeczeństwo do różnorodnego z nich korzystania, jak również rozwijania wielu przyrodniczych form rekreacji, stąd podstawowe kierunki kształtowania i rozwoju turystyki powinny skupiać się na wykorzystaniu zasobów i walorów samej gminy, jezior i rzek, obiektów zabytkowych oraz walorów krajobrazowych gmin sąsiednich dającym możliwość uprawiania różnych form rekreacji i wypoczynku oraz rozwoju krajoznawczych form turystyki.

Powyższe założenia winny być realizowane poprzez następujące ogólne kierunki rozwoju:

- kształtowanie gminnego systemu przyrodniczego w formach zapewniających ciągłość przestrzenno-funkcjonalną obszarów naturalnych i zieleni tj. m.in. poprzez realizację ciągów zieleni (korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i regionalnym);
- zachowanie i ochrona wartości krajobrazowych terenów otwartych doliny Kanału Bachorze,
- utrzymanie istniejących zasobów sportowych,
- rozwój agroturystyki jednej z coraz popularniejszych form turystyki, która zdobywa znaczącą rzeszę zwolenników, a jednocześnie jest formą przedsiębiorczości mieszkańców wsi prowadzących działalność agroturystyczną.

5.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony krajobrazu kulturowego.

Rozwijające się od lat osadnictwo na obszarze gminy spowodowało głębokie zmiany w pierwotnym krajobrazie. Przede wszystkim rozwój osadnictwa wiejskiego, przekształciły pierwotne środowisko nadając mu wyraźne cechy antropogeniczne.

Istniejące elementy przyrodnicze, pola uprawne, tereny zabudowane oraz towarzysząca jej infrastruktura komunikacyjna tworzą charakterystyczny krajobraz kulturowy. Dominuje on na większości obszaru gminy.

Ochrona krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których określone są zasady ochrony terenów wartościowych krajobrazowo. W związku z powyższym w studium wskazane są tereny do opracowania miejscowych planów, dla których wymagane jest sformułowanie powyższych zasad. Tereny te wymienione są w rozdziale „obszary, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na uwarunkowania lokalne”.

Ustalenie ochrony dla tych części gminy powinno dotyczyć głównie zasad i standardów kształtowania zabudowy w harmonii z otaczającym krajobrazem, charakterem i stylistyką architektoniczną obiektów.

5.4. Obszary, obiekty i zasady ochrony uzdrowisk

Na terenie gminy Dobre nie znajdują się obszary i obiekty uzdrowiskowe.

6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

6. 1. Zasady ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków

(wymienionych w tabeli 19)

Obowiązuje:

- trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru,
- utrzymanie (ewentualnie rewaloryzacja) otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi (art. 36 ust. 1 pkt 1-6, pkt 8-11 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

6.2. Kierunki kształtowania polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego

1. Zasady ochrony i utrzymania zewidencjonowanych zabytków architektury i budownictwa o lokalnych walorach zabytkowych – obiekty figurujące w gminnej ewidencji zabytków / wojewódzkiej ewidencji zabytków (wymienionych w tabeli 20).

Obowiązuje:

- utrzymanie historycznej formy architektonicznej obiektu (gabaryty, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki okiennej i drzwiowej),
- zapewnienie zachowania walorów funkcjonalnych i użytkowych obiektu,
- zagospodarowanie na nowe funkcje przy utrzymaniu walorów zabytkowych,
- opracowanie dokumentacji konserwatorskiej obiektu w przypadku jego rozbiórki,
- współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków.

2. Zasady ochrony stanowisk archeologicznych – strefa ochrony konserwatorskiej zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych (wymienionych w tabeli 21)

Obowiązuje:

- w przypadku prowadzenia inwestycji w obrębie tych stanowisk archeologicznych istnieje konieczność zapewnienia inwestorskiego nadzoru archeologicznego lub wyprzedzających badań wykopaliskowych, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków.
- ww. nadzór i badania wymagają uprzedniego uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w formie decyzji administracyjnej, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków.
- w przypadku odkrycia na terenie objętym sporządzaniem niniejszego planu, w trakcie prac ziemnych nieujawnionych reliktyw kultury materialnej, należy wstrzymać prace, a teren winien być udostępniony do inwestorskich badań archeologicznych, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków.
- Ochronę stanowisk archeologicznych przedstawionych na mapie studium, w obrębie których dla wszelkiej działalności inwestycyjnej muszą być ustalone warunki ochrony konserwatorskiej, a wszelkie prace ziemne prowadzone mogą być jedynie pod nadzorem archeologicznym; w razie stwierdzenia reliktyw kultury materialnej teren powinien być udostępniony do inwestorskich badań archeologicznych.

6.3. Obszary, obiekty i zasady ochrony dóbr kultury współczesnej

Ochrona dóbr kultury współczesnej jako element krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których określone są zasady ochrony budynków, zespołów budynków, terenów wartościowych krajobrazowo. W związku z powyższym w studium wskazane są tereny do opracowania miejscowych planów, dla których wymagane jest sformułowanie powyższych zasad. Tereny te wymienione są w rozdziale „obszary, dla których zamierza się sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na uwarunkowania lokalne”.

Ustalenie ochrony dla tych części gminy powinno dotyczyć głównie sposobu rozplanowania nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejących, wartościowych układów urbanistycznych oraz zasad i standardów kształtowania zabudowy w harmonii charakterem i stylistyką architektoniczną obiektów.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

Generalnym celem polityki transportowej gminy jest takie usprawnienie i rozwój systemu transportowego, aby stworzyć warunki do sprawnego i bezpiecznego przemieszczania osób i towarów przy ograniczeniu szkodliwego wpływu na środowisko i życie mieszkańców gminy. Zrealizowanie tego celu będzie uzależnione od:

- zapewnienia drogowych powiązań zewnętrznych z układem dróg krajowych, wojewódzkich, najbliższymi miastami (Radziejów), sąsiednimi gminami, a przede wszystkim z ośrodkiem wojewódzkim w Bydgoszczy i Toruniu,
- zapewnienia obsługi komunikacyjnej zagospodarowania przestrzennego w układzie przestrzennym gminy drogami o odpowiednim standardzie (nawierzchnia twarda ulepszona o odpowiednich parametrach technicznych),
- rozwoju sieci zewnętrznych powiązań komunikacją zbiorową,
- poprawy sytuacji w dziedzinie obsługi technicznej pojazdów poprzez budowę stacji paliw oraz obiektów kompleksowo obsługujących pojazdy mechaniczne i sprzęt rolniczy.

Należy dążyć do stosowania prawidłowych rozwiązań urbanistycznych, zachowując wymagane przepisami szczegółowymi odległości linii zabudowy od elementów układu komunikacyjnego.

7.1. Komunikacja drogowa

7.1.1. Układ drogowy

Podstawowy układ drogowy gminy Dobre tworzyć będą:

- droga wojewódzka: nr 266 Ciechocinek – Konin,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych wprowadza się następujące klasy dróg na terenie gminy Dobre:

- główne, oznaczone symbolem **G** (droga wojewódzka),
- zbiorcze, oznaczone symbolem **Z** (wszystkie drogi powiatowe),
- lokalne, oznaczone symbolem **L** oraz dojazdowe, oznaczone symbolem **D** (drogi gminne), zgodnie z tab. 23.

7.1.2. Kierunki kształtowania systemu drogowego

- Połączenia z trasami zewnętrznymi za pośrednictwem drogi wojewódzkiej o nr 266 Ciechocinek – Konin, dla której przewiduje się docelowo następujące parametry techniczne – droga główna jednojezdniowa, szerokość drogi w liniach rozgraniczających – 25,0 m,
- połączenie poszczególnych miejscowości z układem dróg krajowych i wojewódzkich, ośrodkiem powiatowym oraz siedzibami gmin sąsiednich za pośrednictwem dróg powiatowych i gminnych wyszczególnionych w tabeli nr 22 i 23
- rozbudowa układu i postulowane parametry techniczne według tabeli nr 23,
- dostosowanie parametrów technicznych do normatywnych dla danej klasy,
- zwiększenie bezpieczeństwa w terenach zabudowanych poprzez budowę chodników, ścieżek rowerowych i zatok autobusowych,
- układ dróg gminnych należy wzbogacić o drogi obsługujące zabudowę na terenach wsi i lokalne drogi dojazdowe,
- sukcesywne dążenie do realizacji nawierzchni asfaltowych na drogach gminnych,
- realizacja międzygminnej ścieżki pieszo - rowerowej relacji: gmina Radziejów – gmina Dobre – gmina Zakrzewo – gmina Koneck, przebiegająca przez teren gminy wzdłuż drogi publicznej wojewódzkiej o nr 266 Ciechocinek – Konin oraz sukcesywna realizacja spójnej sieci ścieżek rowerowych, prowadzonych w terenie niezależnie od układu jezdniowego, dotyczy to zarówno szlaków turystycznych jak i dojazdów do szkół, obiektów usługowych, miejsc pracy.

7.1.3. Transport

Gmina z uwagi na brak dostępności do kolei korzystać będzie wyłącznie z transportu samochodowego. Należy wspierać inicjatywy gospodarcze i promować rozwój usług transportowych.

7.1.4. Miejsca parkingowe

Wraz ze wzrostem motoryzacji oraz realizacji wyznaczonych terenów rozwojowych na terenie gminy Dobre będzie rosła potrzeba zapewnienia odpowiedniej ilości miejsc parkingowych.

W miarę rozbudowy poszczególnych obiektów oraz budowy nowych – już na etapie sporządzania projektu – należy każdorazowo dokonywać analizy potrzebnej ilości miejsc parkingowych i rezerwować odpowiedniej wielkości tereny zgodnie z pkt. III.4.2. (kierunki).

7.1.5. Zaplecze techniczne

W dziedzinie zaplecza technicznego należy dążyć do równoważenia popytu i podaży. Lokalizacja stacji paliw, stacji obsługi pojazdów powinna być realizowana stosownie do popytu na usługi motoryzacyjne. Rozwój zaplecza technicznego powinien następować w oparciu o nowoczesne rozwiązania i wyposażenie gwarantujące zaspokojenie potrzeb motoryzacyjnych. Należy wspierać inicjatywy gospodarcze w tej dziedzinie.

7.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Dobre nie przebiega żadna linia kolejowa.

7.3. Komunikacja zbiorowa

Gmina Dobre będzie obsługiwana tylko przez komunikację autobusową, która będzie realizować:

- powiązania z ośrodkami wojewódzkimi,
- powiązania z ośrodkiem powiatowym,
- powiązania wewnątrzwojewódzkie,
- powiązania międzygminne i wewnątrzgminne.

Generalną zasadą funkcjonowania komunikacji będzie prowadzenie wszystkich linii przez miejscowość będącą ośrodkiem gminnym, co umożliwi połączenie obsługiwanych obszarów z siedzibą władz gminnych, szkołą itp.

Ostateczne kierunki rozwoju linii autobusowych zostaną ustalone po uwzględnieniu rzeczywistych kierunków rozwoju powiatu, gminy i gmin sąsiednich oraz poprawy stanu dróg. Zakłada się, że kierunkiem rozwojowym powinno być objęcie komunikacją zbiorową wszystkich miejscowości w gminie.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Podstawowym celem z zakresu infrastruktury technicznej jest wzrost poziomu rozwoju poszczególnych mediów infrastruktury technicznej jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy dostępu do centralnego zaopatrzenia w wodę poprzez rozbudowę i przebudowę rozdzielczej sieci wodociągowej,
- rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej w ramach wyznaczonej aglomeracji kanalizacyjnej oraz dalsza realizacja lokalnych systemów oczyszczania ścieków, w tym ekologicznych oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej,
- budowę Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego regionu, między innymi gminą Dobre) wraz z objęciem 100% mieszkańców gminy

zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018 przyjętym Uchwałą Nr XVI/299/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2011r.) oraz oraz projekcie Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023,

- stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych niskoemisyjnych i bezemisyjnych.

8.1. Zaopatrzenie w wodę

Jednym z celów polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody o jakości odpowiadającej normom wody do spożycia oraz niezbędnej ilości na potrzeby socjalno – bytowe. Docelowy układ gminnej sieci wodociągowej zasilany będzie z istniejących ujęć wody i stacji wodociągowych. Zakłada się 100% zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę z wodociągów. W tym celu konieczna jest realizacja następujących przedsięwzięć:

- dalszą rozbudowę sieci wodociągowej w zależności od potrzeb, umożliwiających bezawaryjną dostawę wody do nowych odbiorców,
- remont starych sieci wodociągowych,
- utrzymanie, remont i rozbudowa, dostosowanie do wymogów UE istniejących ujęć wody,

Przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej zagwarantuje nieprzerwane dostawy wody mieszkańcom gminy, zmniejszy ilość występujących awarii sieci wodociągowych oraz wpłynie na obniżenie kosztów eksploatacji sieci i zapewni poprawę jakości wody.

Dla istniejących gminnych ujęć wody wyznaczono strefy ochrony bezpośredniej w obrębie istniejących ogrodzeń ujęć.

W strefach ochronnych ujęć wody obowiązują ściśle określone zakazy, które są wyszczególnione w odpowiednich aktach prawnych o ustanowieniu stref ochronnych ujęć wody. Zakazy te dotyczą w szczególności:

- wprowadzania ścieków do ziemi i wód (dotyczy również ścieków oczyszczonych), za wyjątkiem oczyszczonych wód opadowych oraz oczyszczonych ścieków z istniejących oczyszczalni na podstawie pozwolenia wodnoprawnego,
- rolniczego wykorzystywania ścieków,
- nawożenia gruntów nawozami sztucznymi i naturalnymi w dawkach przekraczających 100 kg NPK/ha/rok oraz używania chemicznych środków ochrony roślin nie dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych źródeł i ujęć wody,
- stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawozów mineralnych w formie zamgławienia i opylania za pomocą samolotów, z dopuszczeniem ich stosowania na terenach leśnych do zabiegów ochronnych,
- urządzania przydomowych, za wyjątkiem przydomowych o szczelnym podłożu i w odległości powyżej 100 m od brzegu cieku lub jeziora,
- pojenia zwierząt w wodach chronionych i urządzania wszelkich pastwisk - dopuszczalne są ogrodzone pastwiska bez dostępu do w/w cieków i w odległości powyżej 100 m od nich,
- urządzania obiektów intensywnej hodowli ryb pstrągowych i karpowych, oraz zakaz dokarmiania ryb,
- lokalizowania nowych cmentarzy, wysypisk odpadów i wylewisk komunalnych i przemysłowych,
- urządzania obozowisk i uprawiania sportów wodnych oraz użytkowania taboru pływającego o napędzie spalinowym,
- grzebania w ziemi chemicznych środków ochrony roślin oraz opakowań po nich (np. mogilniki), grzebania zwierząt,
- mycia opakowań, sprzętu i urządzeń służących do magazynowania i wysiewu chemicznych środków ochrony roślin w wodach powierzchniowych,
- mycia pojazdów mechanicznych i sprzętu rolniczego w ciekach, jeziorach i zbiornikach wodnych,
- lokalizowania parkingów w odległościach mniejszych niż 100 m od brzegów rzek i jezior,
- składowania i magazynowania odchodów zwierzęcych w urządzeniach nie gwarantujących zabezpieczenia wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz obiektów, które mogłyby zagrozić zasobom wód podziemnych i powierzchniowych, np. budowy nowych

- zakładów przemysłowych i rolnych, ferm przemysłowego chowu zwierząt, budowy dróg publicznych i torów kolejowych,
- budowy ośrodków wypoczynkowych bez kompletnej sieci wodno-kanalizacyjnej,
- budowy nowych obiektów inwentarskich i usługowych w odległości mniejszej niż 100 m od brzegów rzek i jezior. Zakaz ten nie dotyczy modernizacji obiektów istniejących oraz budynków mieszkalnych i usług nieuciążliwych w granicach zwartej zabudowy,
- wydobywania żwiru, piasku i innych materiałów z wód,
- lokalizowania magazynów płynnych produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu o znaczeniu ponad lokalnym a także stacji paliw.

8.2. Odprowadzenie i unieszkodliwianie ścieków

W zakresie systemu kanalizacji głównym kierunkiem rozwoju jest objęcie systemem kanalizacji sanitarnej miejscowości o zwartej zabudowie na terenie gminy, w pierwszej kolejności na obszarze wyznaczonej aglomeracji kanalizacyjnej. Aby w pełni rozwiązać problem odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków zakłada się:

w zakresie ścieków bytowych i komunalnych i ich oczyszczania:

- utrzymanie i rozbudowę w zależności od potrzeb gminnej oczyszczalni ścieków,
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej zgodnie z wyznaczonym obszarem aglomeracji kanalizacyjnej dla istniejących i planowanych do zagospodarowania terenów, zgodnie z wyznaczonymi kierunkami rozwoju w studium,
- budowę lokalnych systemów oczyszczania ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych, w terenach gdzie jest niemożliwa technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej,
- dopuszcza się tymczasowo, do czasu pełnego skanalizowania terenów o zwartej zabudowie jak i w terenach o rozproszonej zabudowie, realizację szczelnych zbiorników bezodpływowych z koniecznością wywozu do punktu zlewnego przy oczyszczalni,
- bieżący remont sieci, w celu zmniejszenia dopływu wód infiltracyjnych i przypadkowych, głównie poprzez likwidację podłączeń kanałów deszczowych do sanitarnych i uszczelnianie sieci,

w zakresie odprowadzania wód deszczowych:

- budowę urządzeń podczyszczających ścieki deszczowe (separatory, piaskowniki) oraz właściwą eksploatację wpustów drogowych, które stanowią pierwszy stopień oczyszczania ścieków deszczowych,
- budowę kolektorów i kanałów deszczowych w ramach rozbudowy układu komunikacyjnego,
- bieżące prowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych poprawiających stan techniczny rowów odwadniających oraz zachowanie cieków powierzchniowych dla swobodnego spływu wód,
- wody opadowe i roztopowe pochodzące ze szczelnych powierzchni niezanieczyszczonych (np. dachy budynków) zagospodarować w sposób zrównoważony, stosując infiltrację powierzchniową (odpowiedni wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej) lub podziemną (odwodnienia liniowe wraz z komorą drenażową).

8.3. Gospodarka energetyczna

Gospodarka gazowa

Mając na uwadze wysokie walory gazu ziemnego jako czynnika energetycznego, umożliwiającego realizację polityki proekologicznej i podnoszenie standardu życia ludności w zakresie gazownictwa zakłada się możliwość realizacji gazyfikacji przede wszystkim terenów o zwartej zabudowie i przewidzianych do zagospodarowania w studium.

Przyłączenie do sieci gazowej poszczególnych miejscowości poprzedzone musi być każdorazowo analizą ekonomiczną i jej pozytywnym wynikiem, zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z ustawy Prawo energetyczne wraz z zarządzeniami wykonawczymi.

Dopuszcza się możliwość gazyfikacji gminy z istniejących lub planowanych gazociągów średniego ciśnienia zlokalizowanych na obszarach sąsiednich gmin lub powiatów.

Gospodarka ciepła

Zmiany zachodzące w udziale paliw w zaopatrzeniu w ciepło, polegające na wycofywaniu się ze spalania węgla na rzecz gazu, oleju oraz korzystania z energii elektrycznej do celów grzewczych zmieniają strukturę pokrycia zapotrzebowania na ciepło przez poszczególne media. Prawo swobodnej konkurencji mediów energetycznych jako wyróżnik będzie miało koszty, ograniczenia wynikające z ochrony środowiska oraz pewność dostawy.

W związku z powyższym zakresie ciepłownictwa zakłada się:

- sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw niskoemisyjnych i bezemisyjnych oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery,
- opracowanie i sukcesywne wdrażanie programu restrukturyzacji gospodarki ciepłej (sukcesywna likwidacja indywidualnego ogrzewania piecami węglowymi, szczególnie w obszarach zabudowy zwartej),

Gospodarka elektroenergetyczna

Jednostką zaopatrującą gminę w energię elektryczną jest Koncern Energetyczny ENERGA S.A. Oddział Zakład Energetyczny Toruń.

W zakresie zadań ponadlokalnych elektroenergetyki:

- budowa odcinka napowietrznej linii elektroenergetycznej WN 110 kV relacji GPZ Radziejów – projektowany GPZ Bądkowo.

W zakresie zadań lokalnych elektroenergetyki zakłada się:

- adaptację przebiegających przez teren gminy istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych do planowanego zagospodarowania terenu,
- przebudowę starych linii energetycznych w celu zwiększenia pewności i jakości zasilania jak również sukcesywne wprowadzanie sieci kablowych w obszarach zabudowanych,
- rozbudowę sieci rozdzielczej 15 kV związanej z rozwojem gminy,
- realizację stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych oraz planowanych do zainwestowania, wynikających ze zwiększonego obciążenia,
- budowę lokalnych, ekologicznych źródeł energii (elektrownie wiatrowe, wodne, słoneczne, biogazowe),
- racjonalizację gospodarki energią (nowoczesne technologie, energooszczędne źródła światła, maszyny i urządzenia elektryczne),
- właściwą eksploatację i konserwację urządzeń, zmniejszających straty energii zagrożenia porażeniowego i pożarowego.

Lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana zagospodarowania terenu w pasie po 6,50 m w obie strony od osi istniejących linii napowietrznych o napięciu 15 kV może nastąpić na warunkach i w uzgodnieniu z gestorem sieci.

Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących w/w urządzenia energetyczne, należy uwzględniać tereny pod budowę i rozbudowę tych obiektów. Korzystne z punktu widzenia systemu energetycznego jest działanie w kierunku istotnego zwiększenia skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepłej (opartej na paliwie gazowym). Byłoby to zgodne z aktualnymi trendami w energetyce krajowej, zmierzającymi do minimalizacji udziału węgla kamiennego i brunatnego w produkcji energii elektrycznej.

Odnawialne źródła energii

Walka ze zmianami klimatycznymi, wywołanymi nagromadzeniem gazów cieplarnianych w atmosferze, stała się jedną z kluczowych doktryn polityczno – gospodarczych Unii Europejskiej. Podczas Szczytu Europejskiego w marcu 2007r. przyjęty został tzw. pakiet 3x20, którego wdrożenie ma spowodować ograniczenie presji energetyki konwencjonalnej na środowisko. Jednym z trzech kluczowych elementów polityki klimatycznej, obok energooszczędności i ograniczenia emisji CO₂ do atmosfery, ma być znaczący wzrost udziału produkcji energii w odnawialnych źródłach. Ogromne

znaczenie dla realizacji tego celu będzie miał rozwój bezemisyjnych technologii wytwarzania energii, a zwłaszcza energetyki wiatrowej, która jest najdynamiczniej rozwijającą się branżą energetyczną na świecie. Polska jako kraj członkowski UE, musi włączyć się w działania zmierzające do zatrzymania zmian klimatu.

Z uwagi na konieczność uzyskania przez Polskę w 2020 roku 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie produkcji energii (wymóg pakietu klimatycznego ogłoszonego przez Komisję Europejską), coraz większą uwagę inwestorów przyciągać będą tereny posiadające korzystne warunki do lokalizacji lokalnych elektrowni, przy czym większe moce (od ok. 1 MW wzwyż) dotyczyć będą elektrowni wiatrowych, biogazowych oraz elektrociepłowni opalanych biomasą odpadową lub roślinami energetycznymi.

Dopuszcza się realizację na terenie gminy źródeł energii odnawialnej, takich jak elektrownie wiatrowe (wskazane 3 lokalizacje), energetyka solarna, produkcja biomasy (szczególnie na terenach niskich klas bonitacyjnych):

- rozwój energetycznych systemów rozproszonych w oparciu o źródła odnawialne, przede wszystkim biomasę, energię wiatrową oraz energię słoneczną,
- rozwój zawodowych systemów energetycznych opartych na dostępnych źródłach biogazu z odpadów organicznych na składowiskach odpadów, odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych oraz z zakładów produkcyjnych,
- rozwój zintegrowanych systemów energetycznych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- rozwój kogeneracyjnych systemów energetycznych (jednoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej) z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- wyłączenie z lokalizacji elektrowni wiatrowych obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- przy lokalizacji elektrowni wiatrowych dodatkowo należy uwzględniać następujące strefy buforowe:
 - obszary chronione na podstawie przepisów szczególnych – co najmniej 1000 m,
 - istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej i zagrodowej) i mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 500 m,
 - planowane tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 500 m,
 - drogi (z wyjątkiem dróg wewnętrznych) – zgodnie z przepisami odrębnymi, na warunkach zarządcy drogi,
 - linie elektroenergetyczne WN i SN – na warunkach dystrybutora sieci elektroenergetycznych,
 - tereny leśne (wraz z planowanymi dolesieniami) – co najmniej 50 m.
 - obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) wyznaczone w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 (odległość zachowana, najbliższy obszar Natura 2000 położony jest w odległości kilkunastu kilometrów od południowo-zachodniej granicy gminy Dobrze),

Ocenę możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarze gminy Dobrze przeprowadzono głównie na drodze eliminacji, biorąc pod uwagę w/w elementy.

Przedstawione powyżej parametry można uznać za wariant kompromisowy pomiędzy opcją najbardziej restrykcyjną, która mogłaby całkowicie wykluczyć możliwość budowy dużych siłowni wiatrowych (o mocy powyżej 1,5 MW), a rozwiązaniami najkorzystniejszymi dla inwestorów (bez stref bezpieczeństwa od dróg, linii średniego napięcia, rezerw terenów inwestycyjnych itd.).

Problematyką rozwoju energetyki wiatrowej zajął się również samorząd województwa. W roku 2009 sporządzono opracowanie studialne pt. „Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”. Jedną z najważniejszych konkluzji powyższego opracowania jest wniosek, iż mimo dużego potencjału energetyki wiatrowej należy zapobiegać jej niekontrolowanemu rozwojowi na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Polityka regionalna województwa jest więc obecnie ukierunkowywana na większe ograniczanie rozwoju zawodowych systemów energetyki wiatrowej, zwłaszcza na terenach najbardziej cennych przyrodniczo i krajobrazowo.

Również na poziomie województwa dokonano wstępnej waloryzacji pod kątem możliwości rozwoju energetyki wiatrowej. Do podstawowych ograniczeń zaliczono obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną (m.in. obszary Natura 2000) oraz obszary o wysokich walorach krajobrazowych. Uwzględniono również potrzebę ochrony istotnych z punktu widzenia krajowego i europejskiego tras przelotów ptaków.

Tereny wskazane do lokalizacji elektrowni wiatrowych w obszarze gminy Dobre są w zasadzie wolne od w/w ograniczeń – mogą wystąpić mało istotne ograniczenia przyrodniczo – rolnicze.

Na obecnym etapie brak jest jednoznacznych podstaw (usankcjonowanych specjalistycznymi regulacjami), które pozwalałyby na przyjęcie większych minimalnych stref ochronnych od zabudowy mieszkaniowej.

W przypadku ewentualnego zainteresowania inwestorów władze gminy powinny dokładnie przeanalizować swoje potrzeby odnośnie planowanych terenów pod funkcje mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne, aby uniknąć zablokowania potencjalnych możliwości rozwojowych.

8.4. Telekomunikacja

Rozwijająca się sieć telekomunikacyjna, poza wykorzystaniem przyłączy do prowadzenia rozmów, musi również umożliwiać korzystanie z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, które zaspakajają potrzeby użytkowników telefonów i jednocześnie komputerów.

W zakresie telekomunikacji:

- utrzymuje się istniejące na terenie gminy sieci i urządzenia telekomunikacyjne (w tym stacja bazowa telefonii komórkowej w miejscowości Dobre),
- przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie,
- postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych,
- dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, zakłada się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu;

Ustalenia do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

- zaopatrzenie odbiorców w łącza telefoniczne z istniejącej i projektowanej sieci telekomunikacyjnej zgodnie z warunkami technicznymi od właściwego gestora sieci na etapie projektu danego zamierzenia inwestycyjnego,
- przy opracowywaniu projektów budowlanych uwzględnić istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną podziemną i nadziemną od której należy zachować normatywne odległości,
- wszystkie występujące kolizje z istniejącą siecią telekomunikacyjną przebudować poza pas planowanej zabudowy lub dostosować, przestrzegając obowiązujących norm, do nowych warunków zabudowy.

8.5. Gospodarka odpadami

Głównym kierunkiem rozwoju gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy na najbliższe lata będzie doskonalenie systemu selektywnej zbiórki i segregacji odpadów. Podstawowym dokumentem na terenie gminy w zakresie gospodarki odpadami będzie Regulamin o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, który to dokument musi być sporządzony do końca 2012r.

Gospodarowanie odpadami obejmuje następujące działania: zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów oraz nadzór nad tymi działaniami i miejscem unieszkodliwiania odpadów.

W najbliższym okresie celem gminy jest zmniejszenie ilości odpadów kierowanych do składowania poprzez intensyfikację istniejących i wprowadzenie nowych systemów zbiórki selektywnej oraz rozbudowa systemu zbiórki odpadów komunalnych zmieszanych na terenie całego gminy. Nadal należy rozbudowywać system zbiórki odpadów, w szczególności poprzez zwiększenie ilości pojemników do selektywnej zbiórki oraz optymalną ich lokalizację, ułatwiając korzystanie z systemu.

W zakresie gospodarki odpadami zakłada się:

- ograniczenie wytwarzania odpadów podczas produkcji, konsumpcji dóbr i towarów,

- zastosowanie praktycznych działań w zakresie odzysku, w tym recyklingu odpadów z jednoczesną minimalizacją ilości odpadów poddawanych unieszkodliwianiu poprzez składowanie:
 - ü odzysk odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - ü odzysk i recykling odpadów opakowaniowych,
 - ü wydzielenie odpadów wielogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych poprzez selektywną zbiórkę,
 - ü wydzielenie odpadów budowlanych,
 - ü wydzielenie odpadów niebezpiecznych w miejscu ich powstawania, aby zapobiec skażeniu innych odpadów i zwiększyć przydatność pozostałych do odzysku.
- inne działania to:
 - ü całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB (polichlorowanych bifenili) ze środowiska,
 - ü stworzenie systemu gospodarki odpadami dla zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, baterii i akumulatorów,
 - ü stworzenie systemu ewidencji i kontroli nad gospodarką odpadami medycznymi i weterynaryjnymi,
 - ü poprawa gospodarki wycofanymi z eksploatacji pojazdami i oponami,
 - ü opracowanie koncepcji gospodarki osadami ściekowymi.

W projekcie planu gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023, planowane jest utworzenie Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi w tym – Regionu Włocławskiego, opartego o regionalną instalację w Machanczu. Gmina Dobre wchodzi w skład tego wyznaczonego Regionu.

8.6. Melioracje

Ustala się następujące kierunki oraz zasady w zakresie melioracji:

- 1) utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji podstawowej należy do Skarbu Państwa, w imieniu którego działa Marszałek Województwa,
- 2) utrzymanie i eksploatacja rowów i urządzeń melioracji szczegółowej należy do rolników i użytkowników indywidualnych,
- 3) urządzenia techniczne służące melioracji wymagają stałej konserwacji, rozbudowy, unowocześniania,
- 4) wszystkie ciek, rowy i urządzenia melioracyjne należy utrzymywać we właściwym stanie technicznym,
- 5) dopuszcza się przebudowę i rozbudowę sieci melioracji oraz urządzeń służących nawadnianiu i odwadnianiu, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, gdyż niewłaściwie prowadzone melioracje powodują degradację cennych siedlisk przyrodniczych.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Do obszarów inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, których realizację przewiduje się na terenie gminy należą:

- ü przebudowa i budowa dróg gminnych, chodników i zatok,
- ü budowa parkingów i oświetlenia ulicznego
- ü budowa sieci kanalizacji sanitarnej zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków komunalnych,
- ü przebudowa i budowa sieci wodociągowych wraz z przebudową istniejących ujęć wody,
- ü budowa linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia związana z rozwojem gminy.

Dla w/w inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym nie istnieje konieczność opracowania planu miejscowego, nie przewiduje się zmian wymagających ustalenia stosownych zapisów w przepisach prawa miejscowego.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM – ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1

Do obszarów inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wskazanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego w tabeli zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne należy droga publiczna kategorii wojewódzkiej o nr 266 Ciechocinek – Konin oraz projektowana napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV relacji GPZ Radziejów – projektowany GPZ Bądkowo.

Dla w/w inwestycji celu publicznego nie istnieje konieczność opracowania planu miejscowego, nie przewiduje się zmian wymagających ustalenia stosownych zapisów w przepisach prawa miejscowego.

11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JEST OBOWIĄZKOWE NA PODSTAWIE ART. 10 UST. 2 PKT 8 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

W studium wyznacza się obszary, dla których ustala się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jeśli tego wymagają przepisy odrębne lub w związku z zapisem w Studium (na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2001r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Tereny górnicze

W gminie Dobre wyznacza się tereny wskazane do eksploatacji kopalin jako tereny górnicze. Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze dla terenu górniczego sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w trybie określonym odrębnymi przepisami, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Zgodnie z art. 53 ust. 6 cytowanej wyżej ustawy jeżeli przewidywane szkodliwe wpływy na środowisko będą nieznaczne, rada gminy może podjąć uchwałę o odstąpieniu od sporządzenia planu.

Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Potrzeby przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości określa się w szczegółowych zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W związku z powyższym tereny rolne wskazane w studium do zmiany sposobu użytkowania, na etapie sporządzania miejscowych planów, mogą wymagać scaleń i podziałów w rozumieniu art. 102 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²

Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² mają charakter centrotwórczy. Stanowią swoistą „przestrzeń publiczną”, jako wielofunkcyjne obiekty usługowo - rekreacyjno - handlowe, które w pełni zaspokajają potrzeby konsumentów.

W studium wskazuje się obszary lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Istotnymi czynnikami przy wyznaczaniu terenów pod lokalizację tych obiektów są: dostępność i zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej, świadome kształtowanie sieci handlowej w mieście umożliwiające współistnienie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz mniejszych, rodzimych firm handlowych.

Lokalizacja nowych obiektów handlowych oraz rozbudowa, przebudowa, wymiana istniejącej zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² wymaga obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Granice opracowania miejscowych planów dla przedmiotowego przedsięwzięcia winny być każdorazowo poprzedzone i ustalone w oparciu o analizę.

Na terenie gminy Dobrze nie wyznacza się terenów pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Obszary przestrzeni publicznej o znaczeniu lokalnym

Obszar przestrzeni publicznej to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – definicja zawarta w Ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z 2003 roku, z późn. zm.).

Do obszarów przestrzeni publicznej należą: lasy, parki podworskie, skwery i tereny zieleni – stanowią urządzone enklawy zieleni towarzyszące istniejącym terenom zurbanizowanym, cmentarze – stanowią duży procent zieleni i są wliczane do terenów zieleni, drzewostan jest w pełni wykształcony i spełnia funkcje ochronne, tereny sportu i rekreacji, drogi publiczne – sieć dróg publicznych na terenie gminy stanowią drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, ciągi piesze – zlokalizowane przeważnie razem z drogami dla pojazdów w pasie drogowym oraz ścieżki rowerowe.

Do obszarów przestrzeni publicznych należą również tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej:

- obiekty zdrowia – przychodnie, prywatne gabinety lekarskie,
- obiekty kultu religijnego – kościoły, kaplice, domy parafialne, itp.,
- obiekty sportowe,
- obiekty kultury,
- obiekty administracji lokalnej,
- obiekty przedszkoli, szkół.

Za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców gminy. Przestrzenie publiczne kreują wizerunek gminy, stanowią charakterystyczne i łatwo rozpoznawalne tło dla organizowanych imprez masowych, ich jakość zależy od wyposażenia w elementy zagospodarowania wyróżniające je spośród innych.

Należy dążyć do rehabilitacji zdegradowanej zabudowy towarzyszącej przestrzeniom publicznym, eliminować zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i patologie społeczne.

Wzbogacanie atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez koncentrację atrakcyjnych usług, wprowadzanie obiektów małej architektury, poprawę dostępności do komunikacji zbiorowej czy wprowadzanie zieleni wpłynie na ich rangę i podniesie atrakcyjność gminy.

Na terenie gminy nie przewiduje się konieczności sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla istniejących obszarów przestrzeni publicznej z uwagi na fakt, że w części są to tereny chronione odrębnymi przepisami lub ich zagospodarowanie lub rodzaj zainwestowania stanowi trwale formy osiadłe w krajobrazie, o charakterze nie przewidującym zmian wymagających ustalenia stosownych zapisów w przepisach prawa miejscowego.

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MPZP, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Obszary objęte uchwałami Rady Gminy Dobrze w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów

Dla terenu gminy sporządzany jest jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, stanowiący zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego Uchwałą Nr XXIX/173/01 Rady Gminy Dobrze z dnia 25.10.2001r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 15 poz. 276 z dnia 15.03.2002r.).

Obszary, dla których gmina zamierza opracować plany miejscowe. Są to obszary dotyczące:

- lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz ze strefami związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Obszary, dla których wskazane jest opracowanie planów miejscowych. Są to obszary dotyczące:

- rozwoju mieszkalnictwa jednorodzinnego w zakresie intensyfikacji istniejącej zabudowy, realizację nowych zespołów mieszkaniowych, z dopuszczeniem usług lokalnych oraz zespołów mieszkaniowo - usługowych,
- kształtowania obszarów aktywności gospodarczej produkcyjno-usługowej i usługowej, utrwalenie istniejących struktur oraz realizacja nowych.

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wymagają wszystkie tereny wyznaczone do zmiany sposobu użytkowania z produkcji rolniczej pod funkcje zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej, usługowej i produkcyjno – usługowej nie posiadające zgody na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej.

Zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze na terenie gminy oraz gruntów leśnych na cele nieleśne może nastąpić na etapie sporządzania miejscowego planu.

13. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

13.1. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną na terenie gminy Dobre winno odbywać się w oparciu o jego zasoby naturalne, z zachowaniem rozwoju zrównoważonego, zgodnego z wymogami ochrony środowiska. W obszarze gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będą głównie na:

- a) gospodarowaniu rolniczą przestrzenią produkcyjną zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
 - użytkowanie gruntów dostosowane do naturalnych warunków, nie powodujących negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - zmiana użytkowania gleb o niskich klasach bonitacji i przeznaczenie ich pod użytki zielone, zalesienie,
 - wprowadzenie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
 - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, wzdłuż miedz,
 - przeciwdziałanie degradacji gleb, ochrona przed erozją,
 - indywidualna ochrona naturalnych siedlisk występujących w obrębie gospodarstwa rolnego (naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, miedze, trwałe zadarnienia wzdłuż cieków itp.),
 - szeroka promocja edukacji ekologicznej,
- a) ochronę gruntów rolnych wysokich klas bonitacji gleb przed zmianą użytkowania rolniczego w obszarach nie wskazanych do inwestowania,
- b) utrzymanie i ochronę przed zmianą użytkowania gleb pochodzenia organicznego,
- c) optymalne wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej z zastosowaniem technik przyjaznych środowisku,
- d) ochronę przed zainwestowaniem zmeliorowanych gruntów rolnych, projekty budowlane winny być uzgadniane z Gminną Spółką Wodną w Dobrem, istniejące urządzenia melioracyjne należy zachować lub przebudować na koszt inwestora w porozumieniu z Gminną Spółką Wodną w Dobrem i Kujawsko – Pomorskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku – Biurem Terenowym w Radziejowie z siedzibą we Włocławku w sposób zapewniający prawidłowe ich funkcjonowanie,
- e) regulacja stosunków wodnych na gruntach rolnych – poprawa działania systemów melioracyjnych w celu zminimalizowania deficytu wody, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych,

- f) poprawa jakości wód powierzchniowych ze szczególnym naciskiem na obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego,
- g) zapobieganie szkodliwym wpływom prowadzonej produkcji rolnej na środowisko, w tym niekorzystnemu wpływowi na krajobraz,
- h) zachowanie naturalnego krajobrazu, ochrona przed wprowadzaniem elementów „obcych” z zakresu architektury i zagospodarowania.

13.2. Kierunki rozwoju i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gospodarka leśna

Uwzględniając aspekty ekologiczne i ekonomiczne grunty rolne słabych klas bonitacji, głównie V i VI należy zaprzestać użytkować rolniczo i przeznaczyć je pod inne funkcje, zwłaszcza pod dolesienia i zadrzewienie. Dolesienia składem gatunkowym powinny nawiązywać do warunków siedliskowych obszaru. Przeznaczenie użytków zielonych do zalesień powinno być poprzedzone oceną przyrodniczą w zakresie botanicznym i faunistycznym.

Podstawowe kierunki kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej dotyczą ochrony zachowania istniejących powierzchni lasów przed wyłączeniami ich z produkcji leśnej. W stosunku do powierzchni leśnych lasów komunalnych jako kierunek kształtowania przestrzeni leśnej należy przyjąć szerokie ich otwarcie na zwiększenie wykorzystania dla celów masowego sportu i rekreacji.

Wymienione ogólne kierunki działań winny być realizowane przez:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urządzenia lasów (zarówno państwowych, komunalnych jak i prywatnych);
- dążenie do zwiększenia udziału lasów w ogólnej powierzchni gminy, co ma swoje uzasadnienie w szeregu pełnionych przez nie funkcji ochronnych (zalesienia),
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne – zwiększenie lesistości gminy;
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia;

Na rysunku studium wskazuje się obszary, w których należy preferować zalesienia na słabych gruntach rolniczych. Rejony te zostały wskazane jako postulowane. Ich granice określono, opierając się przede wszystkim na analizie obecnego rozmieszczenia powierzchni leśnych. Kierowano się zasadą wypełniania luk w obecnych zalesieniach, wyrównywania granic polnoleśnych i rozszerzania kompleksów leśnych w rejonach, gdzie są szczególnie rozdrobnione.

Zalesienia realizowane we wskazanych w studium rejonach, wzmocnią tereny aktywne przyrodniczo, zwiększając niską obecnie lesistość gminy.

Gospodarka łowiecka

W zakresie obowiązków dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich leży m.in. dbałość o poprawę warunków bytowania zwierzyny, które można polepszyć poprzez prowadzenie zimowego dokarmiania, tworzenie nowych poletek łowieckich i racjonalne zagospodarowanie już istniejących oraz zwiększanie w drzewostanach ilości preferowanych przez zwierzynę gatunków domieszkowych drzew i krzewów stanowiących bazę żerową.

W gestii gminy powinny leżeć działania niezależne lub w porozumieniu z kołami łowieckimi poprawiające stan ilościowy i zdrowotny zwierzyny łownej. Przykładowo w celu zapobiegania rozszerzaniu się chorób zwierząt gospodarskich (wirusowych i pasożytniczych) na zwierzęta leśne, należy wyeliminować dość częste przypadki wyrzucania do lasów odpadów i nieczystości (szczególnie z ubojni i masami), a także padłych zwierząt.

Jakość łowisk i stan zdrowotny zwierzyny można podnieść również poprzez:

- pozostawianie miedz dzielących poszczególne rodzaje upraw polowych,
- pozostawianie i zakładanie zadrzewień śródpolnych,
- ograniczanie stosowania środków ochrony roślin i nawozów mineralnych wpływających na wzrost śmiertelności młodych kuropatw i spadek odporności populacji zająca,
- zmianę sposobu wykaszania upraw zielonych tzn. koszenie od środka na zewnątrz aby umożliwić zwierzynie ucieczkę (zwłaszcza młodych kuropatw, bażantów i zający).

14. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA MAS ZIEMNYCH

14.1. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Na terenie gminy Dobre nie wyznaczono obszarów zagrożeń naturalnych wynikających z potencjalnego zagrożenia powodziowego – obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią.

Planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje również potrzeby związane z ochroną przed powodzią oraz suszą. Dyrektor RZGW jest odpowiedzialny za opracowanie **planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego** sporządzanego na podstawie studium ochrony przeciwpowodziowej. Ustala ono obszary wymagające ochrony z uwagi na ich zagospodarowanie, wartości gospodarcze lub kulturowe, granice obszarów bezpośredniego i potencjalnego zagrożenia powodzią. Na podstawie obowiązującej obecnie ustawy Prawo wodne studium, podobnie jak plan ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, stanowić będzie podstawę do opracowywanego przez Prezesa KZGW w skali obszarów dorzeczy **planu ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju**.

Z uwagi jednak na wejście w życie Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ocen ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywy Powodziowej) ten dokument planistyczny zostanie zastąpiony **planem zarządzania ryzykiem powodziowym**, który będzie przygotowany na podstawie map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego, opracowywanych w zastępstwie wcześniej wspomnianego studium. Zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej opublikowanie planu zarządzania ryzykiem powodziowym nastąpi do 22 grudnia 2015 r. Plan będzie bezpośrednio powiązany z procesem wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej m.in. poprzez wymóg uwzględnienia w nim celów środowiskowych określonych w art. 4 RDW. Zostanie przedstawiona także analiza kosztów i korzyści, zasięg powodzi, trasy przejścia fali powodziowej, czy też obszary o potencjalnych możliwościach retencyjnych. Zapisy planu odnoszą się będą również do kwestii związanych z planowaniem przestrzennym i zagospodarowaniem terenu.

14.2. Obszary osuwania mas ziemnych

Na terenie gminy występują obszary erozyjne narażone na osuwanie mas ziemnych z przyczyn geologicznych, związanych z budową geologiczną i rzeźbą terenu (duże spadki i krawędzie) bądź położonych na terenach przybrzeżnych.

Ustala się zabezpieczenie stromych stoków poprzez ograniczenie zabudowy na tych terenach, wprowadzeniu trwałej szaty roślinnej, właściwe prowadzenie gospodarki rolnej polegające na ograniczeniu zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku lokalizacji zabudowy na terenach narażonych na osuwanie się mas ziemnych ustala się, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, wykonać badania geologiczno – gruntowe podłoża w celu określenia specjalnych warunków posadowienia i konstrukcji budynku oraz zabezpieczenia gruntu (np. zastosowanie murów oporowych).

15. OBIEKTY I OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na obszarze gminy Dobre nie wyznacza się obiektów i obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

W granicach administracyjnych gminy nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne, w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 z późn. zm.).

17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

17.1. Tereny wymagające przekształceń

Przekształcenie obszaru polega na zmianie bądź uzupełnieniu istniejącego zagospodarowania, poprawie standardu architektonicznego istniejących obiektów jak również przystosowaniu terenu do nowych funkcji poprzez likwidację lub przebudowę istniejącego zagospodarowania.

Na terenie gminy terenem, który należy poddać przekształceniom jest teren po byłej cukrowni Dobre.

17.2. Tereny wymagające rehabilitacji

„Rewitalizacja lub rehabilitacja jest zintegrowanym, świadomie inicjowanym procesem przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miejscowości gminnych, przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców, rozwoju kultury, żywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych, a także przywrócenia ładu przestrzennego”

Celem rehabilitacji (rewitalizacji) jest zachowanie jednostek przestrzennych gminy o szczególnych walorach kulturowych, utrzymaniu ich podstawowego układu architektonicznego i urbanistycznego.

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów wymagających szczególnych działań rewitalizacyjnych lub rehabilitacyjnych. Wymienionym procesom może zostać poddany niemal każdy rodzaj zagospodarowania.

17.3. Tereny przeznaczone do rekultywacji

Rekultywacja polega na przywróceniu zdegradowanym gruntom jakości wymaganej odpowiednimi standardami oraz doprowadzeniu tych obszarów do stanu umożliwiającego ich właściwe zagospodarowanie.

Starosta prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi oraz corocznie aktualizowany rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości gleby lub ziemi, ze wskazaniem obszarów, na których powstaje obowiązek rekultywacji (obciążający starostę) - art. 109 ust. 2, art. 110 Prawa Ochrony Środowiska.

Przeprowadzenia rekultywacji wymagają wszystkie tereny po eksploatacji kruszywa naturalnego. Zasady i warunki wydobywania kopalin ze złóż oraz uzyskania koncesji określa ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 roku Nr 228 poz. 1947 z późn. zm.).

Eksploatacja kruszywa może wymagać sporządzenia raportu i przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

18. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE

Na terenie gminy Dobre nie wyznacza się granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

19. OBSZARY PROBLEMOWE

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obszar problemowy należy rozumieć jako obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych.

Na terenie gminy Dobre jako obszary problemowe wyznaczono:

Obszary erozyjne narażone na osuwanie mas ziemnych

Są to obszary narażone na osuwanie mas ziemnych z przyczyn geologicznych, związanych z budową geologiczną i rzeźbą terenu (duże spadki i krawędzie) bądź położonych na terenach przybrzeżnych.

Ustala się zabezpieczenie stromych stoków poprzez ograniczenie zabudowy na tych terenach, wprowadzeniu trwałej szaty roślinnej, właściwe prowadzenie gospodarki rolnej polegające na ograniczeniu zabiegów agrotechnicznych.

Obszary oddziaływania mediów infrastruktury technicznej

Są to obszary związane z przebiegiem istniejących i planowanych mediów infrastruktury technicznej (napowietrzne linie elektroenergetyczne WN 110 kV, SN średniego napięcia i nn niskiego napięcia). Stwarzają one pewne ograniczenia inwestycyjne dla lokalizacji zabudowy. Warunki zabudowy w w/w strefach zawarte zostały w rozdziale „Kierunku zagospodarowania infrastruktury technicznej”.

Tereny poeksploatacyjne do rekultywacji

Tereny te obejmują wyrobiska, głównie po eksploatacji piasków i żwirów (istniejące i przewidywane). Rekultywacja terenów spoczywa na przedsiębiorcy prowadzącym eksploatację po zakończeniu wydobywania. Sposób rekultywacji wyrobisk winien minimalizować ujemne skutki eksploatacji. Wydobywanie powinno odbywać się ze złóż udokumentowanych i na podstawie koncesji (w odniesieniu do kopalin pospolitych obecnie wydaje Marszałek) zgodnie z zasadami techniki górniczej i ochrony środowiska.

Określenie szczegółowych zasad gospodarowania dla poszczególnych terenów przyszłych eksploatacji w granicach stref ochronnych nastąpi w dalszym procesie dokumentacyjno – planistycznym.

Eksploatacja odkrywkowa złoża powinna się odbywać zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego – także w zakresie ustalenia granic i sposobów zagospodarowania terenów i obiektów podlegających ochronie.

Działalność związana z eksploatacją złoża powinna być prowadzona w taki sposób, aby nie powodować szkód i uciążliwości na terenach sąsiednich nieruchomości. Odpowiedzialność za ewentualne szkody związane z tą działalnością regulują przepisy prawa geologicznego i górniczego oraz Kodeksu Cywilnego.

Zagospodarowanie terenów górniczych winno mieć charakter tymczasowy umożliwiający rekultywację terenu, którego charakter winien harmonizować i wzbogacać istniejący krajobraz, proponuje się teren poeksploatacyjny zrehabilitować w kierunku wodno – rekreacyjnym, rolniczym oraz leśnym w obszarach wyznaczonych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre do zalesienia, w uzgodnieniu ze Starostwem Powiatowym.

Na terenie gminy terenem również wymagającym przeprowadzenia rekultywacji jest składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Buczyna. Ze względu na lokalizację składowiska, proponuje się przeprowadzenie rekultywacji terenu w kierunku leśnym.

Obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie azotem pochodzenia rolniczego do poprawy jakości wód powierzchniowych

Należy podejmować działania nad ograniczaniem spływu do wód zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego (nadmiar nawozów sztucznych i środków ochrony roślin) i ich przenikaniem do gruntu i wód podziemnych.

Rozporządzeniem nr 11/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 16.06.2008 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego w gminach: Radziejów, Osiężyna, Bytów, Dobre wprowadzony został program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć, to jest dla obszaru położonego w gminach Radziejów, Osiężyna, Bytów, Dobre.

Programem objęto obszar szczególnie narażony o powierzchni 125,3 km², z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć, zwany dalej „obszarem szczególnie narażonym” obejmujący użytki rolne i gospodarstwa rolne w obrębie miejscowości położonych w zlewni rzeki Zgłowiączki w gminach Radziejów, Osiężyna, Bytów, Dobre.

Celem programu jest poprawa naruszonych standardów jakości środowiska i przywrócenie wymaganych standardów jakości wód powierzchniowych i podziemnych, (w tym szczególnie

wykorzystywanych dla zaopatrzenia ludności) oraz niedopuszczenie do pogorszenia stanu czystości tych wód.

Dla zapewnienia realizacji działań niniejszego programu niezbędne będzie stałe edukowanie rolników w zakresie istniejących na obszarze ich gospodarowania problemów ochrony środowiska, i poprawy praktyki rolniczej.

W okresie realizacji programu prowadzony będzie monitoring stanu środowiska, który pozwoli na oszacowanie efektów zastosowanych środków zaradczych w okresie obowiązywania programu oraz umożliwi podjęcie właściwych decyzji co do dalszych działań na terenie wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego.

Zgodnie z programem zakłada się następujące kierunki działań:

- poprawa praktyki rolniczej, obejmująca środki zaradcze związane ze zmianą procesów nawożenia, gospodarki nawozami i gospodarki gruntami w gospodarstwach rolnych;
- edukacja i doradztwo, obejmujące działania związane ze szkoleniem rolników oraz doradztwem dla gospodarstw rolnych w zakresie dobrych praktyk rolniczych;
- kontrolę rolniczych źródeł zanieczyszczeń, obejmującą działania związane z kontrolą wypełniania przez rolników obowiązków wynikających z programu;
- monitoring skuteczności programu, obejmujący monitoring stanu rolnictwa oraz monitoring efektów realizacji programu polegający na prowadzeniu badań wód i gleb w punktach charakteryzujących wpływ rolnictwa na zanieczyszczenie wód związkami azotu ze źródeł rolniczych.

Poprawa praktyki rolniczej polega na przestrzeganiu następujących zasad określonych w § 13 w/w rozporządzenia, między innymi:

- Nawozy naturalne i mineralne nie mogą być stosowane w okresach i w warunkach, gdy zawarte w nich składniki mineralne, szczególnie związki azotu, narażone są na wymywanie do wód gruntowych i powierzchniowych, to znaczy spodziewanych obfitych deszczy lub wczesnowiosennych roztopów.
- Nie można stosować nawozów azotowych mineralnych: poza okresem wegetacyjnym na pastwiska i trwałe użytki zielone oraz poza okresem wegetacyjnym i w późnym okresie wzrostu roślin na uprawy polowe. Tzw. późne dawki nawozów są uzasadnione wyłącznie w uprawach o specjalnych wymaganiach technologicznych (np. pszenice jakościowe).
- Stosowanie nawozów na polach położonych na zboczach, (szczególnie o nachyleniu większym niż 10%) wymaga szczególnej uwagi polegającej na precyzyjnym dawkowaniu nawożenia, tak aby uniknąć przypadkowego zwiększenia dawki nawozu.
- Wskazane jest utrzymywanie skarp oraz zakładanie i utrzymywanie pasów ochronnych o charakterze zakrzaczeń lub zadrzewień, w celu przechwytywania i akumulacji składników mineralnych zmywanych z erodowanych zboczy.
- Nie można stosować nawozów naturalnych - płynnych na glebach o wysokim poziomie wody gruntowej (1,2 m poniżej poziomu gruntu).
- Nawozy azotowe powinny być stosowane w okresach maksymalnego zapotrzebowania (wzrostu) roślin na ten składnik.
- Grunty orne, na których poziom wody gruntowej jest powyżej 1,2 m i użytki zielone o poziomie powyżej 1,0 m należy wyłączyć z nawożenia ściekami i osadami ściekowymi.
- Na obszarach położonych w bezpośredniej bliskości wód powierzchniowych (cieki naturalne, kanały i zbiorniki wodne) oraz źródeł wody pitnej - przy stosowaniu nawozów należy zachować szczególną ostrożność. Dotyczy to dawek, rodzaju i postaci nawozu, sprzętu do nawożenia, a także przebiegu pogody w czasie rozsiewu lub rozlewu nawozów.
- W odległości do 20 m od linii brzegowej wód powierzchniowych, granic stref ochrony wód, ujęć wody, linii brzegowej zbiorników oraz cieków wodnych, granic kąpielisk zlokalizowanych na wodach powierzchniowych nie można stosować nawozów

naturalnych, a nawozy mineralne powinny być rozsiewane ręcznie lub za pomocą narzędzi precyzyjnych.

- Nawożenie nie powinno być stosowane w odległości mniejszej niż 2 m od wód powierzchniowych, stref ochrony wód, ujęć wody, brzegu zbiorników oraz cieków wodnych, kąpielisk zlokalizowanych na wodach powierzchniowych.
- Nie należy myć rozsiewaczy i opryskiwaczy w pobliżu wód powierzchniowych, czy stref ochrony wód.
- Nie należy lokalizować wodopojów bezpośrednio w cieku naturalnym, kanale lub zbiorniku wodnym.
- Pastwiska znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie linii brzegowej cieków naturalnych, kanałów i zbiorników wód nie powinny być wykorzystywane do stałego pobytu zwierząt.
- Wszystkie produkowane w gospodarstwie płynne odchody zwierzęce powinny być przechowywane w specjalnych, szczelnych zbiornikach ze szczelną pokrywą i otworem wejściowym i wentylacyjnym.
- Wszystkie produkowane w gospodarstwie stałe odchody zwierzęce powinny być przechowywane na płytach gnojowych zabezpieczonych przed przenikaniem wycieków do gruntu i zaopatrzonych w instalacje odprowadzające wycieki do zbiorników na gnojówkę i wodę gnojową. Dopuszcza się gromadzenie obornika w oborach głębokich.

Tereny istniejących i planowanych lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz ze strefami związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Tereny wyznaczone do lokalizacji elektrowni wiatrowych stanowią obszary problemowe ze względu na możliwość wywierania wpływu na środowisko i zdrowie ludzi.

W celu wyeliminowania negatywnych oddziaływań konieczne jest przestrzeganie odpowiednich odległości od zabudowy mieszkaniowej oraz terenów objętych ochroną prawną, w tym miejsc wyjątkowo cennych dla ptaków w ich okresie lęgowym jak i podczas wędrówek.

Szczegółowe warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych wynikać będą z przeprowadzonej każdorazowo analizy i muszą być zgodne z przepisami szczególnymi. Powyższe opracowanie powinno być wykonane przez ekspertów z dziedziny ornitologii, chiropterologii, a w swojej treści powinno zawierać ocenę wpływu lokalizacji planowanych elektrowni wiatrowych w wyznaczonych terenach na awifaunę i chiropterofaunę. Do podstawowych danych, które trzeba zawrzeć w ocenie należą informacje o środowisku przyrodniczym przedmiotowego obszaru, występowanie siedlisk potencjalnie wykorzystywanych przez ptaki i nietoperze oraz gatunki, które te siedliska wykorzystują; dane zebrane w trakcie wizji lokalnej obszaru – wstępne rozpoznanie potencjalnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych gatunków ptaków i nietoperzy, możliwości występowania szlaków migracji i korytarzy ekologicznych; dane ilościowe i jakościowe pochodzące z przeprowadzonych wizji terenowych na danym obszarze; analiza fizjografii terenu – występowania elementów topografii terenu sprzyjających koncentracji przelotów lokalnych oraz występowania korytarzy przelotów ponadlokalnych (np. doliny rzeczne, tereny podmokłe, tereny zadrzewione); opinia ornitologa oraz chiropterologa z informacją, czy przedmiotowa lokalizacja jest bezpieczna dla ptaków i nietoperzy, czy nie wystąpią znaczące negatywne oddziaływania na ich populacje wykorzystujące przedmiotowy obszar.

Dla terenów, które ocena ornitologiczna dopuści jako potencjalne miejsca lokalizacji projektów wiatrowych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy wykonać roczny monitoring ornitologiczny w celu doprecyzowania szczegółowych warunków lokalizacji turbin wiatrowych.

20. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Na terenie gminy Dobre występuje jedno zadanie służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych o znaczeniu krajowym – planowana jest realizacja napowietrznej linii elektroenergetycznej WN 110 kV relacji od GPZ w Radziejowie w kierunku projektowanego GPZ w Bądkowie, przebiegająca na niewielkim odcinku w południowo – wschodniej części gminy.

Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych o znaczeniu wojewódzkim omówione zostały szczegółowo w kierunkach rozwoju przestrzennego gminy Dobre, w rozdziale 2 –

„Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego”.

Istotne znaczenie dla rozwoju gminy ma również rozwiązywanie problemów przestrzennych wykraczających poza lokalne możliwości wspólnie z gminami sąsiednimi. Gmina Dobrze graniczy:

- od północy z gminą Zakrzewo (powiat aleksandrowski),
- od zachodu z gminą Kruszwica (powiat inowrocławski),
- od południa z gminą Radziejów (powiat radziejowski),
- od wschodu z gminą Osięciny (powiat radziejowski).

Zadania łączące i jednoczące pracę samorządów dla potrzeb wzrostu rozwoju społeczno – gospodarczego to:

Gmina Zakrzewo (powiat aleksandrowski)

- zagospodarowanie korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim w dolinie Kanłu Bachorze,
- realizacja międzygminnej ścieżki pieszo-rowerowej na terenie po byłej kolejce wąskotorowej, od Radziejowa poprzez gminę Dobrze do Zakrzewa (wzdłuż drogi wojewódzkiej),

Gmina Kruszwica (powiat inowrocławski)

- kształtowanie i ochrona środowiska Zlewni Jeziora Gopło, rozwój turystyki wokół jeziora, wspólne projekty infrastrukturalne z dziedziny gospodarki ściekowej w ramach Związku Gmin Zlewni Jeziora Gopło,

Gmina Radziejów (powiat radziejowski)

- kształtowanie i ochrona środowiska Zlewni Jeziora Gopło, rozwój turystyki wokół jeziora, wspólne projekty infrastrukturalne z dziedziny gospodarki ściekowej w ramach Związku Gmin Zlewni Jeziora Gopło,
- poprawa jakości wód powierzchniowych ze szczególnym naciskiem na obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie azotem pochodzenia rolniczego,
- realizacja międzygminnej ścieżki pieszo-rowerowej na terenie po byłej kolejce wąskotorowej, od Radziejowa poprzez gminę Dobrze do Zakrzewa (wzdłuż drogi wojewódzkiej),
- tworzenie Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi zgodnie z projektem Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023,
- realizacja projektowanej napowietrznej linii elektroenergetycznej WN 110 kV relacji GPZ Radziejów – projektowany GPZ Bądkowo (wariant I),
- możliwość gazyfikacji gminy Dobrze poprzez budowę gazociągu regionalnego od gazociągu systemu krajowego Dn 700 Gustorzyn – Mogilno, przebiegającego przez teren gminy Radziejów,
- współpraca w ramach Lokalnej Grupy Działania w celu pobudzenia mieszkańców obszarów wiejskich do różnych inicjatyw publicznych zmierzających do rozwoju powiatu radziejowskiego,
- współpraca w ramach porozumienia na Rzecz Rozwoju Zasobów Ludzkich Powiatu Radziejowskiego,

Gmina Osięciny (powiat radziejowski)

- poprawa jakości wód powierzchniowych ze szczególnym naciskiem na obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie azotem pochodzenia rolniczego,

- tworzenie Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi zgodnie z projektem Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023,
- współpraca w ramach Lokalnej Grupy Działania w celu pobudzenia mieszkańców obszarów wiejskich do różnych inicjatyw publicznych zmierzających do rozwoju powiatu radziejowskiego,
- współpraca w ramach porozumienia na Rzecz Rozwoju Zasobów Ludzkich Powiatu Radziejowskiego.

21. INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Osiągnięcie zamierzonych celów wymaga następujących instrumentów realizacji:

Instrumenty planistyczne

Wśród nich do najważniejszych zaliczyć należy:

- opracowanie miejscowych planów,
- opracowanie studiów specjalistycznych dotyczących odrębnych zagadnień, niekoniecznie należących do w/w planów, ale mogących ułatwić realizację celów założonych w planach miejscowych, w tym przez promocję walorów i możliwości gminy,
- opracowanie wniosków, opinii, analiz na potrzeby opracowań realizacyjnych dot. np. zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną, osadnictwem na terenie gminy,
- raporty o oddziaływaniu inwestycji na środowisko,

Instrumenty pozaplanistyczne

Drugą ważną grupą instrumentów, za pomocą których będzie można realizować założone cele, są instrumenty pozaplanistyczne. Za najskuteczniejsze należy uważać wcielenie w życie przepisów umożliwiających kształtowanie:

- polityki kredytowej (istotne są ułatwienia),
- opłat lokalizacyjnych (koncesje, zwolnienia) i podatków (ulgi, obciążenia),
- opłat za korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego (opłaty za wodę, eksploatacja surowców kopalnych, odprowadzenie ścieków, składowanie odpadów),
- stosowanie kar za naruszanie przepisów oraz wykroczenie przeciwko środowisku przyrodniczemu.

Inny podział instrumentów polityki przestrzennej, wskazuje na ich wpływ:

- **bezpośrednie** – czyli takie, które nakazują bądź zakazują. Konsekwencją naruszenia zakazów lub nakazów są sankcje prawne np. kara pieniężna, rozbiórka inwestycji. Regulacje bezpośrednie to:

Ø przepisy:

- przepisy wskazujące na sposób korzystania z przestrzeni
- przepisy gospodarki gruntami
- przepisy prawa budowlanego
- przepisy gospodarki nieruchomościami budowlanymi

Ø miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ø normy urbanistyczne

Ø przepisy ochronne parków krajobrazowych

- **pośrednie** - to przede wszystkim instrumenty ekonomiczne, nazwane rynkowymi. Zaliczamy tutaj:

- Ø podatki w obrocie gruntami i nieruchomościami

- Ø opłaty za użytkowanie wieczyste, dzierżawę nieruchomości,
- Ø informacje o wolnych gruntach,
- Ø zasady wyceny gruntów miejskich,
- Ø system informacji o rynku nieruchomości w gminie,
- Ø zachęty, ulgi podatkowe,
- Ø zwolnienia z podatku od nieruchomości,
- Ø tworzenie SSE (specjalnych stref ekonomicznych).

22. MONITORING

Realizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Dobrze wiąże się z koniecznością stałego monitorowania zachodzących zmian w przestrzeni gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80 poz. 717 z późn. zm.):

- **art. 32 ust. 1**, który ustala – „W celu oceny aktualności studium i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium, z uwzględnieniem decyzji zamieszczonych w rejestrach, o których mowa w art. 57 ust. 1-3 i art. 67, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego.
- **art. 32 ust. 2**, który ustala – „Wójt, burmistrz albo prezydent miasta przekazuje radzie gminy wyniki analiz, o których mowa w ust. 1, po uzyskaniu opinii gminnej lub innej właściwej, w rozumieniu art. 8, komisji urbanistyczno-architektonicznej, co najmniej raz w czasie kadencji rady. Rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub części, podejmuje działania, o których mowa w art. 27”.

Również art. 55 pkt 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko mówi, iż organ opracowujący projekt dokumentu jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami, które zawiera się w projekcie dokumentu.

Monitoring związany z realizacją planu oraz jego wpływem na środowisko powinny prowadzić odpowiednie służby gminne. Stały monitoring powinien być prowadzony z częstotliwością raz w roku. Należy również prowadzić bieżące analizy, które umożliwią wprowadzenie odpowiednich zmian i korekt do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego będącego przedmiotem niniejszej analizy.

Do podstawowych wskaźników jakie należy uwzględnić w procedurze monitorowania skutków realizacji ustaleń studium można zaliczyć:

- przyrost terenów inwestycyjnych (w ha/rok),
- zmiany powierzchni terenów użytkowanych rolniczo (w ha/rok),
- podmioty gospodarcze (liczba),
- udział osób z wykształceniem wyższym (%),
- wydatki inwestycyjne (w % do wydatków ogółem),
- inwestycje zewnętrzne (liczba),
- ruch turystyczny (liczba turystów),
- towarowa produkcja rolnicza (w zł.),
- tereny powierzchniowej eksploatacji – wydane koncesje (ha),
- tereny powyrobowiskowe poddane rekultywacji wraz przyjętym kierunkiem rekultywacji (w ha/rok),
- przyrost długości dróg gminnych i wewnętrznych (w km/rok),
- przyrost długości sieci kanalizacyjnej (w km/rok),
- odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%),
- przyrost długości sieci wodociągowej (w km/rok),
- odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (%),

- przyrost powierzchni biologicznie czynnych (w ha/rok),
- pozwolenia na budowę (liczba wydanych pozwoleń na budowę z podziałem na funkcje podstawowe w ciągu roku),
- zasoby mieszkaniowe (m² na jedną osobę),
- powierzchnia terenów objętych planami (% udział w stosunku do ogólnej powierzchni gmin),
- obiekty ochrony przyrody (liczba, powierzchnia w ha),
- powierzchnia zalesień (w ha i % udział w stosunku do ogólnej powierzchni gminy),
- obiekty energetyki wiatrowej (w szt.).

Są to tylko wybrane wskaźniki dla potrzeb monitoringu. Niezależnie od powyższych wskaźników opisujących podstawowe parametry, zakłada się wykonywanie cyklicznych lub jednostkowych szczegółowych analiz w ujęciu problemowym i przestrzennym – w zależności od pojawiającego się zapotrzebowania na tego typu informacje.

23. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Niniejszy dokument jest drugą edycją Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrze. Niniejsze Studium stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrze przyjętego Uchwałą Nr XVI/112/2000 Rady Gminy Dobrze z dnia 24 stycznia 2000 roku.

Pierwsza edycja sporządzona została zgodnie z przepisami nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.), która w bardzo ograniczonym zakresie określała formę studium oraz tok prac nad jego sporządzeniem. Koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012r. poz. 647), a następnie wydane na jej podstawie Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233), w odmienny od dotychczasowy sposób zdefiniowały wymagany zakres ustaleń oraz formę opracowania studium.

Ocena spójności planu miejscowego ze studium – przed podjęciem rozstrzygnięcia o jego uchwaleniu, zastąpiona została w obowiązującej ustawie przez ocenę stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań już na etapie wstępnych analiz przed podjęciem przez radę gminy stosownej uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania planu miejscowego oraz stwierdzenia zgodności ustaleń projektu planu z ustaleniami studium. Z powyższego wynika wzajemna zależność studium i planu miejscowego w stopniu dostosowanym do zakresu poszczególnych opracowań planistycznych.

Celem niniejszego opracowania było dostosowanie problematyki i procedury sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrze do wymogów obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W praktyce w/w uwarunkowania spowodowały potrzebę aktualizacji obowiązującego studium, a w zasadzie – sporządzenie nowego dokumentu – ze względu na zawartość opracowania dotychczas obowiązującego studium, zmianę wielu uwarunkowań związanych z rozwojem gminy oraz nowelizację przepisów szczególnych, które należy uwzględnić w planowaniu przestrzennym.

Na rozwiązania przyjęte w studium miały wpływ:

- położenie gminy w regionie,
- stan zagospodarowania przestrzennego,
- infrastruktura techniczna i komunikacja,
- gospodarka,
- środowisko przyrodnicze i kulturowe.

Nowa edycja studium uwzględnia wyżej określone uwarunkowania, zarówno w zakresie formy jak i treści ustaleń. Wśród najistotniejszych zmian wprowadzonych przez nową

ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym rzutuących na treść ustaleń niniejszego studium należy wymienić:

- wymóg uwzględnienia ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego uchwalonego Uchwałą Nr XXI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. Sejmiku Województwa, sporządzonego również zgodnie z nieobowiązującą już ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym (w trakcie sporządzania pierwszej edycji studium takiego dokumentu jeszcze nie było, obecnie podjęta została już uchwała o przystąpieniu do aktualizacji obecnie obowiązującego planu województwa),
- wyznaczenie obszarów, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania,
- wyznaczenie obszarów na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- określenie obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², zarazem wymagając aby granice tych obszarów były określone w miejscowych planach (na terenie gminy nie określono takich terenów),
- określenie obszarów wymagających sporządzenia planów miejscowych; w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- określenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych (na terenie gminy nie określono takich obszarów),
- wyznaczenie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania i użytkowania terenów,
- określenie granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (na terenie gminy nie określono takich obszarów).

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła obowiązek prognozowania skutków finansowych uchwalenia miejscowego planu, w szczególności sposób traktując obowiązki gmin w zakresie budowy infrastruktury technicznej.

W powyższym studium określone zostały nowe obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów wskazane jest w pierwszej kolejności zarówno ze względu na wymogi innych ustaw jak i istniejące uwarunkowania (przede wszystkim duża ilość zgłoszonych wniosków o zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych).

Na potrzeby studium sporządzone zostało opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy, wyodrębniając między innymi obszary wymagające szczególnej ochrony w nawiązaniu do polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010, obszary zagrożeń naturalnych spowodowanych działalnością człowieka, a także obszary zdegradowane wymagające przywrócenia ich do właściwego stanu.

Studium zostało sporządzone w formie wymaganej przez rozporządzenie w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z zachowaniem procedury określonej w art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Analizy planistyczne sporządzane w trakcie opracowania studium oraz wszystkie dokumenty związane z poszczególnymi fazami procedury formalno – prawnej sporządzania studium zawiera dokumentacja planistyczna.

24. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowane zostało dla całego obszaru gminy w celu określenia polityki przestrzennej samorządu lokalnego. Określa ono politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnienie zadań własnych gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Decyzja o podjęciu prac nad studium wyniknęła przede wszystkim z potrzeby doprowadzenia do zgodności treści studium z dynamicznie zmieniającym się w naszym kraju prawodawstwem. W ciągu ośmiu lat obowiązywania w/w dokumentu uległo zmianie szereg ustaw związanych z tematyką planowania i gospodarowania przestrzenią oraz wpłynęło wiele wniosków od mieszkańców o zmianę sposobu zagospodarowania ich gruntów, niezgodnych z ustaleniami studium.

Ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012r. poz. 647) wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące toku formalno – prawnego nad sporządzeniem studium, określiła jego formę a także zmieniła zakres jego problematyki. Wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej określony został w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi tzw. „akt kierownictwa wewnętrznego” wykorzystywany przy podejmowaniu decyzji w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy. Ustalenia studium realizowane są poprzez plany miejscowe i są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu tych planów.

Studium jest opracowaniem o charakterze strategicznym, długookresowym, które określa politykę przestrzenne rozwoju gminy rozumiane jako ustalenie celów rozwoju, ich hierarchii oraz kierunków i sposobu działań prowadzących do osiągnięcia ich na obszarze całego gminy. Powyższe opracowanie określa dysproporcje dotyczące gospodarowania i przekształcania przestrzeni oraz wskazuje możliwości i potrzeby sporządzania planów miejscowych, dla których zawarte w Studium ustalenia są wiążące. Zadaniem niniejszego studium jest wyznaczenie obszarów, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania.

Zakres opracowania obejmuje problematykę zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na którą składa się część tekstowa i graficzna.

Studium uwzględnia zapisy obowiązującej Strategii Rozwoju gminy Dobrze, która została przyjęta Uchwałą Nr VIII/30/00 Rady Gminy w Dobrze z dnia 27 października 1999r.

Zawiera zapisy uwzględniające nowe zadania w zakresie kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy wynikające z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego” uchwalonego Uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003r.

Strategia rozwoju gminy Dobrze jako misje rozwoju przyjmuje „Wielofunkcyjny rozwój społeczno – gospodarczy gminy podstawą wzrostu konkurencyjności i zasobności jej mieszkańców”.

Jako główny cel rozwoju przestrzennego dla gminy Dobrze przyjmuje się: „Poprawa warunków życia mieszkańców przy zachowaniu równowagi między wielofunkcyjnym rozwojem społeczno - gospodarczym, a środowiskiem przyrodniczo – kulturowym”

Rozwój przestrzenny gminy jest zdeterminowany warunkami naturalnymi oraz istniejącym zainwestowaniem. Istotne znaczenie ma również zainwestowanie poza granicami administracyjnymi, na obszarze gmin przyległych.

Rozwój gminy polegać będzie z jednej strony na przekształcaniach funkcjonalnych i przestrzennych oraz wypełnieniu istniejących struktur w ramach terenów już zurbanizowanych, z zachowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, z drugiej strony na przygotowaniu technicznym i planistycznym nowych terenów.

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej:

- wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych poprzez zmianę przeznaczenia i technologii z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- minimalizacja konfliktów wynikających z przesłanek funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze,
- dążenie do zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zielonych i ich powiązania z terenami cennymi przyrodniczo (utworzenie gminnego systemu ekologicznego w powiązaniu z regionalnym korytarzem ekologicznym),
- dążenie do pełnego zabezpieczenia obsługi ludności w zakresie dostępu do sfery usług publicznych.

Przyjmuje się podstawowe zasady kształtowania środowiska przyrodniczego:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie nowych struktur przyrodniczych,
- zachowanie ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem,
- ograniczenie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- w stosunku do terenów zainwestowanych należy przyjąć taki kierunek zmian, który będzie gwarantował poprawienie ich biologicznych i topoklimatycznych warunków oraz zachowanie

standardów jakości środowiska (klimatu akustycznego, jakości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych),

- w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania należy przyjąć takie kierunki zmian, które gwarantowałyby zachowanie optymalnych „normatywów urbanistycznych” i zachowanie standardów jakości środowiska, przy zachowaniu zasady rozwoju zrównoważonego w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności współczesnej, jak i przyszłych pokoleń.

Przyjmuje się podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów komunikacyjnych:

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym,
- kształtowanie sprawnego układu komunikacji wewnętrznej poprzez m. in. realizację nowych i przebudowę istniejących dróg podstawowego i wspomagającego układu komunikacyjnego, dostosowanych do kierunku rozwoju struktur gminnych i potrzeb przewidywanych funkcji,
- system komunikacyjny kształtować z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów i zagrożeń dla bezpośredniego otoczenia drogą lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych,
- realizację ścieżek rowerowych, pełniących funkcję rekreacyjną, a jednocześnie zapewniających alternatywę w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego formę dojazdów do pracy, szkół i usług oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego,

Przyjmuje się podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej:

- stworzenie sprawnego gminnego systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody wraz z przebudową i rozbudową gminnych sieci wodociągowych – gwarantujących nieprzerwane dostawy wody dobrej jakości,
- rozwiązanie gospodarki ściekowej w oparciu o rozbudowany rozdzielczy system sieci kanalizacyjnych zgodnie z wyznaczonym obszarem aglomeracji kanalizacyjnej i dalszą realizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej poprzez rozbudowę i budowę systemu wałów przeciwpowodziowych oraz regulację, naprawę i odbudowę rzek i kanałów,
- stworzenie systemu zaopatrzenia w gaz ziemny wysokometanowy poprzez budowę sieci średniego i niskiego ciśnienia wraz ze stacjami gazowymi, po wybudowaniu gazociągu zasilającego gminę z jego włączeniem do gazociągu dystrybucyjnego wysokiego ciśnienia.
- stworzenie możliwości dla realizacji lokalnych i indywidualnych źródeł ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne niskoemisyjne i bezemisyjne,
- budowę nowych stacji transformatorowych, rozbudowę i modernizację w zależności od potrzeb linii średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju gminy,
- dalsza organizacja międzygminnych struktur gospodarowania odpadami komunalnymi – Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego kompleksu m. in. gminą Dobrze) zgodnie z projektem Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023 oraz objęcie 100% mieszkańców gminy selektywną zbiórką odpadów.

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju gminy oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju gminy wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy, w związku z powyższym przyjmuje się podział gminy na następujące strefy funkcjonalno - przestrzenne:

W celu określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawionych w formie ogólnych zasad rozwoju przestrzennego przyjmuje się podział gminy Dobrze na następujące strefy polityki przestrzennej.

W – strefa – wielofunkcyjna mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna, w ramach której wyznacza się:

- MU – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej
- PU – tereny zabudowy produkcyjno – usługowej,

- U – tereny zabudowy usługowej,
- US – tereny usług sportu,
- WH – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych),
- ZP – tereny zieleni (parki),
- ZL – tereny lasów,
- ZC – teren cmentarza
- EW – tereny istniejących elektrowni wiatrowych

R1 i R2 – strefa – rolniczo – osadnicza, w ramach której wyznacza się:

- WH – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych),
- ZL i ZLd – tereny lasów (istniejące lasy (w tym lasy ochronne) i tereny wyznaczone do dolesienia),
- MU – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej,
- PG – tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin,
- UT – tereny rekreacyjno-sportowe,
- ZP – tereny zieleni (parki),
- ZC – teren cmentarza
- UE – użytki ekologiczne
- EW – tereny istniejących elektrowni wiatrowych i wskazane do lokalizacji elektrowni wiatrowych

E – strefa – ekologiczna, w ramach której wyznacza się:

- WH – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne (obszary węzłów hydrograficznych),
- ZL i ZLd – tereny lasów (istniejące lasy i tereny wyznaczone do dolesienia),
- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej,
- PG – tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin,

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju gminy oraz konieczność realizacji przez władze samorządowe polityki przestrzennej, nierozzerwalnie związanej z polityką społeczną, ekonomiczno - gospodarczą i ekologiczną, wyznaczono drogę rozwoju poprzez sprecyzowanie kierunków rozwoju przestrzennego gminy. Przyjęte kierunki rozwoju przestrzennego prowadzą do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu.

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzeni gminy jest określenie preferencji poszczególnych obszarów dla różnego sposobu zagospodarowania, w którym wyróżnia się:

- a) obszary, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania,
- b) obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- c) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Zakłada się, że istniejący system obsługi komunikacyjnej gminy Dobre, na który składa się przede wszystkim komunikacja drogowa, nie ulegnie w najbliższej przyszłości zmianie.

Istniejące elementy systemu posiadają aktualnie szereg mankamentów, które kumulując się decydują o słabości systemu. Podstawowe problemy systemu transportowego gminy Dobre są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju.

Elementy układu komunikacji drogowej wymagają rozbudowy i przebudowy. Usprawnienie układu komunikacji drogowej nastąpi poprzez:

- a) przebudowę w miarę potrzeb i możliwości wszystkich dróg na terenie gminy do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych poszczególnym klasom tych dróg, utwardzenie i urządzenie nawierzchni (budowa chodników, zatk postojowych, odwodnienia i oświetlenia),

- b) realizację w miarę potrzeb nowych dróg układu obsługującego tereny rozwojowe gminy z zachowaniem odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego,
- c) rozwój urządzeń i obiektów komunikacyjnych jak stacje paliw, stacje obsługi pojazdów - stosownie do popytu na usługi motoryzacyjne,
- d) zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Podstawowym celem z zakresu infrastruktury technicznej jest wzrost poziomu rozwoju poszczególnych mediów jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- a) zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy dostępu do centralnego zaopatrzenia w wodę poprzez dalszą rozbudowę sieci wodociągowej,
- b) rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej zgodnie z wyznaczonym obszarem aglomeracji kanalizacyjnej Dobry, w celu skanalizowania terenów o zwartej zabudowie i planowanych do nowego zagospodarowania (wyznaczonych w studium),
- c) budowę lokalnych systemów oczyszczania ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych, w terenach gdzie jest niemożliwa technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej,
- d) ograniczenie powstawania odpadów oraz budowę Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi zgodnie z projektem Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023,
- e) stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych niskoemisyjnych i bezemisyjnych,
- f) rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie, w celu umożliwienie korzystania z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych.

Przyrodnicze kierunki rozwoju gminy

Polityka przestrzenna rozwoju gminy winna być postrzegana jako powiązanie założonych celów rozwoju gminy z pożądanymi jego zmianami w wyznaczonych strefach polityki przestrzennej z zachowaniem i kształtowaniem jego systemu ekologicznego, zachowaniem obszarów i obiektów podlegających ochronie prawnej oraz eliminacją wszelkich zagrożeń mogących zakłócić jego stan i funkcjonowanie.

Kierunkowym działaniem skutecznie łagodzącym narastające dysfunkcje w rozwoju przestrzeni poszczególnych obszarów jest zachowanie środowiskowych normatywów urbanistycznych gwarantujących zachowanie istniejących i tworzenie nowych przestrzeni zieleni.

W stosunku do terenów zainwestowanych w poszczególnych strefach funkcjonalno – przestrzennych należy przyjąć taki kierunek zmian w zagospodarowaniu, który będzie wpływał na poprawę warunków bio i topoklimatycznych. Przyjmując kierunek naprawczy w stosunku do obecnego zagospodarowania terenów należy dążyć do:

- eliminowania bądź łagodzenia sąsiedztwa funkcji sobie przeciwstawnych,
- wydzielania terenów pełniących funkcje stref izolacyjnych pomiędzy terenami o przeciwstawnych sobie funkcjach, które urządzone jako tereny zieleni mogą pełnić funkcję ochronną, izolacyjną i biernego wypoczynku,
- łagodzenia przeinwestowania terenów poprzez biologiczne wzbogacanie ich w elementy środowiskotwórcze,

Równie ważnymi czynnikami decydującymi o zasobach i jakości środowiska przyrodniczego oraz warunkach życia człowieka a związanymi ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną gminy są:

- likwidacja wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne o niskoemisyjne lub bezemisyjne,
- objęcie zorganizowanym systemem gromadzenia, wywozu i unieszkodliwiania odpadów wszystkich posesji na terenie gminy.

Kierunki rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku

Zasoby i walory środowiska przyrodniczego gminy przedstawione w uwarunkowaniach rozwoju są „magnesem” przyciągającym i ukierunkowującym społeczeństwo do różnorodnego z nich korzystania, jak również rozwijania wielu przyrodniczych form rekreacji. Podstawowe kierunki kształtowania i rozwoju turystyki powinny skupiać się na wykorzystaniu zasobów i walorów samej gminy oraz walorów krajobrazowych gmin sąsiednich dającym możliwość uprawiania różnych form rekreacji i wypoczynku poprzez.

- kształtowanie gminnego systemu przyrodniczego w formach zapewniających ciągłość przestrzenno-funkcjonalną obszarów naturalnych i zieleni tj. m.in. poprzez realizację ciągów zieleni (korytarzy ekologicznych),
- wytyczenie oraz realizacja ścieżek pieszo-rowerowych łączących tereny gminy w jeden system wraz z gminami sąsiednimi,
- rozwój agroturystyki jako formy przedsiębiorczości mieszkańców.

Kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych.

Ponadto w studium uwzględnia się strefy ochrony konserwatorskiej dla obszarów, na których obowiązują zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się w tym obszarze zabytków, a które szczegółowo określone są ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona dóbr kultury współczesnej jako element krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki i zasady gospodarowania na obszarach zagrożeń powodziowych i osuwania mas ziemnych

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi (terenów bezpośredniego zagrożenia powodziowego).

Kierunki rozwoju i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Ogólne kierunki działań w zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej winny być realizowane przez:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urzędzenia lasów (zarówno państwowych, komunalnych i prywatnych);
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia;
- zwiększenie lesistości gminy poprzez zalesianie gruntów wyznaczonych na ten cel w niniejszym opracowaniu.

Kierunki rozwoju i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W obszarze gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będą głównie na:

- a) gospodarowaniu rolniczą przestrzenią produkcyjną zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
 - użytkowanie gruntów dostosowane do naturalnych warunków, nie powodujących negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - zmiana użytkowania gleb o niskich klasach bonitacji i przeznaczenie ich pod użytki zielone, zalesienie,
 - wprowadzenie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
 - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, wzdłuż miedz,
 - przeciwdziałanie degradacji gleb, ochrona przed erozją,

- indywidualna ochrona naturalnych siedlisk występujących w obrębie gospodarstwa rolnego (naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, miedze, trwałe zadarnienia wzdłuż cieków itp.),
- szeroka promocja edukacji ekologicznej,
- b) ochronę gruntów rolnych wysokich klas bonitacji gleb przed zmianą użytkowania rolniczego w obszarach nie wskazanych do inwestowania na terenie gminy,
- c) utrzymanie i ochronę przed zmianą użytkowania gleb pochodzenia organicznego na terenie gminy,
- d) optymalne wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej z zastosowaniem technik przyjaznych środowisku,
- e) ochronę przed zainwestowaniem zmeliorowanych gruntów rolnych,
- f) zapobieganie szkodliwym wpływom prowadzonej produkcji rolnej na środowisko, w tym niekorzystnemu wpływowi na krajobraz,
- g) zachowanie naturalnego krajobrazu, ochrona przed wprowadzaniem elementów „obcych” z zakresu architektury i zagospodarowania.

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba